

QVINTI
HORATII FLACCI
OPERA.

VOL. II.

LONDINI

AENEIS TABVLIS INCIDIT
IOHANNES PINE
M DCC XXXVII.

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

http://www.archive.org/details/quintihoratiifla02hora

BREVI VENTVRVS IN ORA.

L. I. E. III. v. 9.

CELSISSIMO PRINCIPI

GVLIELMO AVGVSTO,

CVMBRIAE DVCI.

CVM prius HORATII CARMINVM volumen SERENISSIMO WALLIAE PRINCIPI, fratri tuo majori, inſcripſerim; poſterius SERMONVM et EPISTOLARVM eodem ornatus genere decoratum tu, DVX CELSISSIME, jure optimo tibi vindices. Cui enim magis argumentum ejus, quo vitae hu-

manae imago, tanquam in ſpeculo exhibetur, quam tibi ineunte aetate tua convenire poteſt? Nam hinc diverſos hominum mores, nec minus diverſos exitus, quo virtus, quo vitium ferat, pariter ediſces; pulchraque illa inſtituta, quibus viri illuſtriſſimi STEPHANI POYNTZ ductu et conſiliis ad veram gloriam dudum inſtructus es, facili negotio in mentem revocabis. Vt in dies autem omni laude TANTI PRINCIPIS faſtigio digna magis cumulatus adoleſcas, et ſpes optimas, quas pridem de te gens Britannica concepit, non aeques modo, ſed etiam ſuperes, cum omnibus bonis enixe orat precaturque

Johannes Pine.

SUBSCRIBERS.

The King.
S. M. I. L'Empereur des Romains.
S. M. I. L'Imperatrice.
Le Roy de France.
Le Roy d'Espagne.
La Reine d'Espagne.
Le Roy de Portugal.
S. A. R. le Grand Duc de Tuscane.
Her Royal Highness the Princeſs of Wales.
S. A. R. Mgr. le Prince des Asturies.
S. A. R. Mme. la Princeſse des Asturies.

His Grace the Duke
of Argyll & Greenwich.
The Right Hon.ble the
Earl of Aylesford.
Thos. Addams M.D.
Jacob Astley Esqr.
Mr. Austen, Bookſeller.

B

The Right Honourable
the Lord Baltimore.
The Rt. Hon.ble & Revd.
the Ld. James Beauclerck.
Sr. Jno. Buckworth Bart.
The Rt. Hon.ble M. Bladen Esqr.
John Bamber M.D.
Norris Bertie Esqr.
Daniel Boone Esqr.
Willm. Brome Esqr.
Willm. Bromley of
Baggington Esqr.
Bridgman Esqr.
The Revd. Mr. Barnes.
The Revd. Mr. Beatley.
The Revd. Mr. Major Best.
Mr. Papillon Ball.
Mr. Samuel Benson.
Mr. David Bosanquet
Robert Burd M.D.
Mr. Wm. Burrill Surgeon

C

The Right Honourable
the Earl of Cardigan.
The Right Honourable
the Ld. Visct. Cornbury.
The Right Honourable
the Lord Conway.
Sr. James Campbell Bart.
Sr. Willm. Carrew Bart.
The Hon.ble Alexr. Hume
Campbell Esqr.
Hon.ble G. Coventry Esqr.
John Cotton Esqr.
George Charles M.A.
High Master of St.
Paul's School.
James Chetham Esqr.
Cha: Cholmondeley Esqr.
Thomas Chester Esqr.
Richd. Chandler Esqr.
Matthew Clarke M.D.

The Rev.d Mr. John
Clark Sur Master
of St. Pauls school
James Cocks Esqr.
Will. Congleton Esqr.
Tho. Corbett Esqr.
Kelland Courtenay Esqr.
Geo. Lewis Coke Esqr.
The Rev.d Dr. Cowper
Rector of Berkhamstead
Mr. Cave Printer

D

His Grace the Duke
of Dorset
The Rev.d Sr. J. D. Bart.
Richard Draper Esqr.
Will Draper Esqr.
Mr. Rich.d Doidge
Mr. Francis Dunn

E

Absalom Evans Esqr.
Page of the Bedchamber
and Valet de Chamber
to his Majesty
Anthony Ewer Esqr.

F

The right Hon.ble the
Earl Fitzwilliam
Charles Ford Esqr.
Charles Frederick Esqr.
Tho Frewen of Brickwall
in the County of Surry Esqr.
— Furnis Esqr.
Mr. John Fearnſide
of Wisbech

G

The Rt. Hon.ble the Counteſs
Dowager of Gainsborough
Rev.d Mr. Will Gostling
Dr. Gaylard Printer
Mr. John Gowland
Apothecary to his Royal
High. the P. of Wales
Mr. Grafton Bookseller
Mr. Gyles Bookseller

H

Francis Hall Esqr.
Henshaw Halsey Esqr.
Edward Harley Esqr.
Major Isaac Hamon

Francis Hauksbee Esq.r
Rev.d M.r Rowley Hall
The Rev.d M.r Hodgson
of Hatfield
Tho Hollis Esq.r
—— Hooke M.D.
The Rev.d M.r James
Hotchkiſs M.A. School
Maſter of the Charterhouse
R.d M.r Hyley of Reading

I

Hildebrand Jacob Esq.r
Samuel Ibbetson Esq.r
Richard Jenkins
of Shrewsbury Esq.r

L

The Right Hon.ble the
Earl of Lincoln
The Right Hon.ble the
L.d Vis.t Lonsdale
The Right Hon.ble the
Lord Lovelace
The Right Hon.ble
the Lord Lovel
The Hon.ble Henege
Legge Esq.r
Tho. Liſter Esq.r
Tho. Lupton of the
Middle Temple Esq.r
M.r Tho. Lech of Staple Inn
The Rev.d M.r Lewis
of Margate in Kent
M.r Lindsay
M.r Lockman
M.r Longman Bookseller
M.r John Ludford
M.r Franklin Lushington
Rev.d M.r Lydel

M

His Grace the Duke
of Marlborough
His Grace the Duke
of Montagu
S.r Hump. Monoux Bart
S.r John Morgan Bart.
Tho. Maſter Esq.r
Tho. May Esq.r
Tho. Mostyn Esq.r
M.r Murdoch
M.r Motte Bookseller

N

His Grace the Duke of Newcastle

Mr. Henry Newcome of Hackney

— Niccols MD

O

Samuel Ongley Esqr.

Mr. Philip Overton

P

Edward Pauncefot Esqr.

Tho: Pelham of Stanmer near Lewis in Sussex Esq.

Tho: Pelham Esqr.

Will. Pery Esqr.

George Pitt of Strat-field-sea Esqr.

German Pole of Radbourn in Derbysh. Esqr.

Daniel Prevarau Esqr. first Clerk in the Duke of Newcastle's Office

Samuel Patrick M.A. Uſher of the Charterhouse School

Revd. Mr. F. Peck M.A

Mr. Pemberton Bookseller

Mr. Pote Bookseller

R

His Grace the Duke of Richmond Lenox & Aubigny

Jonathan Richardſon jun.

Will. Robinson Esqr.

Revd. Mr. Herbt. Randolph

Mr. John Royſton

S

Sr. Simeon Stewart Bart.

Sr. Jeremy Vanacker Sambrooke Bart.

Honble. John Spencer Esqr.

John Sawbridge Esqr.

Tho. James Selby Esqr.

Francis Scitwell Esqr.

Peter Shaw M.D.

Edward Simpson Esqr.

Rob. Smith Esqr.

Peter Soame Esqr.

Will. Steward Esqr.

John Strange Esqr. his Maj. Sollicitor General.

— Strowd Esq.r

Rev.d M.r Will. Somaster

T

The R.t Hon.ble the Lord Tyrawly his Majesty's Envoy extraordinary at the Court of Lisbon

Hon. Henry Temple Esq.

Mark Thurston Esq.r one of the Maſters of the high Court of Chancery

George Trenchard of Lytchet Matravers in Dorsetshire Esq.r

— Turner of Yorksh.r Esq.r

Rev. M.r Her.t Taylor

M.r Tinney Engraver

W

The Right Hon.ble the L.d Vis.t Weymouth

The Hon.ble M.r Watson

Andrew Wanchope Esq.

Rich. Walwyn of Longworth in Herefordshire Esq.r

Rev.d M.r Wake Prebendary of Canterbury

M.r Horatio Walpole

Josiah Welby of Lewis in Suſsex Gent.

Thynne Worſley Esq.r

M.r John Worsley

— Western Esq.r

M.r Whiston Bookseller

M.r Woodward Bookseller

Z

M.r Diedrick Zimmerman jun.

Sig.r Vincent Pucci, Minister from Tuscany.

SUBSCRIBERS from the *UNIVERSITIES* of *OXFORD* and *CAMBRIDGE*.

The Right Hon.ble the Lord Guernsey of University College

B

Rev.d Mr Bilstone A.M. of All Souls Col.

Henry Bowles M.D. Fellow of New Col.

C

G. Cartwright of Brasen Noſe Col.

D

Digby L.L.D. Fellow of All Souls Col.

E

Mr Rob. Eden Fellow of University Col.

G

Mr Charles Godwyn A.M. Fellow of Baliol Col.

N

Rev.d Mr Nicholes Fel. of Corpus Christi Col.

P

Rev.d Mr Rob. Paige B.D. Fell. of Mag.d Col.

S

Rev.d Dr Shaw Fel. of Queens Col.

Mr Streatfeild Gent. Com.r of University Col.

Joseph Swayne Esq.r Gent. Com.r of Baliol Col.

T

The Hon.ble George Talbot Esq.r of Exeter Col.

Rev.d Dr Thistlethwate Warden of Wadham Col.

Mr John Thorpe of University Col.

Mr. Haynes Gibbs of Exeter College
Mr. Willm. Strode of Exeter College
Baliol College Library.
Magdalen College Library.
Queens College Library

CAMBRIDGE

Revd. Mr. Bentley Fellow of Trinity Col.
James Burrough Esqr. Fellow of Caius Col.
William Cole Esqr. Fel. Comr. of Kings Col.
Ward Esqr. of Willburham Cambridgeshire

SUBSCRIBERS from DUBLIN.

His Grace the Lord Primate of all Ireland
The Right Revd. the Lord Bishop of Oſsory
Sr. John Rawdon Bart.
Sr. Maurice Croſsbie

B

Revd. Mr. And. Blackall
Revd. Mr. Blake

C

Hon. & Revd. Mr. Caulfield
Revd. Dr. Clarke
Revd. Mr. Cotterel
Dean of Raphoe
Revd. Mr. Cox of Kilkenny.
Revd. Mr. Will. Crawford

D

Chapel Dawson Esqr.
Randolph Donaldson Esqr.
Revd. Mr. Robt. Downs

E

Mrs. Susanna Este

F

Revd. Mr. Finglaſs

G

Luke Gardiner Esqr.
Will Gore Esqr. 9 Cop.

H

Rich. Hamilton Esqr.
Dr. Helsham
Hugh Henry Esqr.
Revd. Mr. Hugh Hill
John Houston Esqr.

L

Revd. Mr. Geo: Leslie

M

Robt. Marshall Esqr.
Acheson Moore Esqr.

O

Robert Oliver Esq.r

P

Amb. Philips Esq.r

Nich. Price Esq.r

R

Arthur Rawdon Esq.r

Will.m Richardson of Rich Hill Esq.r

M.r Justice Roſe

Rev.d M.r Ruſsel

Arch Deacon of Cork

S

D.r Sheridan

Rev.d D.r Jonathan Swift Dean of S.t Patrick

W

Rev.d M.r Waterhouse

Rich. Wingfield of Powerscourt Esq.r

SUBSCRIBERS from TRINITY COLLEGE

The Right Hon.ble the L.d Visc.t Mountcashel

A

M.r John Anderson

C

R.d M.r Cartwright B.D

Leslie Corry Esq.r

D

M.r Charles Davenish

G

M.r John Goodwin M.A.

Rev.d M.r Graffan

N

M.r Ezekiel Nesbitt

P

M.r John Pratt B.A.

M.r Putland B. A.

R

M.r Rob.t Robinson

M.r Bryan Robinson

S

Skevington Smith Esq.r

Rev.d M.r Stewart M.A

W

Rev.d M.r Whetcomb

Trin. Col. Lib.

SOUSCRIPTEURS A PARIS.

Mons.r Amelot
Secretaire d'Etat
et Ministre des
affaires etrangeres.
M. d'Andrien
Auditeur des Compt.s
Father Aylevard.

B

Mons.r Bernard
M.tre des Requestes.
Mons.r Bernard,
President au Par=
lement. 2 Exempl.
M. Berye Conseil=
ler au Parlement.
M. Boutet de Mont=
hery, Cons.r au Chatelet.
M. de Boze Secre=
taire de l'Academie
des Belles Lettres. 3 Ex.res
Mons.r de Buſsy
Envoyé de France
à la Cour de Sa M.
Brittannique.

C

M.gr le Chancelier
de France.
M.gr de Chauvelin
garde des Sceaux.
Mons.r de Chavigny
Envoyé en Dannemarc.

D

M. D'Harnoncour
Receveur Gen.l des
Finances. 2 Exempl.
M. Dupuis Pres.t
du Parlement. 2 Ex.re

E

M. L'Abbé Everard
Chapellain du Roy.

F

M. de Fougeroux
Payeur des rentes.

G

Mons.r le Marquis
de S.t Georges.

M. Grimont Avocat.

H

Mons.r Halé
Secretaire du Roy.

M

M. Mahudel
Docteur en Medecine
et de l'Academie
Royale des belles lettres.

Madame Mahudel.

M. le Marquis de
Los = Maria. 2 Exem.res

M. Markham.

M. le Comte de
Maucron.

M. de Mauny
Chanoine de Chartres.

P

M. Parisot de Crugey
M.re des Requestes.

Mons.r Pellot Cons.r
au Parlement.

M. le Chevalier
Perrin.

Mons.r le Marquis
de Peruſsy.

M. Piſsot Marchand
Libraire.

Q

M. Quane 4 Exempl.

R

Mons.r le Marquis
de Rambure.

M. Rouillé M.re
des Requestes.

M. Rouſseau.

M. le Marquis
de Rubi.

M. Rollin March.d
Libraire.

S

M. Megret Serilly
Intend.t du Commerce
et Maitre des Requestes.

M. l'Abbé Souchay
de l'Academie Royale
des belles lettres. 2 Ex.res

T

Mons.r du Theil
M. le Comte de
Treſsan.

V

Monseigneur le Duc
de Vaujour.
M. Vaſsal Cons.r
au Grand Conseil.
M. Veron Marchand.
M. de Villenenne
Conseiller au Grand
Conseil. 2 Exempl.
Mons.r de Vins.

S

M. de S.t Hyacynthe.
8. Exemplaires.

M. le Marquis de Brignole Envoyé
Extraordinaire de la Republique de Genes.
Son Excellence M.gr le Marquis de
Cambis, Ambaſsadeur de S. M. T. C.
a la cour D'Angletterre.
M. le Marquis Emmanuel Durazzi
M. Maſsip Avocat du Roy a Nismes.

SOUSCRIPTEURS A MADRID.

Son Eminence Mgr le Cardinal Acquaviva.

S. Exce Mgr le Duc d'Atri, Grand d'Espagne, Capitaine de la Compagnie des Gardes du Corps Italienne.

B

S. Exce Mgr le Marquis de Bedmar; Grand d'Espagne, Capitaine de la Compagnie des Gardes du Corps. Espagnole.

Son Exce Madame la Comteſse de Balthazar; Dame du Palais de la Reine d'Espagne.

Don Joseph Bermudes Matricensis Hispaniarum Regi a Consiliis.

S. Exce Mgr le Duc de Bournonville, Grand d'Espagne, Capitaine de la Compagnie des Gardes du Corps Flamande.

Don Joseph Bustanzo Ministre de la République de Genes à la Cour de Madrid. 2 Exempl.

C

S. Exce Mgr le Prince de Campo Florido; Grand d'Espagne, Capitaine General du Royaume de Valence.

S. Exce Mgr Capello

Ambaſsadeur de la Ser.me Republique de Venise.

S. Ex.ce M.gr le Baron de Carpene, Ambassadeur de S. M. le Roy de Sardaigne.

Abra.m Castres Esq.r his Majesty's Consul General in Spain.

G

S. Ex.ce M.gr le Duc de S.te Gemini, Grand d'Espagne, Gentilhomme de la Chambre de sa Maj.té Catholique.

Don Thomaso Geraldino, Ministre Plenipotentaire de sa Maj.té Catholique auprès de sa Majesté Britannique.

Don Fran.co Grimaldi Gentilhomme de la Chambre de sa Majesté Catholique.

I

Mon. Imberti Secretaire d'Ambassade de la Sereniſsime Republique de Venize á Madrid.

K

His Excel.cy Benjamin Keene Esq.r his Maj.ty's Envoy Extraordinary and Plenipotentary at the Court of Spain.

M

S. Ex.ce Mon.gr le Prince de Maſseran, Grand d'Espagne, Capitaine de la Compagnie des Halebardiers.

M. l'Abbé Maſsoni Ministre de S. A. S. le Duc de Guastalla.

M. le Marquis de Mejorada, Mayor domo de la Reine d'Espagne.

S. Ex.ce M.r Vander Meer, Ambaſsadeur de leurs Hautes Puis-sances les Etats Generaux à la cour d'Espagne.

P

M.r l'Abbé Pareti, Ministre de S. A. S. Monseigneur le Duc de Modene.

S. Ex.ce M.r Patiño Conseiller & Secretaire d'Etat de S. M. Catholique.

S. Ex.ce M.r le Marquis Scotti, Chevalier de la Toison d'or.

V

S. Ex.ce M.gr le Marquis de Valouze, Chevalier de la Toison d'or.

M.r le Marquis de Villa Verde.

S. Ex.ce M.gr le Marq.s de Villena, Grand d'Espagne, Mayordomo mayor du Roy d'Espagne.

SOUSCRIPTEURS en HOLLANDE &c.

M. François Changuion
March.d Libraire à
Amsterdam. 7 Exemp.

H

M. Huyghens
tot Opvoorſt.
M. de Hondt
March.d Libraire
à la Haye.

L

M. Mead Van Lowen,
Student à Leyden.
M. de Liebentantz
et Liebenau de Breslau
en Silesie. 2 Exemp.

M

M. Marschalch
Gentilhomme de la
Cour et Secretaire d'
Ambas. de S.M. Danoise.

O

M. de Ochsenstein
Bourgue maitre à
Francfort sur le Mein.
M. I.D. Olenschlager
de Francfort sur le Mein.
M. Charles Otton
Mencke de Leipsic.

S

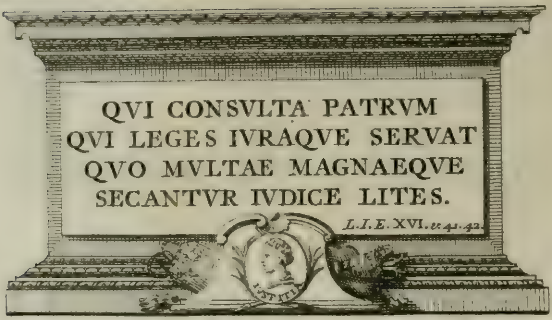
M. le Baron de Starck
Envoyé de S.A.R. le Duc
de Holstein-Schleswick.
M. Henri Scheurleer
Mar.d Lib. à la Haye 3 Ex.es

T

M. J. R. Tronchin
à Geneve

W

M. Anthoine Warin
à Amsterdam.

PRAENOBILI VIRO

PHILIPPO de Hardwicke,

Baroni de Hardwicke,

Summo

Magnae Britanniae

Cancellario,

PRIMVM

HORATII Satyrarum Lib.

D. D. D.

Johannes Pine.

QVINTI HORATII FLACCI SATYRARVM

LIBER I.

SATYRA I.

QVI fit, Maecenas, ut nemo, quam ſibi ſortem
Seu ratio dederit, ſeu fors objecerit, illa
Contentus vivat; laudet diverſa ſequentes?
O fortunati mercatores, gravis annis
Miles ait, multo jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus Auſtris,
Militia eſt potior. quid enim? concurritur: horae
Momento cita mors venit, aut victoria laeta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
Sub galli cantum conſultor ubi oſtia pulſat.

Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbem eſt,
Solos felices viventes clamat in urbe.
  Caetera de genere hoc (adeo ſunt multa) loquacem
Delaſſare valent Fabium. ne te morer, audi
Quo rem deducam. ſi quis Deus, En ego, dicat,
Iam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator; tu, conſultus modo, ruſticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis diſcedite partibus. eia,
Quid ſtatis? nolint: atqui licet eſſe beatis.
Quid cauſae eſt, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet, neque ſe fore poſthac
Tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
  Praeterea, ne ſic, ut qui jocularia, ridens
Percurram: (quanquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant cruſtula blandi
Doctores, elementa velint ut diſcere prima.
Sed tamen amoto quaeramus ſeria ludo)
Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
Perfidus hic caupo, miles, nautaeque, per omne
Audaces mare qui currunt, hac mente laborem
Seſe ferre, ſenes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, cum ſibi ſint congeſta cibaria: ſicut
Parvula (nam exemplo eſt) magni formica laboris
Ore trahit quodcunque poteſt, atque addit acervo
Quem ſtruit, haud ignara ac non incauta futuri;
Quae, ſimul inverſum contriſtat Aquarius annum,
Non uſquam prorepit, et illis utitur ante

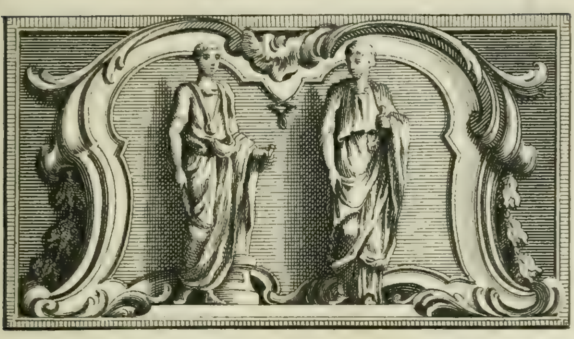
Quaeſitis patiens: cum te neque fervidus aeſtus
Demoveat lucro, neque hiems, ignis, mare, ferrum;
Nil obſtet tibi, dum ne ſit te ditior alter.
Quid juvat immenſum te argenti pondus et auri
Furtim defoſſa timidum deponere terra?
Quod ſi comminuas, vilem redigatur ad aſſem.
At, ni id fit, quid habet pulchri conſtructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum;
Non tuus hoc capiet venter plus, quam meus: ut ſi
Reticulum panis venales inter onuſto
Forte vehas humero; nihilo plus accipias, quam
Qui nil portarit. vel dic, quid referat intra
Naturae fines viventi, jugera centum, an
Mille aret? At ſuave eſt ex magno tollere acervo.
Dum ex parvo nobis tantundem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria noſtris?
Vt, tibi ſi ſit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho, et dicas: Magno de flumine mallem,
Quam ex hoc fonticulo, tantundem ſumere. eo fit,
Plenior ut ſi quos delectet copia juſto,
Cum ripa ſimul avulſos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto eſt opus, is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At bona pars hominum decepta cupidine falſo,
Nil ſatis eſt, inquit: quia tanti, quantum habeas, ſis.
Quid facias illi? jubeas miſerum eſſe, libenter
Quatinus id facit. ut quidam memoratur Athenis

Sordidus ac dives, populi contemnere voces
Sic ſolitus: Populus me ſibilat; at mihi plaudo
Ipſe domi, ſimul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris ſitiens fugientia captat
Flumina. quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. congeſtis undique ſaccis
Indormis inhians, et tanquam parcere ſacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.
Neſcis quo valeat nummus, quem praebeat uſum?
Panis ematur, olus, vini ſextarius; adde,
Queis humana ſibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem, noctesque dieſque
Formidare malos fures, incendia, ſervos,
Ne te compilent fugientes; hoc juvat? horum
Semper ego optarim pauperrimus eſſe bonorum.
At ſi condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius caſus lecto te affixit; habes qui
Aſſideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suſcitet, ac reddat gnatis cariſque propinquis?
Non uxor ſalvum te vult, non filius; omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellae.
Miraris, cum tu argento poſt omnia ponas,
Si nemo praeſtet, quem non merearis, amorem?
At ſi cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, ſervareque amicos;
Infelix operam perdas: ut ſi quis aſellum
In campo doceat parentem currere frenis.

Denique ſit finis quaerendi: cumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus; et finire laborem
Incipias, parto quod avebas: nec facias quod
Vmidius quidam, (non longa eſt fabula) dives,
Vt metiretur nummos; ita ſordidus, ut ſe
Non unquam ſervo melius veſtiret; ad uſque
Supremum tempus, ne ſe penuria victus
Opprimeret, metuebat: at hunc liberta ſecuri
Diviſit medium, fortiſſima Tyndaridarum.
  Quid mi igitur ſuades? ut vivam Maenius? aut ſic
Vt Nomentanus? Pergis pugnantia ſecum
Frontibus adverſis componere. non ego avarum
Cum veto te fieri, vappam jubeo ac nebulonem.
Eſt inter Tanaim quiddam, ſocerumque Viſelli:
Eſt modus in rebus; ſunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit conſiſtere rectum.
  Illuc, unde abii, redeo. nemon' ut avarus
Se probet, ac potius laudet diverſa ſequentes?
Quodque aliena capella gerat diſtentius uber,
Tabeſcat? neque ſe majori pauperiorum
Turbae comparet? hunc atque hunc ſuperare laboret?
Sic feſtinanti ſemper locupletior obſtat:
Vt cum carceribus miſſos rapit ungula currus;
Inſtat equis auriga ſuos vincentibus, illum
Praeteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui ſe vixiſſe beatum

Dicat, et exacto contentus tempore, vita
Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.
Iam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia Lippi
Compilaſſe putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

AMBVBAIARVM collegia, pharmacopolae,
Mendici, mimae, balatrones; hoc genus omne
Moeſtum ac ſolicitum eſt cantoris morte Tigelli:
Quippe benignus erat. contra hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
Hunc ſi perconteris, avi cur atque parentis
Praeclaram ingrata ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obſonia nummis;
Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
Reſpondet: laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappae famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fenore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exſecat; atque
Quanto perditior quiſque eſt, tanto acrius urget:

Nomina ſectatur, modo ſumta veſte virili,
Sub patribus duris tironum. Maxime, quis non,
Iupiter, exclamat, ſimul atque audivit? At in ſe
Pro quaeſtu ſumtum facit. Hic? vix credere poſſis,
Quam ſibi non ſit amicus: ita ut pater ille, Terenti
Fabula quem miſerum gnato vixiſſe fugato
Inducit, non ſe pejus cruciaverit, atque hic.
Si quis nunc quaerat, Quo res haec pertinet? Illuc:
Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis demiſſis ambulat; eſt qui
Inguen ad obſcoenum ſubductis uſque facetus:
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
Nil medium eſt. ſunt qui nolint tetigiſſe, niſi illas,
Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte:
Contra, alius nullam, niſi olenti in fornice ſtantem.
Quidam notus homo cum exiret fornice; Macte
Virtute eſto, inquit ſententia dia Catonis.
Nam ſimul ac venas inflavit tetra libido;
Huc juvenes aequum eſt deſcendere, non alienas
Permolere uxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
  Audire eſt operae precium, procedere recte
Qui moechis non vultis, ut omni parte laborent;
Vtque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque haec rara, cadat dura inter ſaepe pericla.
Hic ſe praecipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem caeſus: fugiens hic decidit acrem

Praedonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones: quin etiam illud
Accidit, ut cuidam teſtes caudamque ſalacem
Demeteret ferrum: jure omnes. Galba negabat.
Tutior at quanto merx eſt in claſſe ſecunda?
Libertinarum dico: Salluſtius in quas
Non minus inſanit, quam qui moechatur. at hic ſi,
Qua res, qua ratio ſuaderet, quaque modeſte
Munifico eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe; daret quantum ſatis eſſet, nec ſibi damno
Dedecorique foret. verum hoc ſe amplectitur uno,
Hoc amat, et laudat: Matronam nullam ego tango.
Vt quondam Marſaeus amator Originis; ille,
Qui patrium mimae donat fundumque laremque,
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus unquam alienis.
Verum eſt cum mimis, eſt cum meretricibus: unde
Fama malum gravius, quam res trahit. an tibi abunde
Perſonam ſatis eſt, non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum eſt ubicunque. quid intereſt
eſt in matrona, ancilla, peccefve togata?
Villius in Fauſta Sullae gener (hoc miſer uno
Nomine deceptus) poenas dedit uſque ſuperque
Quam ſatis eſt, pugnis caeſus, ferroque petitus,
Excluſus fore, cum Longarenus foret intus.
Huic ſi mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret haec animus: Quid vis tibi? nunquid ego a te

Magno prognatum depoſco conſule cunnum,
Velatumque ſtola, mea cum conferbuit ira?
Quid reſponderet? Magno patre nata puella eſt.
At quanto meliora monet, pugnantiaque iſtis,
Dives opis natura ſuae? tu ſi modo recte
Diſpenſare velis, ac non fugienda petendis
Immiſcere. tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? quare, ne poeniteat te,
Deſine matronas ſectarier; unde laboris
Plus haurire mali eſt, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niveos virideſque lapillos
(Sit licet hoc, Cerinthe, tuum) tenerum eſt femur, aut crus
Rectius; atque etiam melius perſaepe togatae.
Adde huc, quod mercem ſine fucis geſtat; aperte,
Quod venale habet, oſtendit; nec, ſi quid honeſti eſt,
Iactat habetque palam, quaerit quo turpia celet.
Regibus hic mos eſt; ubi equos mercantur, opertos
Inſpiciunt: ne, ſi facies (ut ſaepe) decora
Molli fulta pede eſt, emtorem inducat hiantem,
Quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi recte. ne corporis optima lynceis
Contemplere oculis, Hypſaea caecior, illa
Quae mala ſunt, ſpectes. O crus, o brachia! verum
Depygis, naſuta, brevi latere, ac pede longo eſt.
Matronae, praeter faciem, nil cernere poſſis,
Caetera, ni Catia eſt, demiſſa veſte tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata, (nam te

Hoc facit inſanum) multae tibi tum officient res;
Cuſtodes, lectica, ciniflones, paraſitae,
Ad talos ſtola demiſſa, et circumdata palla;
Plurima, quae invideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obſtat: Cois tibi pene videre eſt
Vt nudam; ne crure malo, ne ſit pede turpi:
Metiri poſſis oculo latus. an tibi mavis
Inſidias fieri, preciumque avellier, ante
Quam mercem oſtendi? Leporem venator ut alta
In nive ſectatur, poſitum ſic tangere nolit:
Cantat, et apponit, meus eſt amor huic ſimilis; nam
Tranſvolat in medio poſita, et fugientia captat.
Hiſcene verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque aeſtus, curaſque graves e pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum, quem,
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,
Quaerere plus prodeſt, et inane abſcindere ſoldo?
Num, tibi cum fauces urit ſitis, aurea quaeris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia praeter
Pavonem rhombumque? tument tibi cum inguina, num, ſi
Ancilla, aut verna eſt praeſto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego: namq; parabilem amo venerem, facilemque.
Illam, Poſt paulo; ſed pluris; ſi exierit vir:
Gallis hanc, Philodemus ait: ſibi, quae neque magno
Stet precio, neque cunctetur, cum eſt juſſa, venire.

Candida rectaque ſit, munda hactenus, ut neque longa,
Nec magis alba velit, quam det natura, videri.
Haec ubi ſuppoſuit dextro corpus mihi laevum;
Ilia et Egeria eſt: do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Ianua frangatur; latret canis; undique magno
Pulſa domus ſtrepitu reſonet; vepallida lecto
Deſiliat mulier; miſeram ſe conſcia clamet;
Cruribus haec metuat, doti deprenſa, egomet mi.
Diſcincta tunica fugiendum eſt, ac pede nudo;
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miſerum eſt: Fabio vel judice vincam.

SATYRA III.

OMNIBVS hoc vitium eſt cantoribus, inter amicos
Vt nunquam inducant animum cantare rogati;
Injuſſi nunquam deſiſtant. *Sardus* habebat
Ille Tigellius hoc. Caeſar, qui cogere poſſet,
Si peteret per amicitiam patris, atque ſuam; non
Quidquam proficeret: ſi collibuiſſet, ab ovo
Vſque ad mala citaret, Io Bacchae, modo ſumma
Voce, modo hac, reſonat quae chordis quattuor ima.
Nil aequale homini fuit illi: ſaepe velut qui
Currebat fugiens hoſtem; perſaepe velut qui
Iunonis ſacra ferret: habebat ſaepe ducentos,
Saepe decem ſervos: modo reges atque tetrarchas,
Omnia magna loquens; modo, Sit mihi menſa tripes, et
Concha ſalis puri, et toga, quae defendere frigus,
Quamvis craſſa, queat. decies centena dediſſes

Huic parco, paucis contento; quinque diebus
Nil erat in loculis. noctes vigilabat ad ipſum
Mane; diem totum ſtertebat. nil fuit unquam
Sic impar ſibi. nunc aliquis dicat mihi, Quid tu?
Nullane habes vitia? Imo alia, haud fortaſſe minora.
Maenius abſentem Novium cum carperet: Heus tu,
(Quidam ait) ignoras te? an ut ignotum dare nobis
Verba putas? Egomet mi ignoſco, Maenius inquit.
Stultus et improbus hic amor eſt, dignuſque notari.
Cum tua praevideas oculis mala lippus inunctis;
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut ſerpens Epidaurius? at tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rurſus et illi.
Iracundior eſt paulo, minus aptus acutis
Naribus horum hominum: rideri poſſit, eo quod
Ruſticius tonſo toga defluit, et male laxus
In pede calceus haeret. at eſt bonus, ut melior vir
Non alius quiſquam; at tibi amicus; at ingenium ingens
Inculto latet hoc ſub corpore. denique teipſum
Concute, num qua tibi vitiorum inſeverit olim
Natura, aut etiam conſuetudo mala: namque
Neglectis urenda filix innaſcitur agris.
Illuc praevertamur, amatorem quod amicae
Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipſa haec
Delectant; veluti Balbinum polypus Agnae.
Vellem in amicitia ſic erraremus, et iſti
Errori nomen virtus poſuiſſet honeſtum.

At, pater ut gnati, ſic nos debemus amici,
Si quod ſit vitium, non faſtidire. ſtrabonem
Appellat paetum pater; et pullum, male parvus
Si cui filius eſt; ut abortivus fuit olim
Siſyphus: hunc varum, diſtortis cruribus; illum
Balbutit ſcaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur: ineptus
Et jactantior hic paulo eſt? concinnus amicis
Poſtulat ut videatur: at eſt truculentior atque
Plus aequo liber? ſimplex fortiſque habeatur:
Caldior eſt? acres inter numeretur. opinor,
Haec res et jungit, junctos et ſervat amicos.
At nos virtutes ipſas invertimus, atque
Sincerum cupimus vas incruſtare. probus quis
Nobiſcum vivit? multum demiſſus homo: illi
Tardo, cognomen pingui damus: hic fugit omnes
Inſidias, nullique malo latus obdit apertum?
(Cum genus hoc inter vitae verſetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene ſano
Ac non incauto, fictum aſtutumque vocamus.
Simplicior quis et eſt; (qualem me ſaepe libenter
Obtulerim tibi, Maecenas) ut forte legentem
Aut tacitum impellat, quovis ſermone moleſtus?
Communi ſenſu plane caret, inquimus. eheu
Quam temere in noſmet legem ſancimus iniquam!
Nam vitiis nemo ſine naſcitur: optimus ille eſt,
Qui minimis urgetur. amicus dulcis, ut aequum eſt,

Cum mea compenſet vitiis bona; pluribus hiſce
(Si modo plura mihi bona ſunt) inclinet, amari
Si volet: hac lege, in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Poſtulat; ignoſcat verrucis illius. aequum eſt
Peccatis veniam poſcentem, reddere rurſus.
Denique, quatinus excidi penitus vitium irae,
Caetera item nequeunt ſtultis haerentia; cur non
Ponderibus moduliſque ſuis ratio utitur? ac, res
Vt quaeque eſt, ita ſuppliciis delicta coercet?
Si quis eum ſervum, patinam qui tollere juſſus,
Semeſos piſces tepidumque ligurrierit jus,
In cruce ſuffigat; Labeone inſanior inter
Sanos dicatur: quanto hoc furioſius atque
Majus peccatum eſt? paulum deliquit amicus;
Quod niſi concedas, habeare inſuavis, acerbus:
Odiſti, et fugis, ut Druſonem debitor aeris;
Qui, niſi cum triſtes miſero venere Calendae,
Mercedem, aut nummos unde unde extricat, amaras,
Porrecto jugulo, hiſtorias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus, menſave catillum
Evandri manibus tritum dejecit: ob hanc rem,
Aut poſitum ante mea quia pullum in parte catini
Suſtulit eſuriens, minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, ſi furtum fecerit; aut ſi
Prodiderit commiſſa fide, ſponſumve negarit?
Queis paria eſſe fere placuit peccata, laborant,

Cum ventum ad verum eſt: ſenſus moreſque repugnant,
Atque ipſa utilitas, juſti prope mater et aequi.
Cum prorepſerunt primis animalia terris,
Mutum et turpe pecus, glandem atque cubilia propter
Vnguibus et pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quae poſt fabricaverat uſus;
Donec verba, quibus voces ſenſuſque notarent,
Nominaque invenere: dehinc abſiſtere bello,
Oppida coeperunt munire, et ponere leges;
Ne quis fur eſſet, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Cauſa; ſed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos, venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior caedebat, ut in grege taurus.
Iura inventa metu injuſti fateare neceſſe eſt,
Tempora ſi faſtoſque velis evolvere mundi.
Nec natura poteſt juſto ſecernere iniquum,
Dividit ut bona diverſis, fugienda petendis:
Nec vincet ratio hoc, tantundem ut peccet, idemque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et qui nocturnus Divum ſacra legerit. adſit
Regula, peccatis quae poenas irroget aequas;
Ne ſcutica dignum horribili ſectere flagello.
Nam ut ferula caedas meritum majora ſubire
Verbera, non vereor; cum dicas eſſe pares res
Furta latrociniis, et magnis parva mineris
Falce reciſurum ſimili te, ſi tibi regnum

Permittant homines. ſi dives, qui ſapiens eſt,
Et ſutor bonus, et ſolus formoſus, et eſt rex;
Cur optas quod habes? Non noſti quid pater (inquit)
Chryſippus dicat: Sapiens crepidas ſibi nunquam,
Nec ſoleas fecit: ſutor tamen eſt ſapiens. Quo?
Vt, quamvis tacet Hermogenes, cantor tamen atque
Optimus eſt modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abjecto inſtrumento artis, clauſaque taberna,
Sutor erat: ſapiens operis ſic optimus omnis
Eſt opifex, ſic rex ſolus. Vellunt tibi barbam
Laſcivi pueri; quos tu niſi fuſte coerces,
Vrgeris turba circum te ſtante, miſerque
Rumperis, et latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam: dum tu quadrante lavatum
Rex ibis, neque te quiſquam ſtipator, ineptum
Praeter Criſpinum, ſectabitur; et mihi dulces
Ignoſcent, ſi quid peccavero ſtultus, amici,
Inque vicem illorum patiar delicta libenter;
Privatuſque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

EVPOLIS, atque Cratinus, Ariſtophaneſque poetae,
Atque alii, quorum comoedia priſca virorum eſt,
Si quis erat dignus deſcribi, quod malus, aut fur,
Quod moechus foret, aut ſicarius, aut alioqui
Famoſus; multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hoſce ſecutus,
Mutatis tantum pedibus numeriſque; facetus,
Emunctae naris, durus componere verſus:
Nam fuit hoc vitioſus; in hora ſaepe ducentos,
Vt magnum, verſus dictabat ſtans pede in uno.
Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger ſcribendi ferre laborem,
Scribendi recte; nam ut multum, nil moror. ecce
Criſpinus minimo me provocat: Accipe, ſi vis,
Accipiam tabulas: detur nobis locus, hora,

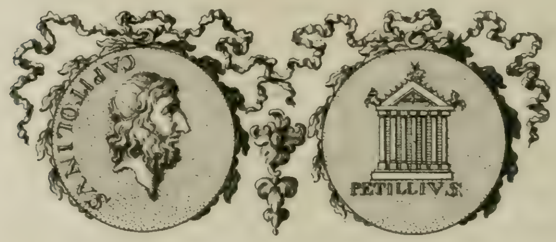
Cuſtodes: videamus uter plus ſcribere poſſit.
Di bene fecerunt, inopis me quodque puſilli
Finxerunt animi, raro et perpauca loquentis:
At tu concluſas hircinis follibus auras,
Vſque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Vt mavis, imitare. beatus Fannius, ultro
Delatis capſis et imagine: cum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis, ob hanc rem,
Quod ſunt quos genus hoc minime juvat; utpote plures
Culpari dignos. quem vis media erue turba;
Aut ob avaritiam, aut miſera ambitione laborat.
Hic nuptarum inſanit amoribus, hic puerorum:
Hunc capit argenti ſplendor: ſtupet Albius aere:
Hic mutat merces ſurgente a ſole, ad eum quo
Veſpertina tepet regio: quin per mala praeceps
Fertur, uti pulvis collectus turbine; ne quid
Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
Omnes hi metuunt verſus, odere poetas.
Foenum habet in cornu; longe fuge: dummodo riſum
Excutiat ſibi, non hic cuiquam parcet amico:
Et quodcunque ſemel chartis illeverit, omnes
Geſtiet a furno redeuntes ſcire, lacuque,
Et pueros et anus. Agedum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus eſſe poetas,
Excerpam numero: neque enim concludere verſum
Dixeris eſſe ſatis; neque ſi quis ſcribat, uti nos,
Sermoni propiora, putes hunc eſſe poetam.

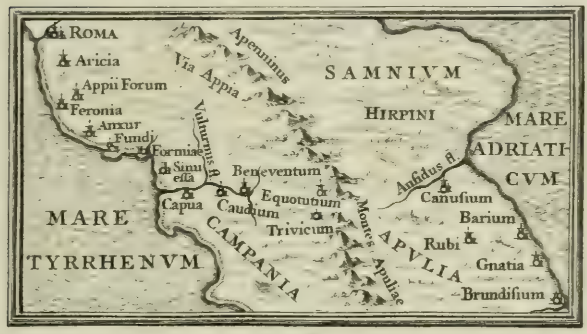
Ingenium cui ſit, cui mens divinior, atque os
Magna ſonaturum, des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam comoedia, necne, poema
Eſſet, quaeſivere: quod acer ſpiritus ac vis
Nec verbis nec rebus ineſt; niſi quod pede certo
Differt ſermoni, ſermo merus. At pater ardens
Saevit, quod meretrice nepos inſanus amica
Filius, uxorem grandi cum dote recuſet;
Ebrius et (magnum quod dedecus) ambulet ante
Noctem cum facibus. Numquid Pomponius iſtis
Audiret leviora, pater ſi viveret? ergo
Non ſatis eſt puris verſum perſcribere verbis;
Quem ſi diſſolvas, quivis ſtomachetur eodem
Quo perſonatus pacto pater. his, ego quae nunc,
Olim quae ſcripſit Lucilius, eripias ſi
Tempora certa, modoſque, et, quod prius ordine verbum [eſt,
Poſterius facias, praeponens ultima primis;
Non, ut ſi ſolvas, *Poſtquam diſcordia tetra*
Belli ferratos poſtes portaſque refregit;
Invenias etiam disjecti membra poetae.
  Hactenus haec: alias, juſtum ſit necne poema:
Nunc illud tantum quaeram: meritone tibi ſit
Suſpectum genus hoc ſcribendi. Sulcius acer
Ambulat, et Caprius, rauci male, cumque libellis:
Magnus uterque timor latronibus; at bene ſi quis,
Et puris vivat manibus, contemnat utrumque.
Vt ſis tu ſimilis Coeli Byrrhique latronum;

Non ego ſim Capri, neque Sulci: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat neque pila libellos,
Queis manus inſudet vulgi, Hermogeniſque Tigelli.
Non recito cuiquam, niſi amicis, idque coactus;
Non ubivis, coramve quibuſlibet. in medio qui
Scripta foro recitent, ſunt multi; quique lavantes:
Suave locus voci reſonat concluſus. inanes
Hoc juvat, haud illud quaerentes, num ſine ſenſu,
Tempore num faciant alieno. Laedere gaudes,
Inquis, et hoc ſtudio pravus facis. Vnde petitum
Hoc in me jacis? eſt auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? abſentem qui rodit amicum;
Qui non defendit, alio culpante; ſolutos
Qui captat riſus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non viſa poteſt; commiſſa tacere
Qui nequit: hic niger eſt; hunc tu, Romane, caveto.
Saepe tribus lectis videas coenare quaternos;
E quibus unus avet quavis aſpergere cunctos,
Praeter eum, qui praebet aquam; poſt, hunc quoque potus,
Condita cum verax aperit praecordia Liber.
Hic tibi comis, et urbanus, liberque videtur,
Infeſto nigris: ego, ſi riſi, quod ineptus
Paſtillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,
Lividus et mordax videor tibi. mentio ſi qua
De Capitolini furtis injecta Petilli
Te coram fuerit; defendas, ut tuus eſt mos:
Me Capitolinus convictore uſus amicoque

A puero eſt, cauſaque mea permulta rogatus
Fecit, et incolumis laetor quod vivit in Vrbe;
Sed tamen admiror, quo pacto judicium illud
Fugerit. Hic nigrae ſuccus loliginis, haec eſt
Aerugo mera: quod vitium procul abſore chartis,
Atque animo prius, ut ſi quid promittere de me
Poſſum aliud, vere promitto. liberius ſi
Dixero quid, ſi forte jocoſius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. inſuevit pater optimus hoc me,
Vt fugerem exemplis vitiorum quaeque notando.
Cum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mi ipſe paraſſet:
Nonne vides, Albi ut male vivat filius? utque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. a turpi meretricis amore
Cum deterreret: Sectani diſſimilis ſis.
Ne ſequerer moechas, conceſſa cum venere uti
Poſſem: Deprenſi non bella eſt fama Treboni,
Aiebat. Sapiens, vitatu quidque petitu
Sit melius, cauſas reddet tibi: mi ſatis eſt, ſi
Traditum ab antiquis morem ſervare, tuamque,
Dum cuſtodis eges, vitam famamque tueri
Incolumem poſſim: ſimul ac duraverit aetas
Membra animumque tuum, nabis ſine cortice. Sic me
Formabat puerum dictis: et ſive jubebat,
Vt facerem quid; Habes auctorem, quo facias hoc;
Vnum ex judicibus ſelectis objiciebat:

Sive vetabat; An hoc inhoneſtum, et inutile factu,
Necne ſit, addubites, flagret rumore malo cum
Hic atque ille? Avidos vicinum funus ut aegros
Exanimat, mortiſque metu ſibi parcere cogit;
Sic teneros animos aliena opprobria ſaepe
Abſterrent vitiis. ex hoc ego ſanus ab illis,
Perniciem quaecunque ferunt: mediocribus, et queis
Ignoſcas, vitiis teneor. fortaſſis et iſtinc
Largiter abſtulerit longa aetas, liber amicus,
Conſilium proprium. neque enim, cum lectulus, aut me
Porticus excepit, deſum mihi: Rectius hoc eſt:
Hoc faciens vivam melius: ſic dulcis amicis
Occurram: hoc quidam non belle: numquid ego illi
Imprudens olim faciam ſimile? Haec ego mecum
Compreſſis agito labris. ubi quid datur oti,
Illudo chartis. hoc eſt mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui ſi concedere nolis,
Multa poetarum veniat manus, auxilio quae
Sit mihi: (nam multo plures ſumus) ac veluti te
Iudaei, cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

EGRESSVM magna me excepit Aricia Roma
Hoſpitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctiſſimus: inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus atque malignis.
Hoc iter ignavi diviſimus, altius ac nos
Praecinctis unum: minus eſt gravis Appia tardis.
Hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum, coenantes haud animo aequo
Exſpectans comites. jam nox inducere terris
Vmbras, et coelo diffundere ſigna parabat.
Tum pueri nautis, pueris convicia nautae
Ingerere. Huc appelle. trecentos inſeris: ohe,
Iam ſatis eſt. Dum aes exigitur, dum mula ligatur,
Tota abit hora. mali culices, ranaeque paluſtres
Avertunt ſomnos. abſentem cantat amicam

Multa prolutus vappa nauta, atque viator
Certatim. tandem feſſus dormire viator
Incipit; ac miſſae paſtum retinacula mulae
Nauta piger ſaxo religat, ſtertitque ſupinus.
Iamque dies aderat, cum nil procedere lintrem
Sentimus: donec cerebroſus proſilit unus,
Ac mulae nautaeque caput lumboſque ſaligno
Fuſte dolat. quarta vix demum exponimur hora.
Ora manuſque tua lavimus, Feronia, lympha.
Millia tum pranſi tria repimus, atque ſubimus
Impoſitum ſaxis late candentibus Anxur.
Huc venturus erat Maecenas optimus, atque
Cocceius, miſſi magnis de rebus uterque
Legati; averſos ſoliti componere amicos.
Hic oculis ego nigra meis collyria lippus
Illinere. interea Maecenas advenit, atque
Cocceius, Capitoque ſimul Fonteius, ad unguem
Factus homo, Antoni, non ut magis alter, amicus.
Fundos Aufidio Luſco praetore libenter
Linquimus, inſani ridentes praemia ſcribae,
Praetextam, et latum clavum, prunaeque batillum.
In Mamurrarum laſſi deinde urbe manemus,
Murena praebente domum, Capitone culinam.
Poſtera lux oritur multo gratiſſima: namque
Plotius, et Varius Sinueſſae, Virgiliuſque
Occurrunt, animae, quales neque candidiores
Terra tulit, neque queis me ſit devinctior alter.

O qui complexus, et gaudia quanta fuerunt!
Nil ego contulerim jucundo ſanus amico.
Proxima Campano ponti quae villula, tectum
Praebuit; et parochi, quae debent, ligna ſalemque.
Hinc muli Capuae clitellas tempore ponunt.
Luſum it Maecenas, dormitum ego Virgiliuſque:
Namque pila lippis inimicum et ludere crudis.
Hinc nos Cocceii recipit pleniſſima villa,
Quae ſuper eſt Caudi cauponas. nunc mihi paucis
Sarmenti ſcurrae pugnam Meſſique Cicerri,
Muſa, velim memores, et quo patre natus uterque
Contulerit lites. Meſſi clarum genus Oſci:
Sarmenti domina exſtat. ab his majoribus orti
Ad pugnam venere. prior Sarmentus; Equi te
Eſſe feri ſimilem dico. ridemus. et ipſe
Meſſius; Accipio: caput et movet: O, tua cornu
Ni foret exſecto frons, inquit, quid faceres; cum
Sic mutilus minitaris? at illi foeda cicatrix
Setoſam laevi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus,
Paſtorem ſaltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larva aut tragicis opus eſſe cothurnis.
Multa Cicerrus ad haec: Donaſſet jamne catenam
Ex voto Laribus, quaerebat: ſcriba quod eſſet,
Deterius nihilo dominae jus eſſe: rogabat
Denique; Cur unquam fugiſſet, cui ſatis una

Farris libra foret, gracili ſic, tamque puſillo.
Prorſus jucunde coenam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventum; ubi ſedulus hoſpes
Pene arſit, macros dum turdos verſat in igne:
Nam vaga per veterem dilapſo flamma culinam
Vulcano, ſummum properabat lambere tectum.
Convivas avidos coenam, ſervoſque timentes,
Tum rapere, atque omnes reſtinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Oſtentare mihi, quos torret Atabulus; et quos
Nunquam erepſemus, niſi nos vicina Trivici
Villa recepiſſet, lacrymoſo non ſine fumo,
Vdos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem ſtultiſſimus uſque puellam
Ad mediam noctem exſpecto: ſomnus tamen aufert
Intentum veneri: tum immundo ſomnia viſu
Nocturnam veſtem maculant, ventremque ſupinum.
Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,
Manſuri oppidulo, quod verſu dicere non eſt,
Signis perfacile eſt. venit viliſſima rerum
Hic aqua; ſed panis longe pulcherrimus, ultra
Callidus ut ſoleat humeris portare viator:
Nam Canuſi lapidoſus; aquae non ditior urna:
Qui locus a forti Diomede eſt conditus olim.
Flentibus hinc Varius diſcedit moeſtus amicis.
Inde Rubos feſſi pervenimus; utpote longum
Carpentes iter, et factum corruptius imbri.

Poſtera tempeſtas melior, via pejor, ad uſque
Bari moenia piſcoſi. dehinc Gnatia lymphis
Iratis exſtructa dedit riſuſque jocoſque;
Dum flamma ſine thura liqueſcere limine ſacro
Perſuadere cupit, credat Iudaeus apella,
Non ego. namque Deos didici ſecurum agere aevum;
Nec, ſi quid miri faciat natura, Deos id
Triſtes ex alto coeli demittere tecto.
  Brundiſium longae finis chartaeque viaeque eſt.

SATYRA VI.

NON, quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruſcos
Incoluit fines, nemo generoſior eſt te;
Nec quod avus tibi maternus fuit atque paternus,
Olim qui magnis legionibus imperitarint;
Vt plerique ſolent, naſo ſuſpendis adunco
Ignotos, ut me libertino patre natum:
Cum referre negas, quali ſit quiſque parente
Natus, dum ingenuus. perſuades hoc tibi vere,
Ante poteſtatem Tulli, atque ignobile regnum,
Multos ſaepe viros nullis majoribus ortos
Et vixiſſe probos, amplis et honoribus auctos:
Contra, Laevinum Valeri genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulſus fuit, unius aſſis
Non unquam precio pluris licuiſſe, notante
Iudice, quem noſti, populo; qui ſtultus honores

Saepe dat indignis, et famae ſervit ineptus;
Qui ſtupet in titulis et imaginibus. quid oportet
Nos facere, a vulgo longe lateque remotos?
Namque eſto; populus Laevino mallet honorem
Quam Decio mandare novo; cenſorque moveret
Appius, ingenuo ſi non eſſem patre natus;
Vel merito, quoniam in propria non pelle quieſſem.
Sed fulgente trahit conſtrictos gloria curru
Non minus ignotos generoſis. quo tibi, Tulli,
Sumere depoſitum clavum, fierique tribuno?
Invidia accrevit, privato quae minor eſſet.
Nam ut quiſque inſanus nigris medium impediit crus
Pellibus, et latum demiſit pectore clavum;
Audit continuo; Quis homo hic eſt? quo patre natus?
Vt ſi qui aegrotet quo morbo Barrus, haberi
Et cupiat formoſus; eat quacunque, puellis
Injiciat curam quaerendi ſingula; quali
Sit facie, ſura quali, pede, dente, capillo:
Sic qui promittit cives, Vrbem ſibi curae,
Imperium fore, et Italiam, et delubra Deorum;
Quo patre ſit natus, num ignota matre inhoneſtus,
Omnes mortales curare et quaerere cogit.
Tune Syri, Damae, aut Dionyſi filius, audes
Dejicere e ſaxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu poſt me ſedet uno:
Namque eſt ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Paulus,
Et Meſſala videris? at hic, ſi ploſtra ducenta,

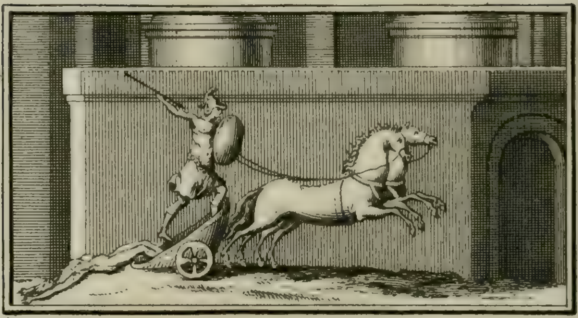
Concurrantque foro tria funera, magna ſonabit
Cornua quod vincatque tubas: ſaltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum,
Nunc, quia, Maecenas, tibi ſim convictor; at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Diſſimile hoc illi eſt: quia non, ut forſit honorem
Iure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum;
Praeſertim cautum dignos aſſumere, prava
Ambitione procul. felicem dicere non hoc
Me poſſum, caſu quod te ſortitus amicum:
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, poſt hunc Varius, dixere quid eſſem.
Vt veni coram, ſingultim pauca locutus,
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre, non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo,
Sed, quod eram, narro: reſpondes (ut tuus eſt mos)
Pauca: abeo: et revocas nono poſt menſe, jubeſque
Eſſe in amicorum numero. magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi ſecernis honeſtum,
Non patre praeclaro, ſed vita et pectore puro.
Atqui ſi vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendoſa eſt natura, alioqui recta; (velut ſi
Egregio inſperſos reprendas corpore naevos)
Si neque avaritiam, neque ſordes, ac mala luſtra
Objiciet vere quiſquam mihi; purus et inſons

(Vt me collaudem) ſi et vivo carus amicis;
Cauſa fuit pater his: qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere; magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Laevo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus aera;
Sed puerum eſt auſus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis eques atque ſenator
Semet prognatos: veſtem, ſervoſque ſequentes
In magno ut populo ſi quis vidiſſet; avita
Ex re praeberi ſumtus mihi crederet illos.
Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſervavit ab omni
Non ſolum facto, verum opprobrio quoque turpi:
Nec timuit ſibi ne vitio quis verteret, olim
Si praeco parvas, aut (ut fuit ipſe) coactor
Mercedes ſequerer; neq; ego eſſem queſtus. ob hoc nunc
Laus illi debetur, et a me gratia major.
Nil me poeniteat ſanum patris hujus: eoque
Non, ut magna dolo factum negat eſſe ſuo pars,
Quod non ingenuos habeat claroſque parentes,
Sic me defendam. longe mea diſcrepat iſtis
Et vox, et ratio. nam ſi natura juberet
A certis annis aevum remeare peractum,
Atque alios legere ad faſtum quoſcunque parentes
Optaret ſibi quiſque: meis contentus, honeſtos

Faſcibus et ſellis nollem mihi ſumere; demens
Iudicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo; quod
Nollem onus, haud unquam ſolitus, portare moleſtum.
Nam mihi continuo major quaerenda foret res,
Atque ſalutandi plures; ducendus et unus
Et comes alter, uti ne ſolus rusve peregreve
Exirem; plures calones atque caballi
Paſcendi; ducenda petorrita: nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, ſi libet, uſque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Objiciet nemo ſordes mihi, quas tibi, Tulli,
Cum Tiburte via praetorem quinque ſequuntur
Te pueri, laſanum portantes oenophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, praeclare ſenator,
Millibus atque aliis vivo. quacunque libido eſt,
Incedo ſolus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem Circum, veſpertinumque pererro
Saepe forum: aſſiſto divinis: inde domum me
Ad porri et ciceris refero laganique catinum.
Coena miniſtratur pueris tribus: et lapis albus
Pocula cum cyatho duo ſuſtinet: adſtat echinus
Vilis, cum patera guttus, Campana ſupellex.
Deinde eo dormitum; non ſolicitus, mihi quod cras
Surgendum ſit mane, obeundus Marſya, qui ſe
Vultum ferre negat Noviorum poſſe minoris.
Ad quartam jaceo: poſt hanc vagor, aut ego lecto,
Aut ſcripto quod me tacitum juvet: ungor olivo,

Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Aſt ubi me feſſum ſol acrior ire lavatum
Admonuit, fugio rabioſi tempora ſigni.
Pranſus non avide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare, domeſticus otior. haec eſt
Vita ſolutorum miſera ambitione gravique.
His me conſolor, victurum ſuavius, ac ſi
Quaeſtor avus, pater atque meus, patruuſque fuiſſent.

SATYRA VII.

PROSCRIPTI Regis Rupili pus atque venenum
Hybrida quo pacto ſit Perſius ultus, opinor
Omnibus et lippis notum et tonſoribus eſſe.
Perſius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis, etiam lites cum Rege moleſtas;
Durus homo, atque odio qui poſſet vincere Regem;
Confidens, tumidus, adeo ſermonis amari,
Siſennas, Barros ut equis praecurreret albis.
Ad Regem redeo. poſtquam nihil inter utrumque
Convenit, (hoc etenim ſunt omnes jure moleſti,
Quo fortes, quibus adverſum bellum incidit. inter
Hectora Priamiden, animoſum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors;
Non aliam ob cauſam, niſi quod virtus in utroque
Summa fuit. duo ſi diſcordia vexet inertes;

Aut ſi diſparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco; diſcedat pigrior, ultro
Muneribus miſſis) Bruto praetore tenente
Ditem Aſiam, Rupili et Perſi par pugnat; uti non
Compoſitus melius cum Bitho Bacchius. in jus
Acres procurrunt; magnum ſpectaculum uterque.
Perſius exponit cauſam; ridetur ab omni
Conventu; laudat Brutum, laudatque cohortem;
Solem Aſiae Brutum appellat, ſtellaſque ſalubres
Appellat comites, excepto Rege: Canem illum,
Inviſum agricolis ſidus, veniſſe: ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara ſecuris.
Tum Praeneſtinus ſalſo multumque fluenti
Expreſſa arbuſto regerit convicia, durus
Vindemiator, et invictus, cui ſaepe viator
Ceſſiſſet, magna compellans voce cucullum.
At Graecus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,
Perſius, exclamat: Per magnos, Brute, Deos te
Oro, qui reges conſueris tollere, cur non
Hunc Regem jugulas? operum hoc, mihi crede, tuorum eſt.

SATYRA VIII.

OLIM truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Cum faber incertus, ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum. Deus inde ego, furum aviumque
Maxima formido: nam fures dextra coercet,
Obſcoenoque ruber porrectus ab inguine palus:
Aſt importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque novis conſidere in hortis.
Huc prius anguſtis ejecta cadavera cellis
Conſervus vili portanda locabat in arca.
Hoc miſerae plebi ſtabat commune ſepulcrum,
Pantolabo ſcurrae, Nomentanoque nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum
Hic dabat; heredes monumentum ne ſequeretur.
Nunc licet Eſquiliis habitare ſalubribus, atque
Aggere in aprico ſpatiari; quo modo triſtes

Albis informem ſpectabant oſſibus agrum:
Cum mihi non tantum fureſque, feraeque ſuetae
Hunc vexare locum, curae ſunt atque labori;
Quantum carminibus quae verſant atque venenis
Humanos animos. has nullo perdere poſſum
Nec prohibere modo, ſimul ac vaga luna decorum
Protulit os, quin oſſa legant, herbaſque nocentes.
Vidi egomet nigra ſuccinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, paſſoque capillo,
Cum Sagana majore ululantem: pallor utraſque
Fecerat horrendas aſpectu: ſcalpere terram
Vnguibus, et pullam divellere mordicus agnam
Coeperunt: cruor in foſſam confuſus, ut inde
Manes elicerent, animas reſponſa daturas.
Lanea et effigies erat, altera cerea: major
Lanea, quae poenis compeſceret inferiorem:
Cerea ſuppliciter ſtabat, ſervilibus, utque
Iam peritura, modis: Hecaten vocat altera, ſaevam
Altera Tiſiphonen. ſerpentes, atque videres
Infernas errare canes; lunamque rubentem,
Ne foret his teſtis, poſt magna latere ſepulcra.
Mentior at ſi quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum; atque in me veniant mictum atque cacatum
Iulius, et fragilis Pediatia, furque Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Vmbrae cum Sagana reſonarent triſte et acutum?
Vtque lupi barbam variae cum dente colubrae

Abdiderint furtim terris, et imagine cerea
Largior arſerit ignis? et ut non teſtis inultus
Horruerim voces Furiarum et facta duarum?
Nam, diſploſa ſonat quantum veſica, pepedi
Diffiſſa nate ficus. at illae currere in Vrbem:
Canidiae dentes, altum Saganae caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno riſuque jocoque videres.

SATYRA IX.

IBAM forte via Sacra, ſicut meus eſt mos,
Neſcio quid meditans nugarum, et totus in illis.
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum;
Arreptaque manu, Quid agis, dulciſſime rerum?
Suaviter, ut nunc eſt, inquam; et cupio omnia quae vis.
Cum adſectaretur; Numquid vis? occupo. at ille,
Noris nos, inquit: docti ſumus. hic ego, Pluris
Hoc, inquam, mihi eris. miſere diſcedere quaerens,
Ire modo ocius, interdum conſiſtere, in aurem
Dicere neſcio quid puero. cum ſudor ad imos
Manaret talos; O te, Bollane, cerebri
Felicem! aiebam tacitus. cum quidlibet ille
Garriret, vicos, urbem laudaret; ut illi
Nil reſpondebam; Miſere cupis, inquit, abire:

Iamdudum video: ſed nil agis: uſque tenebo:
Perſequar. hinc quo nunc iter eſt tibi? Nil opus eſt te
Circumagi: quendam volo viſere non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubat is, prope Caeſaris hortos.
Nil habeo quod agam, et non ſum piger: uſque ſequar te.
Demitto auriculas, ut iniquae mentis aſellus,
Cum gravius dorſo ſubiit onus. incipit ille;
Si bene me novi, non Viſcum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me ſcribere plures,
Aut citius, poſſit verſus? quis membra movere
Mollius? invideat quod et Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat: Eſt tibi mater,
Cognati, queis te ſalvo eſt opus? Haud mihi quiſquam:
Omnes compoſui. Felices! nunc ego reſto:
Confice: namque inſtat fatum mihi triſte, Sabella
Quod puero cecinit divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis,
Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando conſumet cunque: loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimul atque adoleverit aetas.
Ventum erat ad Veſtae, quarta jam parte diei
Praeterita: et caſu tunc reſpondere vadato
Debebat; quod ni feciſſet, perdere litem.
Si me amas, inquit, paulum hic ades. Inteream, ſi
Aut valeo ſtare, aut novi civilia jura:

Et propero quo ſcis. Dubius ſum, quid faciam, inquit;
Tene relinquam, an rem. Me ſodes. Non faciam, ille;
Et praecedere coepit. ego (ut contendere durum eſt
Cum victore) ſequor. Maecenas quomodo tecum?
Hinc repetit. Paucorum hominum, et mentis bene ſanae.
Nemo dexterius fortuna eſt uſus. haberes
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre ſecundas,
Hunc hominem velles ſi tradere: diſperéam, ni
Summoſſes omnes. Non iſto vivimus illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior ulla eſt,
Nec magis his aliena malis: nil mi officit unquam,
Ditior hic, aut eſt quia doctior: eſt locus uni-
cuique ſuus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis,quare cupiam magis illi
Proximus eſſe. velis tantummodo: quae tua virtus,
Expugnabis: et eſt qui vinci poſſit; eoque
Difficiles aditus primos habet. haud mihi deero:
Muneribus ſervos corrumpam; non, hodie ſi
Excluſus fuero, deſiſtam; tempora quaeram;
Occurram in triviis; deducam: nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus. haec dum agit, ecce
Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi carus, et illum
Qui pulchre noſſet. conſiſtimus. Vnde venis? et,
Quo tendis? rogat, et reſpondet. vellere coepi,
Et prenſare manu lentiſſima brachia, nutans,

Diſtorquens oculos, ut me eriperet. male ſalſus
Ridens diſſimulare: meum jecur urere bilis.
Certe neſcio quid ſecreto velle loqui te
Aiebas mecum. Memini bene: ſed meliori
Tempore dicam: hodie triceſima ſabbata. vin' tu
Curtis Iudaeis oppedere? Nulla mihi, inquam,
Relligio eſt. At mi: ſum paulo infirmior, unus
Multorum. ignoſces: alias loquar. Hunccine ſolem
Tam nigrum ſurrexe mihi! fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. caſu venit obvius illi
Adverſarius: et, Quo tu, turpiſſime? magna
Exclamat voce; et, Licet anteſtari? ego vero
Oppono auriculam. rapit in jus: clamor utrinque,
Vndique concurſus. ſic me ſervavit Apollo.

SATYRA X.

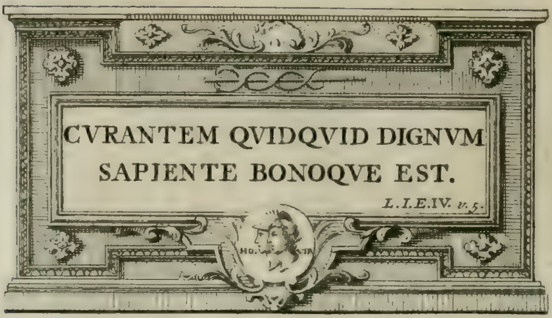
NEMPE incompoſito dixi pede currere verſus
Lucili. quis tam Lucili fautor inepte eſt,
Vt non hoc fateatur? at idem, quod ſale multo
Vrbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens dederim quoque cetera: nam ſic
Et Laberi mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non ſatis eſt riſu diducere rictum
Auditoris: (et eſt quaedam tamen hic quoque virtus)
Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, neu ſe
Impediat verbis laſſas onerantibus aures:
Et ſermone opus eſt modo triſti, ſaepe jocoſo,
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetae,
Interdum urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas conſulto. ridiculum acri

Fortius et melius magnas plerumque ſecat res.
Illi, ſcripta quibus comoedia priſca viris eſt,
Hoc ſtabant, hoc ſunt imitandi: quos neque pulcher
Hermogenes unquam legit, neque ſimius iſte,
Nil praeter Calvum et doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis
Miſcuit. O ſeri ſtudiorum! quine putetis
Difficile et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? At ſermo lingua concinnus utraque
Suavior, ut Chio nota ſi commiſta Falerni eſt.
Cum verſus facias: teipſum percontor, an, et cum
Dura tibi peragenda rei ſit cauſa Petilli,
Scilicet oblitus patriaeque patriſque, Latine
Cum Pedius cauſas exſudet Poplicola, atque
Corvinus, patriis intermiſcere petita
Verba foris malis, Canuſini more bilinguis?
Atqui ego cum Graecos facerem, natus mare citra,
Verſiculos; vetuit me tali voce Quirinus
Poſt mediam noctem viſus, cum ſomnia vera:
In ſilvam non ligna feras inſanius, ac ſi
Magnas Graecorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona, dumque
Diffingit Rheni luteum caput, haec ego ludo;
Quae nec in aede ſonent certantia, judice Tarpa,
Nec redeant iterum atque iterum ſpectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente ſenem, comis garrire libellos,

Vnus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit, pede ter percuſſo: forte epos acer,
Vt nemo, Varius ducit: molle atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenae
Hoc erat, experto fruſtra Varrone Atacino,
Atque quibuſdam aliis, melius quod ſcribere poſſem,
Inventore minor: neque ego illi detrahere auſim
Haerentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere hunc lutulentum, ſaepe ferentem
Plura quidem tollenda relinquendis. age, quaeſo,
Tu nihil in magno doctus reprendis Homero?
Nil comis tragici mutat Lucilius Acci?
Non ridet verſus Enni gravitate minores,
Cum de ſe loquitur, non ut majore reprenſis?
Quid vetat et noſmet Lucili ſcripta legentes
Quaerere, num illius, num rerum dura negarit
Verſiculos natura magis factos, et euntes
Mollius, ac ſi quis pedibus quid claudere ſenis
Hoc tantum contentus, amet ſcripſiſſe ducentos
Ante cibum verſus, totidem coenatus? Etruſci
Quale fuit Caſſi rapido ferventius amni
Ingenium; capſis quem fama eſt eſſe libriſque
Ambuſtum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
Comis et urbanus; fuerit limatior idem,
Quam rudis, et Graecis intacti carminis auctor,
Quamque poetarum ſeniorum turba: ſed ille,
Si foret hoc noſtrum fato dilatus in aevum;

Detereret ſibi multa; recideret omne, quod ultra
Perfectum traheretur; et in verſu faciendo
Saepe caput ſcaberet, vivos et roderet ungues.
Saepe ſtylum vertas, iterum quae digna legi ſint
Scripturus: neque te ut miretur turba, labores,
Contentus paucis lectoribus. an tua demens
Vilibus in ludis dictari carmina malis?
Non ego: nam ſatis eſt equitem mihi plaudere; ut audax,
Contemtis aliis, exploſa Arbuſcula dixit.
Men' moveat cimex Pantilius? aut crucier, quod
Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus
Fannius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
Plotius, et Varius, Maecenas, Virgiliuſque,
Valgius, et probet haec Octavius optimus, atque
Fuſcus; et haec utinam Viſcorum laudet uterque;
Ambitione relegata, te dicere poſſum,
Pollio; te, Meſſala, tuo cum fratre; ſimulque
Vos, Bibuli et Servi; ſimul his te, candide Furni;
Complures alios, doctos ego quos, et amicos,
Prudens praetereo: quibus haec, ſint qualiacunque,
Arridere velim; doliturus, ſi placeant ſpe
Deterius noſtra. Demetri, teque, Tigelli,
Diſcipularum inter jubeo plorare cathedras.
I, puer, atque meo citus haec ſubſcribe libello.

PRAENOBILI VIRO

SPENCERO Comiti Wilmingtoniae,

Nobiliſſimi Ordinis a Periſcelide dicti

Commilitoni,

SECVNDVM

HORATII Satyrarum Lib.

D.D.D.

Johannes Pine.

QVINTI HORATII FLACCI SATYRARVM

LIBER II.

SATYRA I.

SVNT quibus in ſatyra videar nimis acer, et ultra
Legem tendere opus: ſine nervis altera, quidquid
Compoſui, pars eſſe putat; ſimileſque meorum
Mille die verſus deduci poſſe. Trebati,
Quid faciam, praeſcribe. Quieſcas. Ne faciam, inquis,
Omnino verſus? Aio. Peream male, ſi non
Optimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
Tranſnanto Tiberim, ſomno quibus eſt opus alto;
Irriguumque mero ſub noctem corpus habento.

Aut, ſi tantus amor ſcribendi te rapit, aude
Caeſaris invicti res dicere, multa laborum
Praemia laturus. Cupidum, pater optime, vires
Deficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
Agmina, nec fracta pereuntes cuſpide Gallos,
Aut labentis equo deſcribat vulnera Parthi.
Attamen et juſtum poteras et ſcribere fortem,
Scipiadam ut ſapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Cum res ipſa feret: niſi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Caeſaris aurem;
Cui male ſi palpere, recalcitrat undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam triſti laedere verſu
Pantolabum ſcurram, Nomentanumque nepotem?
Cum ſibi quiſque timet, quanquam eſt intactus, et odit.
Quid faciam? ſaltat Milonius, ut ſemel icto
Acceſſit fervor capiti, numeruſque lucernis:
Caſtor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis: quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum
Millia: me pedibus delectat claudere verba,
Lucili ritu, noſtrum melioris utroque.
Ille velut fidis arcana ſodalibus olim
Credebat libris; neque, ſi male geſſerat uſquam,
Decurrens alio, neque ſi bene: quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti deſcripta tabella
Vita ſenis. ſequor hunc, Lucanus an Appulus, anceps:
Nam Venuſinus arat finem ſub utrumque colonus,
Miſſus ad hoc, pulſis (vetus eſt ut fama) Sabellis,

Quo ne per vacuum Romano incurreret hoſtis;
Sive quod Appula gens, ſeu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. ſed hic ſtylus haud petet ultro
Quemquam animantem, et me veluti cuſtodiet enſis
Vagina tectus: quem cur diſtringere coner,
Tutus ab infeſtis latronibus? o pater et rex
Iupiter, ut pereat poſitum rubigine telum,
Nec quiſquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit, et inſignis tota cantabitur Vrbe.
Cervius iratus leges minitatur, et urnam;
Canidia Albuti, quibus eſt inimica, venenum;
Grande malum Turius, ſi quis,ſe judice,certet.
Vt, quo quiſque valet, ſuſpectos terreat, utque
Imperet hoc natura potens, ſic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit: unde, niſi intus
Monſtratum? Scaevae vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet ſceleris pia dextera; (mirum!
Vt neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos)
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam, ſeu me tranquilla ſenectus
Exſpectat, ſeu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops, Romae, ſeu fors ita juſſerit, exſul;
Quiſquis erit vitae, ſcribam, color. O puer, ut ſis
Vitalis metuo; et majorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid? cum eſt Lucilius auſus
Primus in hunc operis componere carmina morem,

Detrahere et pellem, nitidus qua quiſque per ora
Cederet, introrſum turpis; num Laelius, aut qui
Duxit ab oppreſſa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offenſi? aut laeſo doluere Metello,
Famoſiſque Lupo cooperto verſibus? atqui
Primores populi arripuit, populumque tributim;
Scilicet uni aequus virtuti, atque ejus amicis.
Quin, ubi ſe a vulgo et ſcena in ſecreta remorant
Virtus Scipiadae et mitis ſapientia Laeli,
Nugari cum illo et diſcincti ludere, donec
Decoqueretur olus, ſoliti. quidquid ſum ego, quamvis
Infra Lucili cenſum, ingeniumque; tamen me
Cum magnis vixiſſe invita fatebitur uſque
Invidia; et fragili quaerens illidere dentem,
Offendet ſolido: niſi quid tu, docte Trebati,
Diſſentis. Equidem nihil hic diffindere poſſum.
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
Incutiat tibi quid ſanctarum inſcitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, jus eſt
Iudiciumque. Eſto, ſi quis mala. ſed bona ſi quis
Iudice condiderit laudatur Caeſare. ſi quis
Opprobriis dignum latraverit, integer ipſe,
Solventur riſu tabulae: tu miſſus abibis.

SATYRA II.

QVAE virtus et quanta, boni, ſit vivere parvo,
(Nec meus hic ſermo eſt; ſed quem praecepit Ofellus,
Ruſticus, abnormis ſapiens, craſſaque Minerva)
Diſcite, non inter lances, menſaſque nitentes,
Cum ſtupet inſanis acies fulgoribus, et cum
Acclinis falſis animus meliora recuſat;
Verum hic impranſi mecum diſquirite. Cur hoc?
Dicam, ſi potero. male verum examinat omnis
Corruptus judex. leporem ſectatus, equove
Laſſus ab indomito; vel ſi Romana fatigat
Militia aſſuetum graecari; ſeu pila velox,
Molliter auſterum ſtudio fallente laborem;
Seu te diſcus agit, pete cedentem aera diſco:
Cum labor extuderit faſtidia, ſiccus, inanis
Sperne cibum vilem; niſi Hymettia mella Falerno

Ne biberis diluta. foris eſt promus, et atrum
Defendens piſces hiemat mare: cum ſale panis
Latrantem ſtomachum bene leniet. unde putas, aut
Qui partum? non in caro nidore voluptas
Summa, ſed in teipſo eſt. tu pulmentaria quaere
Sudando. pinguem vitiis albumque, nec oſtrea,
Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.
Vix tamen eripiam, poſito pavone, velis quin
Hoc potius, quam gallina, tergere palatum,
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, et picta pandat ſpectacula cauda;
Tanquam ad rem attineat quidquam. num veſceris iſta,
Quam laudas, pluma? cocto num adeſt honor idem?
Carne tamen quamvis diſtat nihil,hac magis illa;
Imparibus formis deceptum te patet. Eſto.
Vnde datum ſentis, lupus hic Tiberinus, an alto
Captus hiet? ponteſne inter jactatus, an amnis
Oſtia ſub Tuſci? laudas, inſane, trilibrem
Mullum; in ſingula quem minuas pulmenta neceſſe eſt.
Ducit te ſpecies, video. quo pertinet ergo
Proceros odiſſe lupos? quia ſcilicet illis
Majorem natura modum dedit, his breve pondus.
Iejunus raro ſtomachus vulgaria temnit.
Porrectum magno magnum ſpectare catino
Vellem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. at vos
Praeſentes,Auſtri, coquite horum obſonia: quanquam
Putet aper, rhombuſque recens, mala copia quando

Aegrum ſolicitat ſtomachum; cum rapula plenus
Atque acidas mavult inulas. necdum omnis abacta
Pauperies epulis regum: nam vilibus ovis,
Nigriſque eſt oleis hodie locus. haud ita pridem
Galloni praeconis erat acipenſere menſa
Infamis. quid? tum rhombos minus aequor alebat?
Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido;
Donec vos auctor docuit praetorius. ergo,
Si quis nunc mergos ſuaves edixerit aſſos,
Parebit pravi docilis Romana juventus.
Sordidus a tenui victu diſtabit, Ofello
Iudice. nam fruſtra vitium vitaveris illud,
Si te alio pravum detorſeris. Avidienus,
Cui Canis ex vero ductum cognomen adhaeret,
Quinquennes oleas eſt, et ſilveſtria corna;
Ac, niſi mutatum, parcit defundere vinum; et
Cujus odorem olei nequeas perferre, (licebit
Ille repotia, natales, alioſve dierum
Feſtos albatus celebret) cornu ipſe bilibri
Caulibus inſtillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu ſapiens utetur, et horum
Vtrum imitabitur? hac urget lupus, hac canis, aiunt.
Mundus erit, qui non offendet ſordibus, atque
In neutram partem cultus miſer. hic neque ſervis,
Albuti ſenis exemplo, dum munia didit,
Saevus erit; nec ſic,ut ſimplex Naevius, unctam
Convivis praebebit aquam: vitium hoc quoque magnum.

Accipe nunc, victus tenuis quae quantaque ſecum
Afferat. in primis valeas bene: nam, variae res
Vt noceant homini, credas, memor illius eſcae,
Quae ſimplex olim tibi ſederit; at ſimul aſſis
Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis,
Dulcia ſe in bilem vertent, ſtomachoque tumultum
Lenta feret pituita. vides ut pallidus omnis
Coena deſurgat dubia? quin corpus onuſtum
Heſternis vitiis animum quoque praegravat una,
Atque affigit humo divinae particulam aurae.
Alter, ubi dicto citius curata ſopori
Membra dedit, vegetus praeſcripta ad munia ſurgit.
Hic tamen ad melius poterit tranſcurrere quondam:
Sive diem feſtum rediens advexerit annus;
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, et tractari mollius aetas
Imbecilla volet: tibi quidnam accedet ad iſtam,
Quam puer et validus praeſumis, mollitiem; ſeu
Dura valetudo inciderit, ſeu tarda ſenectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant: non quia naſus
Illis nullus erat; ſed, credo, hac mente, quod hoſpes
Tardius adveniens vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus conſumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tuliſſet.
Das aliquid famae, quae carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinaeque
Grande ferunt una cum damno dedecus. adde

Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum,
Et fruſtra mortis cupidum, cum deerit egenti
As, laquei precium. Iure, inquis, Traſius iſtis
Iurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiaſque habeo tribus amplas regibus. Ergo,
Quod ſuperat, non eſt melius quo inſumere poſſis?
Cur eget indignus quiſquam, te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deum? cur, improbe, carae
Non aliquid patriae tanto emetiris acervo?
Vni nimirum recte tibi ſemper erunt res?
O magnus poſthac inimicis riſus! uterne
Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic, qui
Pluribus aſſuerit mentem, corpuſque ſuperbum;
An qui contentus parvo, metuenſque futuri,
In pace, ut ſapiens, aptarit idonea bello?
  Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
Integris opibus novi non latius uſum,
Quam nunc acciſis. videas metato in agello,
Cum pecore et gnatis, fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profeſta
Quidquam, praeter olus, fumoſae cum pede pernae.
Ac mihi, cum longum poſt tempus venerat hoſpes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus, bene erat, non piſcibus urbe petitis,
Sed pullo, atque hoedo: tum penſilis uva ſecundas
Et nux ornabat menſas, cum duplice ficu.

Poſt hoc ludus erat cuppa potare magiſtra:
Ac venerata Ceres, ut culmo ſurgeret alto,
Explicuit vino contractae ſeria frontis.
Saeviat atque novos moveat fortuna tumultus;
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos,
O pueri, nituiſtis, ut huc novus incola venit?
Nam propriae telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quemquam ſtatuit. nos expulit ille;
Illum aut nequities, aut vafri inſcitia juris,
Poſtremo expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Vmbreni ſub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli proprius; ſed cedet in uſum
Nunc mihi, nunc alii. quocirca vivite fortes;
Fortiaque adverſis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

SIC raro ſcribis, ut toto non quater anno
Membranam poſcas, ſcriptorum quaeque retexens,
Iratus tibi, quod vini ſomnique benignus
Nil dignum ſermone canas. quid fiet? ab ipſis
Saturnalibus huc fugiſti. ſobrius ergo
Dic aliquid dignum promiſſis: incipe. nil eſt.
Culpantur fruſtra calami, immerituſque laborat
Iratis natus paries Diis atque poetis.
Atqui vultus erat multa et praeclara minantis,
Si vacuum tepido cepiſſet villula tecto.
Quorſum pertinuit ſtipare Platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
Invidiam placare paras, virtute relicta?
Contemnere, miſer. vitanda eſt improba Siren
Deſidia; aut, quidquid vita meliore paraſti,

Ponendum aequo animo. Di te, Damaſippe, Deaeque
Verum ob conſilium donent tonſore. ſed unde
Tam bene me noſti? Poſtquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta eſt, aliena negotia curo,
Excuſſus propriis. olim nam quaerere amabam,
Quo vafer ille pedes laviſſet Siſyphus aere;
Quid ſculptum infabre, quid fuſum durius eſſet:
Callidus huic ſigno ponebam millia centum:
Hortos, egregiaſque domos mercarier unus
Cum lucro noram: unde frequentia Mercuriale
Impoſuere mihi cognomen compita. Novi;
Et morbi miror purgatum te illius. Atqui
Emovit veterem mire novus; ut ſolet, in cor
Trajecto lateris miſeri, capitiſque dolore:
Vt lethargicus hic cum fit pugil, et medicum urget.
Dum ne quid ſimile huic, eſto ut libet. O bone, ne te
Fruſtrere: inſanis et tu, ſtultique prope omnes,
Si quid Stertinius veri crepat; unde ego mira
Deſcripſi docilis praecepta haec, tempore quo me
Solatus juſſit ſapientem paſcere barbam,
Atque a Fabricio non triſtem ponte reverti.
Nam, male re geſta, cum vellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter ſtetit: et, Cave faxis
Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus urget,
Inſanos qui inter vereare inſanus haberi.
Primum nam inquiram, quid ſit furere: hoc ſi erit in te
Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.

Quem mala ſtultitia, et quemcunque inſcitia veri
Caecum agit, inſanum Chryſippi porticus et grex
Autumat. haec populos, haec magnos formula reges,
Excepto ſapiente, tenet. nunc accipe, quare
Deſipiant omnes, aeque ac tu, qui tibi nomen
Inſano poſuere. velut ſilvis, ubi paſſim
Palantes error certo de tramite pellit;
Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit; unus utrique
Error, ſed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo inſanum; nihilo ut ſapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. eſt genus unum
Stultitiae, nihilum metuenda timentis; ut ignes,
Vt rupes, fluvioſque in campo obſtare queratur.
Alterum et huic varium, et nihilo ſapientius, ignes
Per medios fluvioſque ruentis. clamet amica
Mater, honeſta ſoror, cum cognatis, pater, uxor;
Hic foſſa eſt ingens, hic rupes maxima, ſerva:
Non magis audierit, quam Fuſius ebrius olim,
Cum Ilionam edormit, Catienis mille ducentis,
Mater, te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori ſimilem cunctum inſanire docebo.
Inſanit veteres ſtatuas Damaſippus emendo:
Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto:
Accipe, quod nunquam reddas mihi, ſi tibi dicam;
Tune inſanus eris, ſi acceperis? an magis excors,
Rejecta praeda, quam praeſens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio: non eſt ſatis: adde Cicutae

Nodoſi tabulas centum: mille adde catenas:
Effugiet tamen haec ſceleratus vincula Proteus.
Cum rapies in jus malis ridentem alienis;
Fiet aper, modo avis, modo ſaxum, et, cum volet, arbor.
Si male rem gerere inſani eſt; contra bene, ſani:
Putidius multo cerebrum eſt (mihi crede) Perilli
Dictantis, quod tu nunquam reſcribere poſſis.
  Audire, atque togam jubeo componere, quiſquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
Quiſquis luxuria, triſtive ſuperſtitione,
Aut alio mentis morbo calet: huc propius me,
Dum doceo inſanire omnes, vos ordine adite.
  Danda eſt ellebori multo pars maxima avaris:
Neſcio an Anticyram ratio illis deſtinet omnem.
Heredes Staberi ſummam incidere ſepulcro:
Ni ſic feciſſent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum arbitrio Arri,
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte, hoc volui: ne ſis patruus mihi. Credo
Hoc Staberi prudentem animum vidiſſe. Quid ergo
Senſit, cum ſummam patrimoni inſculpere ſaxo
Heredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium, et cavit nihil acrius; ut, ſi
Forte minus locuples uno quadrante periret,
Ipſe videretur ſibi nequior. omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanaque, pulchris

Divitiis parent; quas qui conſtruxerit, ille
Clarus erit, fortis, juſtus. Sapienſne? Etiam, et rex,
Et quidquid volet. hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnae laudi fore. Quid ſimile iſti
Graecus Ariſtippus? qui ſervos projicere aurum
In media juſſit Libya; quia tardius irent
Propter onus ſegnes. uter eſt inſanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite reſolvit.
Si quis emat citharas, emtas comportet in unum,
Nec ſtudio citharae, nec Muſae deditus ulli;
Si ſcalpra et formas non ſutor; nautica vela
Averſus mercaturis: delirus et amens
Vndique dicatur merito: quid diſcrepat iſtis,
Qui nummos aurumque recondit, neſcius uti
Compoſitis, metuenſque velut contingere ſacrum?
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
Porrectus vigilet cum longo fuſte, neque illinc
Audeat eſuriens dominus contingere granum,
Ac potius foliis parcus veſcatur amaris;
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis, (nihil eſt, tercentum millibus) acre
Potet acetum; age, ſi et ſtramentis incubet, unde-
octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
Blattarum ac tinearum epulae, putreſcat in arca:
Nimirum inſanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.

Filius, aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
Dis inimice ſenex, cuſtodis, ne tibi deſit?
Quantulum enim ſummae curtabit quiſque dierum,
Vngere ſi caules oleo meliore, caputque
Coeperis impexa foedum porrigine? quare,
Si quidvis ſatis eſt, perjuras, ſurripis, auſers
Vndique? tun' ſanus? populum ſi caedere ſaxis
Incipias, ſervoſve tuos, quos aere pararis;
Inſanum te omnes pueri, clamentque puellae.
Cum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? quid enim? neque tu hoc facis Argis,
Nec ferro, ut demens genetricem occidit Oreſtes.
An tu reris eum occiſo inſaniſſe parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin, ex quo eſt habitus male tutae mentis Oreſtes,
Nil ſane fecit, quod tu reprendere poſſis:
Non Pyladen ferro violare, auſuſve ſororem
Electram; tantum maledicit utrique, vocando
Hanc Furiam, hunc aliud, juſſit quod ſplendida bilis.
  Pauper Opimius argenti poſiti intus et auri,
Qui Veientanum feſtis potare diebus
Campana ſolitus trulla, vappamque profeſtis,
Quondam lethargo grandi eſt oppreſſus; ut heres
Iam circum loculos et claves laetus ovanſque
Curreret. hunc medicus multum celer atque fidelis
Excitat hoc pacto: menſam poni jubet, atque

Effundi ſaccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum: hominem ſic erigit. addit et illud;
Ni tua cuſtodis, avidus jam haec auferet heres.
Men' vivo? Vt vivas igitur, vigila: hoc age. Quid vis?
Deficient inopem venae te, ni cibus atque
Ingens accedat ſtomacho fultura ruenti.
Tu ceſſas? agedum; ſume hoc ptiſanarium oryzae.
Quanti emtae? Parvo. Quanti ergo? Octo aſſibus. Eheu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamque rapinis?
  Quiſnam igitur ſanus? Qui non ſtultus. Quid avarus?
Stultus et inſanus. Quid? ſi quis non ſit avarus;
Continuo ſanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam.
Non eſt cardiacus (Craterum dixiſſe putato)
Hic aeger. Recte eſt igitur, ſurgetque? Negabit:
Quod latus, aut renes morbo tententur acuto.
Non eſt perjurus, neque ſordidus. Immolet aequis
Hic porcum Laribus. Verum ambitioſus et audax.
Naviget Anticyram. quid enim differt, barathrone
Dones quidquid habes, an nunquam utare paratis?
  Servius Oppidius Canuſi duo praedia dives
Antiquo cenſu gnatis diviſſe duobus
Fertur, et hoc moriens pueris dixiſſe vocatis
Ad lectum: Poſtquam te talos, Aule, nuceſque
Ferre ſinu laxo, donare, et ludere vidi;
Te, Tiberi, numerare, cavis abſcondere triſtem;
Extimui, ne vos ageret veſania diſcors;
Tu Nomentanum, tu ne ſequerere Cicutam.

Quare per Divos oratus uterque Penates,
Tu cave, ne minuas; tu, ne majus facias id,
Quod ſatis eſſe putat pater, et natura coercet.
Praeterea, ne vos titillet gloria, jure-
jurando obſtringam ambo: uter aedilis, fueritve
Veſtrum praetor, is inteſtabilis et ſacer eſto.
In cicere atque faba bona tu perdaſque lupinis,
Latus ut in circo ſpatiere, aut aeneus ut ſtes,
Nudus agris, nudus nummis, inſane, paternis?
Scilicet, ut plauſus, quos fert Agrippa, feras tu,
Aſtuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humaſſe velit Ajacem, Atrida, vetas cur?
Rex ſum. Nil ultra quaero plebeius. Et aequam
Rem imperito: at ſi cui videor non juſtus; inulto
Dicere, quae ſentit, permitto. Maxime regum,
Di tibi dent capta claſſem redducere Troja:
Ergo conſulere, et mox reſpondere, licebit?
Conſule. Cur Ajax heros ab Achille ſecundus
Putreſcit, toties ſervatis clarus Achivis;
Gaudeat ut populus Priami Priamuſque inhumato,
Per quem tot juvenes patrio caruere ſepulcro?
Mille ovium inſanus morti dedit, inclytum Vlyſſem
Et Menelaum una mecum ſe occidere clamans.
Tu cum pro vitula ſtatuis dulcem Aulide gnatam
Ante aras, ſpargiſque mola caput, improbe, ſalſa;
Rectum animi ſervas? quorſum? inſanus quid enim Ajax
Fecit, cum ſtravit ferro pecus? abſtinuit vim

Vxore et gnato, mala multa precatus Atridis:
Non ille aut Teucrum, aut ipſum violavit Vlyſſem.
Verum ego, ut haerentes adverſo litore naves
Eriperem, prudens placavi ſanguine Divos.
Nempe tuo, furioſe. Meo, ſed non furioſus.
Qui ſpecies alias veris, ſceleriſque tumultu
Permiſtas capiet, commotus habebitur; atque
Stultitiane erret, nihilum diſtabit, an ira.
Ajax immeritos dum occidit, deſipit, agnos?
Cum prudens ſcelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? et purum eſt vitio tibi, cum tumidum eſt cor?
Si quis lectica nitidam geſtare amet agnam;
Huic veſtem, ut gnatae, paret, ancillas paret, aurum;
Puſam, aut puſillam appellet, fortique marito
Deſtinet uxorem: interdicto huic omne adimat jus
Praetor, et ad ſanos abeat tutela propinquos.
Quid? ſi quis gnatam pro muta devovet agna,
Integer eſt animi? ne dixeris. ergo ubi prava
Stultitia, hic ſumma eſt inſania: qui ſceleratus,
Et furioſus erit: quem cepit vitrea fama,
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
  Nunc age, luxuriam et Nomentanum arripe mecum:
Vincet enim ſtultos ratio inſanire nepotes.
Hic ſimul accepit patrimoni mille talenta,
Edicit, piſcator uti, pomarius, auceps,
Vnguentarius, ac Tuſci turba impia vici,
Cum ſcurris fartor, cum Velabro omne macellum

Mane domum veniant. Quid tum? Venere frequentes.
Verba facit leno: Quidquid mihi, quidquid et horum
Cuiq; domi eſt, id crede tuum; et vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra juvenis reſponderit aequus.
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Coenem ego: tu piſces hiberno ex aequore verris:
Segnis ego, indignus qui tantum poſſideam. aufer:
Sume tibi decies; tibi tantundem; tibi triplex,
Vnde uxor media currat de nocte vocata.
Filius Aeſopi detractam ex aure Metellae
(Scilicet ut decies ſolidum exſorberet) aceto
Diluit inſignem baccam: qui ſanior, ac ſi
Illud idem in rapidum flumen jaceretve cloacam?
Quinti progenies Arri, par nobile fratrum,
Nequitia, et nugis, pravorum et amore gemellum,
Luſcinias ſoliti impenſo prandere coemtas,
Quorſum abeant? ſani creta, an carbone notandi?
Aedificare caſas, ploſtello adjungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum; amentia verſet.
Si puerilius his ratio eſſe evincet amare;
Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, trimus
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
Solicitus plores: quaero, faciaſne, quod olim
Mutatus Polemon? ponas inſignia morbi,
Faſciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpſiſſe coronas,

Poſtquam eſt impranſi correptus voce magiſtri?
Porrigis irato puero cum poma, recuſat:
Sume, catelle: negat: ſi non des, optat. amator
Excluſus qui diſtat? agit ubi ſecum, eat, an non,
Quo rediturus erat non arceſſitus; et haeret
Inviſis foribus. Nec nunc, cum me vocet ultro,
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Excluſit: revocat: redeam? non, ſi obſecret. ecce
Servus non paulo ſapientior: O here, quae res
Nec modum habet, neque conſilium, ratione modoque
Tractari non vult. in amore haec ſunt mala: bellum,
Pax rurſum. haec ſi quis tempeſtatis prope ritu
Mobilia, et caeca fluitantia ſorte, laboret
Reddere certa ſibi; nihilo plus explicet, ac ſi
Inſanire paret certa ratione modoque.
Quid? cum Picenis excerpens ſemina pomis,
Gaudes, ſi cameram percuſti forte; penes te es?
Quid? cum balba feris annoſo verba palato,
Aedificante caſas qui ſanior? adde cruorem
Stultitiae, atque ignem gladio ſcrutare. modo, inquam,
Hellade percuſſa, Marius cum praecipitat ſe,
Cerritus fuit? an commotae crimine mentis
Abſolves hominem, et ſceleris damnabis eundem,
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita ſiccus
Lautis mane ſenex manibus currebat; et, Vnum,
(Quid tam magnum? addens) unum me ſurpite morti,

Dis etenim facile eſt, orabat; ſanus utriſque
Auribus atque oculis: mentem, niſi litigioſus,
Exciperet dominus, cum venderet. hoc quoque vulgus
Chryſippus ponit ſecunda in gente Meneni.
  Iupiter, ingentes qui das adimiſque dolores,
(Mater ait pueri menſes jam quinque cubantis)
Frigida ſi puerum quartana reliquerit; illo
Mane die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tiberi ſtabit. caſus medicuſve levarit
Aegrum ex praecipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
Quone malo mentem concuſſa? Timore Deorum.
  Haec mihi Stertinius, ſapientum octavus, amico
Arma dedit, poſthac ne compellarer inultus.
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet; atque
Reſpicere ignoto diſcet pendentia tergo.
  Stoice, poſt damnum ſic vendas omnia pluris;
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas? ego nam videor mihi ſanus.
Quid? caput abſciſſum demens cum portat Agave
Gnati infelicis, ſibi tum furioſa videtur?
Stultum me fateor, (liceat concedere veris)
Atque etiam inſanum: tantum hoc ediſſere, quo me
Aegrotare putes animi vitio. Accipe: primum
Aedificas; hoc eſt, longos imitaris, ab imo
Ad ſummum totus moduli bipedalis: et idem
Corpore majorem rides Turbonis in armis

Spiritum et inceſſum: qui ridiculus minus illo?
An quodcunque facit Maecenas, te quoque verum eſt,
Tanto diſſimilem, et tanto certare minorem?
Abſentis ranae pullis vituli pede preſſis,
Vnus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua cognatos eliſerit. illa rogare,
Quantane? num tandem, ſe inflans, ſic magna fuiſſet?
Major dimidio. Num tanto? cum magis atque
Se magis inflaret; Non, ſi te ruperis, inquit,
Par eris. haec a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc; (hoc eſt, oleum adde camino)
Quae ſi quis ſanus fecit, ſanus facis et tu.
Non dico horrendam rabiem. Iam deſine. Cultum
Majorem cenſu. Teneas, Damaſippe, tuis te.
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O major tandem parcas inſane minori.

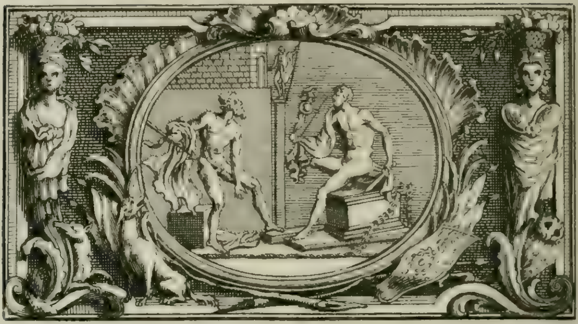
SATYRA IV.

VNDE, et quo Catius? Non eſt mihi tempus aventi
Ponere ſigna novis praeceptis; qualia vincunt
Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.
Peccatum fateor, cum te ſic tempore laevo
Interpellarim: ſed des veniam bonus, oro.
Quod ſi interciderit tibi nunc aliquid, repetes mox:
Sive eſt naturae hoc, ſive artis, mirus utroque.
Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem,
Vtpote res tenues, tenui ſermone peractas.
Ede hominis nomen; ſimul, an Romanus, an hoſpes.
Ipſa memor praecepta canam: celabitur auctor.
  Longa quibus facies ovis erit; illa memento,
Vt ſucci melioris, et ut magis alba rotundis,
Ponere: namque marem cohibent calloſa vitellum.
Caule ſuburbano, qui ſiccis crevit in agris,

Dulcior: irriguo nihil eſt elutius horto.
Si veſpertinus ſubito te oppreſſerit hoſpes;
Ne gallina malum reſponſet dura palato,
Doctus eris vivam miſto merſare Falerno:
Hoc teneram faciet. pratenſibus optima fungis
Natura eſt: aliis male creditur. ille ſalubres
Aeſtates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quae legerit arbore ſolem.
Aufidius forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe; quoniam vacuis committere venis
Nil niſi lene decet: leni praecordia mulſo
Prolueris melius. ſi dura morabitur alvus;
Mitulus et viles pellent obſtantia conchae,
Et lapathi brevis herba, ſed albo non ſine Coo.
Lubrica naſcentes implent conchylia lunae.
Sed non omne mare eſt generoſae fertile teſtae:
Murice Baiano melior Lucrina peloris,
Oſtrea Circaeis, Miſeno oriuntur echini,
Pectinibus patulis jactat ſe molle Tarentum.
Nec ſibi coenarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces averrere menſa,
Ignarum quibus eſt jus aptius, et quibus aſſis
Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
Vmber, et iligna nutritus glande, rotundas
Curvat aper lances carnem vitantis inertem:
Nam Laurens malus eſt, ulvis et arundine pinguis.

Vinea ſummittit capreas non ſemper edules.
Fecundi leporis ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque avibus, quae natura, et foret aetas,
Ante meum nulli patuit quaeſita palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantum cruſtula promit.
Nequaquam ſatis in re una conſumere curam:
Vt ſi quis ſolum hoc, mala ne ſint vina, laboret;
Quali perfundat piſces ſecurus olivo.
Maſſica ſi coelo ſupponas vina ſereno;
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura;
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata ſaporem.
Surrentina vafer qui miſcet faece Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo:
Quatinus ima petit volvens aliena vitellus.
Toſtis marcentem ſquillis recreabis et Afra
Potorem cochlea; nam lactuca innatat acri
Poſt vinum ſtomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat in morſus refici; quin omnia malit,
Quaecunque immundis fervent allata popinis.
Eſt operae precium duplicis pernoſcere juris
Naturam. ſimplex e dulci conſtat olivo;
Quod pingui miſcere mero, muriaque decebit
Non alia, quam qua Byzantia putruit orca.
Hoc ubi confuſum ſectis inferbuit herbis,
Corycioque croco ſparſum ſtetit; inſuper addes
Preſſa Venafranae quod bacca remiſit olivae.

Picenis cedunt pomis Tiburtia ſucco:
Nam facie praeſtant. Venucula convenit ollis.
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis, ego faecem primus, et alec,
Primus et invenior piper album cum ſale nigro
Incretum, puris circumpoſuiſſe catillis.
Immane eſt vitium dare millia terna macello,
Anguſtoque vagos piſces urgere catino.
Magna movent ſtomacho faſtidia, ſeu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum furta ligurrit;
Sive gravis veteri craterae limus adhaeſit.
Vilibus in ſcopis, in mappis, in ſcobe, quantus
Conſiſtit ſumtus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes;
Oblitum, quanto curam ſumtumque minorem
Haec habeant, tanto reprendi juſtius illis,
Quae, niſi divitibus, nequeunt contingere menſis?
  Docte Cati, per amicitiam Divoſque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocunque, memento:
Nam, quamvis referas memori mihi pectore cuncta,
Non tamen interpres tantundem juveris. adde
Vultum habitumque hominis; quem tu vidiſſe beatus
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris ineſt, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitae praecepta beatae.

SATYRA V.

HOC quoque, Tireſia, praeter narrata, petenti
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res
Artibus atque modis. quid rides? Iamne doloſo
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque penates
Aſpicere? O nulli quidquam mentite, vides, ut
Nudus inopſque domum redeam, te vàte; neque illic
Aut apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui
Et genus, et virtus, niſi cum re, vilior alga eſt.
Quando pauperiem, miſſis ambagibus, horres;
Accipe, qua ratione queas diteſcere. turdus,
Sive aliud privum, dabitur tibi; devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino ſene: dulcia poma,
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem guſtet venerabilior Lare dives:
Qui quamvis perjurus erit, ſine gente, cruentus

Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, ſi poſtulet, ire recuſes.
Vtne tegam ſpurco Damae latus? haud ita Trojae
Me geſſi, certans ſemper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare jubebo;
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias, aeriſque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, et dico. captes aſtutus ubique
Teſtamenta ſenum; neu, ſi vafer unus et alter
Inſidiatorem praeroſo fugerit hamo,
Aut ſpem deponas, aut artem illuſus omittas.
Magna minorve foro ſi res certabitur olim;
Vivet uter locuples ſine gnatis, improbus, ultro
Qui meliorem audax vocet in jus; illius eſto
Defenſor: fama civem cauſaque priorem
Sperne, domi ſi gnatus erit, fecundave conjux.
Quinte, puta, aut Publi, (gaudent praenomine molles
Auriculae) tibi me virtus tua fecit amicum.
Ius anceps novi: cauſas defendere poſſum.
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contemtum caſſa nuce pauperet. haec mea cura eſt,
Ne quid tu perdas, neu ſis jocus. ire domum, atque
Pelliculam curare jube. ſi cognitor ipſe:
Perſta, atque obdura: ſeu rubra Canicula findet
Infantes ſtatuas, ſeu pingui tentus omaſo
Furius hibernas cana nive conſpuet Alpes.
Nonne vides, (aliquis cubito ſtantem prope tangens

Inquiet) ut patiens, ut amicis aptus, ut acer?
Plures annabunt thynni, et cetaria creſcent.
Si cui praeterea validus male filius in re
Praeclara ſublatus aletur; ne manifeſtum
Coelibis obſequium nudet te, leniter in ſpem
Arrepe officioſus, ut et ſcribare ſecundus
Heres; et, ſi quis caſus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro haec alea fallit.
Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
Abnuere, et tabulas a te removere memento:
Sic tamen, ut limis rapias, quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multiſne coheres,
Veloci percurre oculo. plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro corvum deludet hiantem;
Captatorque dabit riſus Naſica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obſcura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Aenea, tellure marique
Magnus erit; forti nubet procera Corano
Filia Naſicae metuentis reddere ſoldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas ſocero dabit; atque,
Vt legat, orabit: multum Naſica negatas
Accipiet tandem, et tacitus leget; invenietque
Nil ſibi legatum, praeter plorare, ſuiſque.

Illud ad haec jubeo: mulier ſi forte doloſa,
Libertuſve ſenem delirum temperet; illis
Accedas ſocius: laudes, lauderis ut abſens.
Adjuvat hoc quoque: ſed vincit longe prius ipſum
Expugnare caput. ſcribet mala carmina vecors?
Laudato. ſcortator erit? cave te roget: ultro
Penelopen facilis potiori trade. Putaſne,
Perduci poterit tam frugi, tamque pudica,
Quam nequiere proci recto depellere curſu?
Venit enim magnum donandi parca juventus,
Nec tantum veneris, quantum ſtudioſa culinae:
Sic tibi Penelope frugi eſt; quae ſi ſemel uno
De ſene guſtarit, tecum partita lucellum,
Vt canis, a corio nunquam abſterrebitur uncto.
Me ſene, quod dicam, factum eſt. anus improba Thebis
Ex teſtamento ſic eſt elata: cadaver
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit heres;
Scilicet elabi ſi poſſet mortua, credo,
Quod nimium inſtiterat viventi. cautus adito:
Neu deſis operae, neve immoderatus abundes.
Difficilem et moroſum offendet garrulus ultro.
Non etiam ſileas. Davus ſis comicus, atque
Stes capite obſtipo, multum ſimilis metuenti.
Obſequio graſſare: mone, ſi increbruit aura,
Cautus uti velet carum caput: extrahe turba
Oppoſitis humeris: aurem ſubſtringe loquaci.
Importunus amat laudari? donec, Ohe! jam

Ad coelum manibus ſublatis dixerit, urge; et
Creſcentem tumidis infla ſermonibus utrem.
Cum te ſervitio longo curaque levarit;
Et certum vigilans, Quartae ſit partis Vlyſſes,
Audieris, heres: Ergo nunc Dama ſodalis
Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque fidelem?
Sparge ſubinde: et, ſi paulum potes, illacrymare. eſt
Gaudia prodentem vultum celare. ſepulcrum
Permiſſum arbitrio ſine ſordibus exſtrue. funus
Egregie factum laudet vicinia. ſi quis
Forte coheredum ſenior male tuſſiet; huic tu
Dic, ex parte tua, ſeu fundi, ſive domus ſit
Emtor, gaudentem nummo te addicere. ſed me
Imperioſa trahit Proſerpina. vive, valeque.

SATYRA VI.

HOC erat in votis: modus agri non ita magnus;
Hortus ubi, et tecto vicinus jugis aquae fons,
Et paulum ſilvae ſuper his foret. auctius atque
Dii melius fecere. bene eſt: nihil amplius oro,
Maia nate, niſi ut propria haec mihi munera faxis.
Si neque majorem feci ratione mala rem,
Nec ſum facturus vitio culpave minorem:
Si veneror ſtultus nihil horum; O ſi angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O ſi urnam argenti fors qua mihi monſtret! ut illi,
Theſauro invento, qui mercenarius agrum
Illum ipſum mercatus aravit, dives amico
Hercule: ſi, quod adeſt, gratum juvat: hac prece te oro;
Pingue pecus domino facias, et cetera, praeter
Ingenium; utque ſoles, cuſtos mihi maximus adſis.

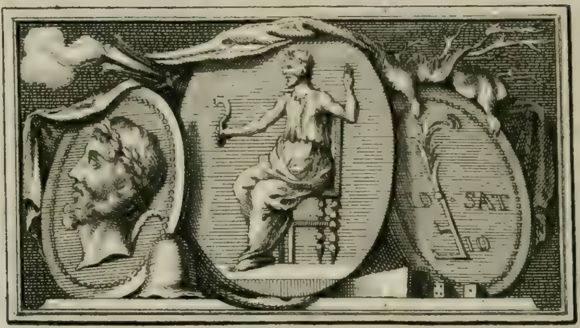
Ergo ubi me in montes et in arcem ex Vrbe removi,
Quid prius illuſtrem Satyris Muſaque pedeſtri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auſter,
Autumnuſque gravis, Libitinae quaeſtus acerbae.
Matutine pater, ſeu Iane libentius audis,
Vnde homines operum primos vitaeque labores
Inſtituunt, (ſic Diis placitum) tu carminis eſto
Principium. Romae ſponſorem me rapis: Eia,
Ne prior officio quiſquam reſpondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras, ſeu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire neceſſe eſt.
Poſtmodo, quod mi obſit, clare certumque locuto
Luctandum in turba, facienda injuria tardis.
Quid vis, inſane, et quas res agis? (improbus urget
Iratis precibus) tu pulſes omne quod obſtat,
Ad Maecenatem memori ſi mente recurras.
Hoc juvat, et melli eſt; non mentiar. at ſimul atras
Ventum eſt Eſquilias; aliena negotia centum
Per caput, et circa ſaliunt latus. Ante ſecundam
Roſcius orabat, ſibi adeſſes ad Puteal cras.
De re communi ſcribae magna atque nova te
Orabant hodie meminiſſes, Quinte, reverti.
Imprimat his, cura, Maecenas ſigna tabellis.
Dixeris, Experiar: Si vis, potes, addit, et inſtat.
Septimus octavo propior jam fugerit annus,
Ex quo Maecenas me coepit habere ſuorum
In numero: duntaxat ad hoc, quem tollere rheda

Vellet iter faciens, et cui concredere nugas
Hoc genus: Hora quota eſt? Thrax eſt Gallina Syro par?
Matutina parum cautos jam frigora mordent:
Et quae rimoſa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus ſubjectior in diem et horam
Invidiae. Noſter ludos ſpectaverat una,
Luſerat in campo: Fortunae filius, omnes.
Frigidus a roſtris manat per compita rumor;
Quicunque obvius eſt, me conſulit: O bone, (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Numquid de Dacis audiſti? Nil equidem. Vt tu
Semper eris deriſor! At omnes Dii exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promiſſa Triquetra
Praedia Caeſar, an eſt Itala tellure daturus?
Iurantem me ſcire nihil mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem altique ſilenti.

Perditur haec inter miſero lux, non ſine votis:
O rus, quando ego te aſpiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc ſomno et inertibus horis,
Ducere ſolicitae jucunda oblivia vitae?
O quando faba Pythagorae cognata, ſimulque
Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo?
O noctes, coenaeque Deum! quibus ipſe, meique,
Ante Larem proprium veſcor, vernaſque procaces
Paſco libatis dapibus: prout cuique libido eſt,
Siccat inaequales calices conviva, ſolutus
Legibus inſanis; ſeu quis capit acria fortis

Pocula, ſeu modicis uveſcit laetius. ergo
Sermo oritur, non de villis domibuſve alienis,
Nec male necne Lepos ſaltet; ſed quod magis ad nos
Pertinet, et neſcire malum eſt, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an ſint virtute beati:
Quidve ad amicitias, uſus rectumne, trahat nos:
Et quae ſit natura boni, ſummumque quid ejus.
Cervius haec inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. nam, ſi quis laudat Arelli
Solicitas ignarus opes, ſic incipit: Olim
Ruſticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepiſſe cavo, veterem vetus hoſpes amicum;
Aſper, et attentus quaeſitis; ut tamen arctum
Solveret hoſpitiis animum. quid multa? neque illi
Sepoſiti ciceris, nec longae invidit avenae;
Aridum et ore ferens acinum, ſemeſaque lardi
Fruſta dedit, cupiens varia faſtidia coena
Vincere tangentis male ſingula dente ſuperbo:
Cum pater ipſe domus palea porrectus in horna
Eſſet ador loliumque, dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc, Quid te juvat, inquit, amice,
Praerupti nemoris patientem vivere dorſo?
Vin' tu homines urbemque feris praeponere ſilvis?
Carpe viam (mihi crede) comes: terreſtria quando
Mortales animas vivunt ſortita; neque ulla eſt
Aut magno, aut parvo, lethi fuga. quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:

Vive memor, quam ſis aevi brevis. haec ubi dicta
Agreſtem pepulere; domo levis exſilit: inde
Ambo propoſitum peragunt iter, urbis aventes
Moenia nocturni ſubrepere. jamque tenebat
Nox medium coeli ſpatium, cum ponit uterque
In locuplete domo veſtigia: rubro ubi cocco
Tincta ſuper lectos canderet veſtis eburnos,
Multaque de magna ſupereſſent fercula coena,
Quae procul exſtructis inerant heſterna caniſtris.
Ergo, ubi purpurea porrectum in veſte locavit
Agreſtem, veluti ſuccinctus curſitat hoſpes,
Continuatque dapes, necnon vernaliter ipſis
Fungitur officiis, praelambens omne quod affert.
Ille cubans gaudet mutata ſorte, boniſque
Rebus agit laetum convivam: cum ſubito ingens
Valvarum ſtrepitus lectis excuſſit utrumque.
Currere per totum pavidi conclave; magiſque
Exanimes trepidare, ſimul domus alta Moloſſis
Perſonuit canibus. tum ruſticus, Haud mihi vita
Eſt opus hac, ait; et valeas: me ſilva, cavuſque
Tutus ab inſidiis tenui ſolabitur ervo.

SATYRA VII.

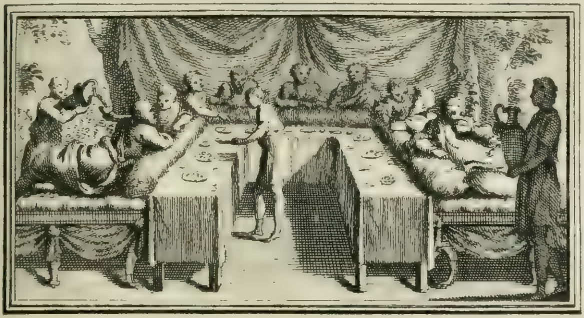
IAMDVDVM auſculto; et cupiens tibi dicere ſervus
Pauca, reformido. Davuſne? Ita, Davus, amicum
Mancipium domino, et frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt,
Vt vitale putes. Age, libertate Decembri
(Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
Pars hominum vitiis gaudet conſtanter, et urget
Propoſitum: pars multa natat, modo recta capeſſens,
Interdum pravis obnoxia. ſaepe notatus
Cum tribus annellis, modo laeva Priſcus inani,
Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas;
Aedibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeſte;
Iam moechus Romae, jam mallet doctus Athenis
Vivere; Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi juſta chiragra

Contudit articulos, qui pro ſe tolleret, atque
Mitteret in phimum talos, mercede diurna
Conductum pavit: quanto conſtantior idem
In vitiis, tanto levius miſer ac prior ille,
Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
  Non dices hodie, quorſum haec tam putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, peſſime? Laudas
Fortunam et mores antiquae plebis; et idem,
Si quis ad illa Deus ſubito te agat, uſque recuſes:
Aut quia non ſentis, quod clamas, rectius eſſe;
Aut quia non firmus rectum defendis, et haeres,
Nequicquam coeno cupiens evellere plantam.
Romae rus optas: abſentem ruſticus Vrbem
Tollis ad aſtra levis. ſi nuſquam es forte vocatus
Ad coenam, laudas ſecurum olus; ac, velut uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amaſque,
Quod nuſquam tibi ſit potandum: juſſerit ad ſe
Maecenas ſerum ſub lumina prima venire
Convivam; Nemon' oleum feret ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugiſque.
Milvius et ſcurrae, tibi non referenda precati,
Diſcedunt. etenim, Fateor me, dixerit ille,
Duci ventre levem; naſum nidore ſupinor,
Imbecillus, iners: ſi quid vis, adde, popino.
Tu, cum ſis quod ego, et fortaſſis nequior, ultro
Inſectere, velut melior? verbiſque decoris
Obvolvas vitium? quid ſi me ſtultior ipſo

Quingentis emto drachmis deprenderis? aufer
Me vultu terrere: manum ſtomachumque teneto,
Dum, quae Criſpini docuit me janitor, edo.
Te conjux aliena capit, meretricula Davum:
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acris ubi me
Natura incendit; ſub clara nuda lucerna
Quaecunque excepit turgentis verbera caudae,
Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum,
Dimittit neque famoſum, neque ſolicitum, ne
Ditior, aut formae melioris, meiat eodem.
Tu, cum, projectis inſignibus, annulo equeſtri,
Romanoque habitu, prodis, ex judice, Dama
Turpis, odoratum caput obſcurante lacerna;
Non es quod ſimulas? metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis oſſa pavore.
Quid refert, uri virgis, ferroque necari
Auctoratus eas; an turpi clauſus in arca
(Quo te demiſit peccati conſcia herilis)
Contractum genibus tangas caput? eſtne marito
Matronae peccantis in ambos juſta poteſtas?
In corruptorem vel juſtior? illa tamen ſe
Non habitu, mutatve loco, peccatve ſuperne;
Cum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis ſub furcam prudens, dominoque furenti
Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam.
Evaſti? credo, metues, doctuſque cavebis.
Quaeres, quando iterum paveas, iterumque perire

Poſſis. o toties ſervus! quae bellua ruptis,
Cum ſemel effugit, reddit ſe prava catenis?
Non ſum moechus, ais. Neque ego, hercule, fur, ubi vaſa
Praetereo ſapiens argentea. tolle periclum,
Iam vaga proſiliet frenis natura remotis.
Tune mihi dominus, rerum imperiis hominumque
Tot tantiſque minor? quem ter vindicta quaterque
Impoſita haud unquam miſera formidine privet?
Adde ſupra dictis, quod non levius valeat: nam
Sive vicarius eſt, qui ſervo paret, (uti mos
Veſter ait) ſeu conſervus; tibi quid ſum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis ſervis miſer, atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quiſnam igitur liber? Sapiens, ſibique imperioſus:
Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:
Reſponſare cupidinibus, contemnere honores
Fortis, et in ſeipſo totus teres atque rotundus;
Externi ne quid valeat per leve morari:
In quem manca ruit ſemper fortuna. poteſne
Ex his, ut proprium, quid noſcere? quinque talenta
Poſcit te mulier, vexat, foribuſque repulſum
Perfundit gelida; rurſus vocat. eripe turpi
Colla jugo: Liber, liber ſum, dic, age. non quis:
Vrget enim dominus mentem non lenis, et acres
Subjectat laſſo ſtimulos, verſatque negantem.
Vel cum Pauſiaca torpes, inſane, tabella;

Qui peccas minus atque ego, cum Fulvi, Rutubaeque,
Aut Placideiani contento poplite miror
Praelia rubrica picta, aut carbone; velut ſi
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? nequam et ceſſator Davus; at ipſe
Subtilis veterum judex et callidus audis.
Nil ego, ſi ducor libo fumante: tibi ingens
Virtus atque animus coenis reſponſat opimis.
Obſequium ventris mihi pernicioſius eſt: cur?
Tergo plector enim: qui tu impunitior, illa,
Quae parvo ſumi nequeunt, obſonia captas?
Nempe inamareſcunt epulae ſine fine petitae;
Illuſique pedes vitioſum ferre recuſant
Corpus. an hic peccat, ſub noctem qui puer uva
Furtivam mutat ſtrigilem? qui praedia vendit,
Nil ſervile, gulae parens, habet? adde, quod idem
Non horam tecum eſſe potes, non otia recte
Ponere; teque ipſum vitas fugitivus et erro,
Iam vino quaerens, jam ſomno, fallere curam:
Fruſtra: nam comes atra premit, ſequiturque fugacem.
  Vnde mihi lapidem? Quorſum eſt opus? Vnde ſagittas?
Aut inſanit homo, aut verſus facit. Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

VT Naſidieni juvit te coena beati?
Nam mihi quaerenti convivam dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi nunquam
In vita fuerit melius. Da, (ſi grave non eſt)
Quae prima iratum ventrem placaverit eſca.
In primis Lucanus aper: leni fuit Auſtro
Captus, ut aiebat coenae pater; acria circum
Rapula, lactucae, radices; qualia laſſum
Pervellunt ſtomachum; ſiſer, alec, faecula Coa.
His ubi ſublatis, puer alte cinctus acernam
Gauſape purpureo menſam perterſit; et alter
Sublegit quodcunque jaceret inutile, quodque
Poſſet coenantes offendere; ut Attica virgo
Cum ſacris Cereris, procedit fuſcus Hydaſpes,
Caecuba vina ferens; Alcon, Chium maris expers.

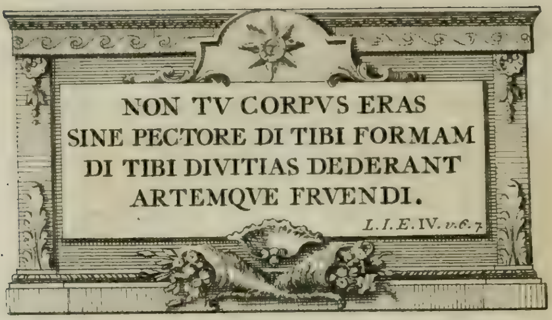
Hic herus; Albanum, Maecenas, ſive Falernum
Te magis appoſitis delectat; habemus utrumque.
Divitias miſeras! ſed queis coenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, noſſe laboro.
Summus ego, et prope me Viſcus Turinus, et infra,
Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quos Maecenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat ſuper ipſum, Porcius infra,
Ridiculus totas ſimul abſorbere placentas.
Nomentanus ad hoc, qui, ſi quid forte lateret,
Indice monſtraret digito. nam caetera turba,
Nos, inquam, coenamus aves, conchylia, piſces,
Longe diſſimilem noto celantia ſuccum:
Vt vel continuo patuit, cum paſſeris atque
Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi.
Poſt hoc me docuit melimela rubere, minorem
Ad lunam delecta. quid hoc interſit, ab ipſo
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni:
Nos, niſi damnoſe bibimus, moriemur inulti:
Et calices poſcit majores. vertere pallor
Tum parochi faciem, nil ſic metuentis, ut acres
Potores: vel quod maledicunt liberius, vel
Fervida quod ſubtile exſurdant vina palatum.
Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque, ſecutis omnibus: imi
Convivae lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur ſquillas inter muraena natantes

In patina porrecta. ſub hoc herus, Haec gravida, inquit,
Capta eſt; deterior poſt partum carne futura.
His miſtum jus eſt; oleo, quod prima Venafri
Preſſit cella; garo de ſuccis piſcis Iberi;
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur; (cocto Chium ſic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo; non ſine aceto,
Quod Methymnaeam vitio mutaverit uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monſtravi incoquere; illutos Curtillus echinos,
Vt melius muria, quam teſta marina remittat.
  Interea ſuſpenſa graves aulaea ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos majus veriti, poſtquam nihil eſſe pericli
Senſimus, erigimur. Rufus, poſito capite, ut ſi
Filius immaturus obiſſet, flere. quis eſſet
Finis, ni ſapiens ſic Nomentanus amicum
Tolleret? Heu, Fortuna, quis eſt crudelior in nos
Te Deus! ut ſemper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compeſcere riſum
Vix poterat. Balatro ſuſpendens omnia naſo,
Haec eſt conditio vivendi, aiebat: eoque
Reſponſura tuo nunquam eſt par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Solicitudine diſtrictum, ne panis aduſtus,
Ne male conditum jus apponatur, ut omnes

Praecincti recte pueri comtique miniſtrent?
Adde hos praeterea caſus; aulaea ruant ſi,
Vt modo; ſi patinam pede lapſus frangat agaſo.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adverſae nudare ſolent, celare ſecundae.
Naſidienus ad haec: Tibi Di, quaecunque preceris,
Commoda dent; ita vir bonus es, convivaque comis:
Et ſoleas poſcit. tum in lecto quoque videres
Stridere ſecreta diviſos aure ſuſurros.

Nullos his mallem ludos ſpectaſſe. ſed illa
Redde, age, quae deinceps riſiſti. Vibidius dum
Quaerit de pueris, num ſit quoque fracta lagena,
Quod ſibi poſcenti non dentur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone ſecundo,
Naſidiene, redis mutatae frontis, ut arte
Emendaturus fortunam. deinde ſecuti
Mazonomo pueri magno diſcerpta ferentes
Membra gruis ſparſi ſale multo, non ſine farre,
Pinguibus et ficis paſtum jecur anſeris albi,
Et leporum avulſos, ut multo ſuavius, armos,
Quam ſi cum lumbis quis edit. tum pectore aduſto
Vidimus et merulas poni, et ſine clune palumbes;
Suaves res, ſi non cauſas narraret earum, et
Naturas dominus: quem nos ſic fugimus ulti,
Vt nihil omnino guſtaremus; velut illis
Canidia afflaſſet, pejor ſerpentibus Afris.

PRINCIPI PRAENOBILI

CAROLO Duci Richmondiae,

Lennoxiae, et Albiniaci,

Nobiliſſimi Ordinis a Periſcelide dicti

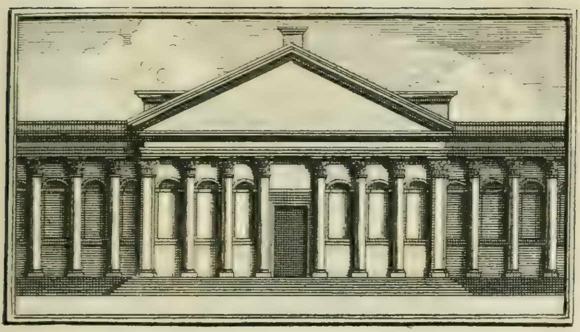
Commilitoni,

PRIMVM

HORATII Epiſtolarum Lib.

D. D. D.

Johannes Pine.

QVINTI HORATII FLACCI EPISTOLARVM

LIBER I.

EPISTOLA I. AD MAECENATEM.

PRIMA dicte mihi, ſumma dicende Camena,
Spectatum ſatis, et donatum jam rude, quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo.
Non eadem eſt aetas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad poſtem fixis, latet abditus agro,
Ne populum extrema toties exoret arena.
Eſt mihi purgatam crebro qui perſonet aurem;
Solve ſeneſcentem mature ſanus equum, ne

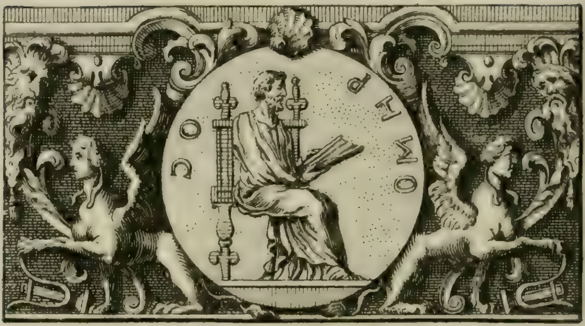
Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.
Nunc itaque et verſus, et caetera ludicra pono;
Quid verum atq; decens, curo, et rogo, et omnis in hoc ſum:
Condo, et compono, quae mox depromere poſſim.
Ac, ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter;
Nullius addictus jurare in verba magiſtri,
Quo me cunque rapit tempeſtas, deferor hoſpes.
Nunc agilis fio, et merſor civilibus undis,
Virtutis verae cuſtos, rigiduſque ſatelles;
Nunc in Ariſtippi furtim praecepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, ſubjungere conor.
Vt nox longa, quibus mentitur amica, dieſque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum:
Sic mihi tarda fluunt ingrataque tempora, quae ſpem
Conſiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Aeque pauperibus prodeſt, locupletibus aeque;
Aeque neglectum pueris, ſenibuſque nocebit.
Reſtat, ut his ego me ipſe regam ſolerque elementis:
Non poſſis oculo quantum contendere Lynceus;
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia deſperes invicti membra Glyconis,
Nodoſa corpus nolis prohibere chiragra.
Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultra.
Fervet avaritia, miſeroque cupidine pectus?
Sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem
Poſſis, et magnam morbi deponere partem.

Laudis amore tumes? ſunt certa piacula, quae te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinoſus, amator,
Nemo adeo ferus eſt, ut non miteſcere poſſit;
Si modo culturae patientem commodet aurem.
  Virtus eſt vitium fugere, et ſapientia prima
Stultitia caruiſſe. vides, quae maxima credis
Eſſe mala, exiguum cenſum, turpemque repulſam,
Quanto devites animi capitiſque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per ſaxa, per ignes:
Ne cures ea, quae ſtulte miraris et optas,
Diſcere, et audire, et meliori credere non vis?
Quis circum pagos et circum compita pugnax
Magna coronari contemnat Olympia, cui ſpes,
Cui ſit conditio dulcis ſine pulvere palmae?
Vilius argentum eſt auro. virtutibus aurum.
O cives, cives, quaerenda pecunia primum eſt;
Virtus poſt nummos: haec Ianus ſummus ab imo
Perdocet; haec recinunt juvenes dictata ſeneſque,
Laevo ſuſpenſi loculos tabulamque lacerto.
Si quadringentis ſex ſeptem millia deſunt;
Eſt animus tibi, ſunt mores, et lingua, fideſque;
Plebs eris. at pueri ludentes, Rex eris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus eſto,
Nil conſcire ſibi, nulla palleſcere culpa.
Roſcia, dic ſodes, melior lex, an puerorum

Naenia, quae regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis, et decantata Camillis?
Iſne tibi melius ſuadet, qui, rem facias; rem,
Si poſſis, recte; ſi non, quocunque modo rem;
Vt propius ſpectes lacrymoſa poemata Puppi:
An qui fortunae te reſponſare ſuperbae
Liberum et erectum praeſens hortatur, et aptat?
Quod ſi me populus Romanus forte roget, Cur
Non, ut porticibus, ſic judiciis fruar iiſdem;
Nec ſequar aut fugiam, quae diligit ipſe vel odit;
Olim quod vulpes aegroto cauta leoni
Reſpondit, referam: Quia me veſtigia terrent,
Omnia te adverſum ſpectantia, nulla retrorſum.
Bellua multorum es capitum. nam quid ſequar? aut quem?
Pars hominum geſtit conducere publica: ſunt qui
Cruſtis et pomis viduas venentur avaras;
Excipiantque ſenes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto creſcit res fenore. verum
Eſto aliis alios rebus ſtudiiſque teneri:
Iidem eadem poſſunt horam durare probantes?
Nullus in orbe ſinus Baiis praelucet amoenis,
Si dixit dives; lacus et mare ſentit amorem
Feſtinantis heri: cui ſi vitioſa libido
Fecerit auſpicium, cras ferramenta Teanum
Tolletis, fabri. lectus genialis in aula eſt?
Nil ait eſſe prius, melius nil coelibe vita:
Si non eſt, jurat bene ſolis eſſe maritis.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat coenacula, lectos,
Balnea, tonſores; conducto navigio aeque
Nauſeat ac locuples, quem ducit priva triremis.
  Si curtatus inaequali tonſore capillos
Occurri; rides: ſi forte ſubucula pexae
Trita ſubeſt tunicae, vel ſi toga diſſidet impar;
Rides: quid, mea cum pugnat ſententia ſecum?
Quod petiit, ſpernit; repetit, quod nuper omiſit?
Aeſtuat, et vitae diſconvenit ordine toto?
Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?
Inſanire putas ſolennia me, neque rides,
Nec medici credis, nec curatoris egere
A praetore dati; rerum tutela mearum
Cum ſis, et prave ſectum ſtomacheris ob unguem
De te pendentis, te reſpicientis amici.
  Ad ſummam, ſapiens uno minor eſt Iove, dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum;
Praecipue ſanus, niſi cum pituita moleſta eſt.

EPISTOLA II.
AD LOLLIVM.

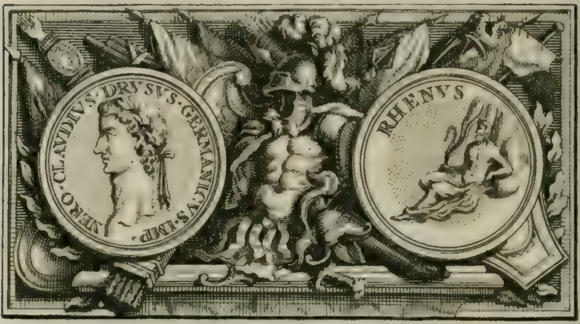
TROIANI belli ſcriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romae, Praeneſte relegi:
Qui, quid ſit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Plenius ac melius Chryſippo et Crantore dicit.
Cur ita crediderim, niſi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Graecia Barbariae lento colliſa duello,
Stultorum regum et populorum continet aeſtus.
Antenor cenſet belli praecidere cauſam.
Quid Paris? ut ſalvus regnet, vivatque beatus,
Cogi poſſe negat. Neſtor componere lites
Inter Peliden feſtinat, et inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.

Seditione, dolis, ſcelere, atque libidine, et ira
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rurſus quid virtus, et quid ſapientia poſſit,
Vtile propoſuit nobis exemplar Vlyſſem:
Qui domitor Trojae, multorum providus urbes
Et mores hominum inſpexit; latumque per aequor,
Dum ſibi, dum ſociis reditum parat, aſpera multa
Pertulit, adverſis rerum immerſabilis undis.
Sirenum voces, et Circes pocula noſti:
Quae ſi cum ſociis ſtultus cupiduſque bibiſſet;
Sub domina meretrice fuiſſet turpis et excors,
Vixiſſet canis immundus, vel amica luto ſus.
Nos numerus ſumus, et fruges conſumere nati,
Sponſi Penelopes, nebulones, Alcinoique
In cute curanda plus aequo operata juventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
Ad ſtrepitum citharae ceſſatum ducere curam.
Vt jugulent homines, ſurgunt de nocte latrones:
Vt teipſum ſerves, non expergiſceris? atqui
Si noles ſanus, curres hydropicus: et ni
Poſces ante diem librum cum lumine; ſi non
Intendes animum ſtudiis, et rebus honeſtis;
Invidia, vel amore, vigil torquebere. nam cur,
Quae laedunt oculos, feſtinas demere; ſi quid
Eſt animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui coepit, habet. ſapere aude:
Incipe. vivendi recte qui prorogat horam,

Ruſticus exſpectat dum defluat amnis: at ille
Labitur, et labetur in omne volubilis aevum.
  Quaeritur argentum, pueriſque beata creandis
Vxor, et incultae pacantur vomere ſilvae.
Quod ſatis eſt cui contingit, nihil amplius optet.
Non domus, et fundus, non aeris acervus et auri,
Aegroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. valeat poſſeſſor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, aut metuit, juvat illum ſic domus, et res;
Vt lippum pictae tabulae, fomenta podagram,
Auriculas citharae collecta ſorde dolentes.
Sincerum eſt niſi vas; quodcunque infundis, aceſcit.
Sperne voluptates: nocet emta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macreſcit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum. qui non moderabitur irae,
Infectum volet eſſe, dolor quod ſuaſerit, et mens,
Dum poenas odio per vim feſtinat inulto.
Ira furor brevis eſt. animum rege; qui, niſi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compeſce catena.
Fingit equum tenera docilem cervice magiſter
Ire viam, quam monſtrat eques: venaticus, ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in ſilvis catulus. nunc adbibe puro
Pectore verba, puer; nunc te melioribus offer.

Quo ſemel eſt imbuta recens, ſervabit odorem
Teſta diu. quod ſi ceſſas, aut ſtrenuus anteis;
Nec tardum opperior, nec praecedentibus inſto.

EPISTOLA III.
AD IVLIVM FLORVM.

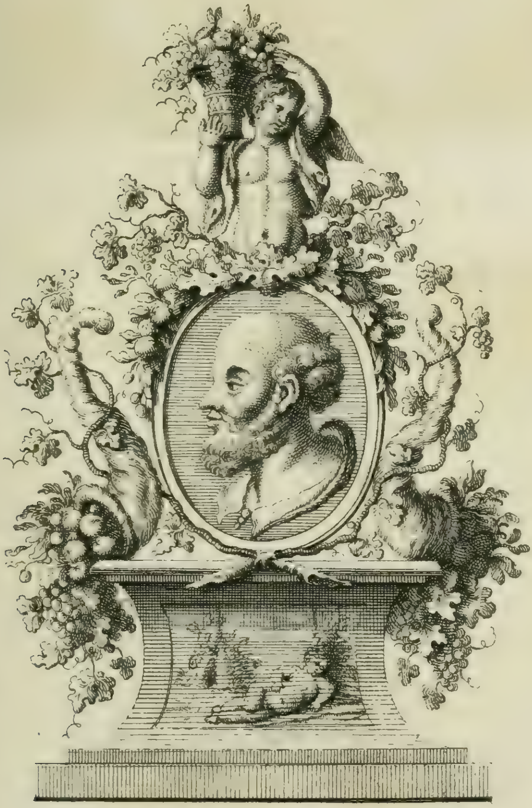
IVLI Flore, quibus terrarum militet oris
Claudius Auguſti privignus, ſcire laboro.
Thracane vos, Hebruſque nivali compede vinctus,
An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Aſiae campi colleſque morantur?
Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? hacc quoque curo,
Quis ſibi res geſtas Auguſti ſcribere ſumit?
Bella quis et paces longum diffundit in aevum?
Quid Titius, Romana brevi venturus in ora?
Pindarici fontis qui non expalluit hauſtus,
Faſtidire lacus et rivos auſus apertos:
Vt valet? ut meminit noſtri? fidibuſne Latinis
Thebanos aptare modos ſtudet, auſpice Muſa?
An tragica deſaevit et ampullatur in arte?

Quid mihi Celſus agit? monitus, multumq; monendus,
Privatas ut quaerat opes, et tangere vitet
Scripta, Palatinus quaecunque recepit Apollo:
Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. ipſe quid audes?
Quae circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum
Ingenium, non incultum eſt, nec turpiter hirtum:
Seu linguam cauſis acuis, ſeu civica jura
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen;
Prima feres ederae victricis praemia. quod ſi
Frigida curarum fomenta relinquere poſſes;
Quo te coeleſtis ſapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc ſtudium parvi properemus et ampli;
Si patriae volumus, ſi nobis vivere cari.
  Debes hoc etiam reſcribere, ſi tibi curae,
Quantae conveniat, Munatius; an male ſarta
Gratia nequicquam coit, et reſcinditur? at vos,
Heu! calidus ſanguis, heu! rerum inſcitia vexat,
Indomita cervice feros. ubicunque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere foedus,
Paſcitur in veſtrum reditum votiva juvenca.

EPISTOLA IV.
AD ALBIVM TIBVLLVM.

ALBI, noſtrorum ſermonum candide judex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere, quod Caſſi Parmenſis opuſcula vincat?
An tacitum ſilvas inter reptare ſalubres,
Curantem quidquid dignum ſapiente bonoque eſt?
Non tu corpus eras ſine pectore. Di tibi formam,
Di tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Quid voveat dulci nutricula majus alumno:
Quam ſapere,et fari ut poſſit,quae ſentiat; utque
Gratia, fama, valetudo contingat abunde,
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter ſpem curamque, timores inter et iras,
Omnem crede diem tibi diluxiſſe ſupremum.
Grata ſuperveniet, quae non ſperabitur, hora.

Me pinguem et nitidum bene curata cute viſes,
Cum ridere voles, Epicuri de grege porcum.

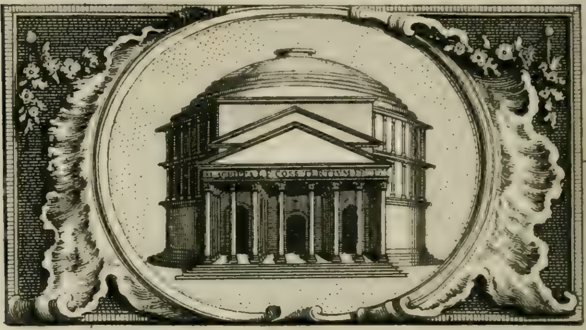

EPISTOLA V.
AD TORQVATVM.

SI potes archaicis conviva recumbere lectis,
Nec modica coenare times olus omne patella;
Supremo te ſole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes iterum Tauro diffuſa, paluſtres
Inter Minturnas Sinueſſanumque Petrinum.
Si melius quid habes, arceſſe; vel imperium fer.
Iamdudum ſplendet focus, et tibi munda ſupellex.
Mitte leves ſpes, et certamina divitiarum,
Et Moſchi cauſam. cras nato Caeſare feſtus
Dat veniam ſomnumque dies: impune licebit
Aeſtivam ſermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortuna, ſi non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque ſeverus
Aſſidet inſano. potare et ſpargere flores

Incipiam, patiarque vel inconſultus haberi.
Quid non ebrietas deſignat? operta recludit,
Spes jubet eſſe ratas, ad proelia trudit inertem,
Solicitis animis onus eximit, addocet artes.
Fecundi calices quem non fecere diſertum?
Contracta quem non in paupertate ſolutum?
  Haec ego procurare et idoneus imperor, et non
Invitus; ne turpe toral, ne ſordida mappa
Corruget nares; ne non et cantharus, et lanx
Oſtendat tibi te; ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
Iungaturque pari. Brutum tibi, Septimiumque,
Et, niſi coena prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, aſſumam. locus eſt et pluribus umbris:
Sed nimis arcta premunt olidae convivia caprae.
  Tu, quotus eſſe velis, reſcribe; et, rebus omiſſis,
Atria ſervantem poſtico falle clientem.

EPISTOLA VI.
AD NVMICIVM.

NIL admirari prope res eſt una, Numici,
Solaque quae poſſit facere et ſervare beatum.
Hunc ſolem, et ſtellas, et decedentia certis
Tempora momentis, ſunt, qui formidine nulla
Imbuti ſpectent. quid cenſes munera terrae?
Quid maris, extremos Arabas ditantis, et Indos?
Ludicra quid, plauſus, et amici dona Quiritis?
Quo ſpectanda modo, quo ſenſu credis, et ore?
Qui timet his adverſa, fere miratur eodem
Quo cupiens pacto: pavor eſt utrobique moleſtus:
Improviſa ſimul ſpecies exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad rem;
Si, quidquid vidit melius pejuſve ſua ſpe,
Defixis oculis, animoque et corpore torpet?

Inſani ſapiens nomen ferat, aequus iniqui;
Vltra, quam ſatis eſt, virtutem ſi petat ipſam.
I nunc, argentum, et marmor vetus, aeraque, et artes
Suſpice: cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod ſpectant oculi te mille loquentem:
Gnavus mane forum, et veſpertinus pete tectum,
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mucius: (indignum, quod ſit pejoribus ortus)
Hic tibi ſit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid ſub terra eſt, in apricum proferet aetas;
Defodiet, condetque nitentia. cum bene notum
Porticus Agrippae, et via te conſpexerit Appi;
Ire tamen reſtat, Numa quo devenit, et Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto;
Quaere fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
Si virtus hoc una poteſt dare, fortis omiſſis
Hoc age deliciis. virtutem verba putas, ut
Lucum ligna? cave, ne portus occupet alter:
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro
Tertia ſuccedant, et quae pars quadret acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
Et genus, et formam, regina Pecunia donat;
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venuſque.
Mancipiis locuples, eget aeris Cappadocum rex:
Ne fueris hic tu. chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si poſſet centum ſcenae praebere rogatus,

Qui poſſum tot? ait: tamen et quaeram, et, quot habebo,
Mittam. poſt paulo ſcribit, ſibi millia quinque
Eſſe domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus eſt, ubi non et multa ſuperſunt,
Et dominum fallunt, et proſunt furibus. ergo,
Si res ſola poteſt facere,et ſervare beatum;
Hoc primus repetas opus, hoc poſtremus omittas.
Si fortunatum ſpecies et gratia praeſtat;
Mercemur ſervum, qui dictet nomina, laevum
Qui fodiat latus, et cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina,
Cuilibet hic faſces dabit, eripietque curule,
Cui volet, importunus ebur. Frater, pater, adde:
Vt cuique eſt aetas, ita quemque facetus adopta.
Si,bene qui coenat, bene vivit; lucet; eamus,
Quo ducit gula, piſcemur, venemur; (ut olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum, populumque jubebat:
Vnus ut e multis,populo ſpectante,referret
Emtum mulus aprum) crudi tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti; Caerite cera
Digni; remigium vitioſum Ithacenſis Vlyſſei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti cenſet, ſine amore jociſque
Nil eſt jucundum, vivas in amore jociſque.
Vive, vale: ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti; ſi non, his utere mecum.

Epistola VII.
Ad Maecenatem.

QVINQVE dies tibi pollicitus me rure futurum,
Sextilem totum mendax deſideror. atqui,
Si me vivere vis ſanum, recteque valentem;
Quam mihi das aegro, dabis aegrotare timenti,
Maecenas, veniam; dum ficus prima, calorque
Deſignatorem decorat lictoribus atris;
Dum pueris omnis pater, et matercula pallet;
Officioſaque ſedulitas, et opella forenſis
Adducit febres, et teſtamenta reſignat.
Quod ſi bruma nives Albanis illinet agris;
Ad mare deſcendet vates tuus, et ſibi parcet,
Contractuſque leget: te, dulcis amice, reviſet
Cum Zephyris, ſi concedes, et hirundine prima.

Non, quo more pyris veſci Calaber jubet hoſpes,
Tu me feciſti locupletem. Veſcere ſodes.
Iam ſatis eſt. At tu quantumvis tolle. Benigne.
Non inviſa feres pueris munuſcula parvis.
Tam teneor dono, quam ſi dimittar onuſtus.
Vt libet: haec porcis hodie comedenda relinques.
Prodigus et ſtultus donat, quae ſpernit et odit:
Haec ſeges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
Vir bonus et ſapiens dignis ait eſſe paratum;
Nec tamen ignorat, quid diſtent aera lupinis.
Dignum praeſtabo me etiam pro laude merentis.
Quod ſi me noles uſquam diſcedere; reddes
Forte latus, nigros anguſta fronte capillos:
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, et
Inter vina fugam Cynarae moerere protervae.
Forte per anguſtam tenuis vulpecula rimam
Repſerat in cumeram frumenti, paſtaque, rurſus
Ire foras pleno tendebat corpore fruſtra.
Cui muſtela procul, Si vis, ait, effugere iſtinc;
Macra cavum repetes arctum, quem macra ſubiſti.
Hac ego ſi compellor imagine, cuncta reſigno;
Nec ſomnum plebis laudo ſatur altilium, nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Saepe verecundum laudaſti: rexque, paterque
Audiſti coram, nec verbo parcius abſens.
Inſpice, ſi poſſum donata reponere laetus.
Haud male Telemachus proles ſapientis Vlyſſei:

Non eſt aptus equis Ithacae locus, ut neque planis
Porrectus ſpatiis, neque multae prodigus herbae;
Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent. mihi jam non regia Roma,
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
 Strenuus, et fortis, cauſiſque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit, atque foro nimium diſtare Carinas
Iam grandis natu queritur; conſpexit, ut aiunt,
Adraſum quendam vacua tonſoris in umbra
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri, (puer hic non laeve juſſa Philippi
Accipiebat) abi, quaere, et refer; unde domo, quis,
Cujus fortunae, quo ſit patre, quove patrono.
It, redit, et narrat, Vulteium nomine Maenam,
Praeconem, tenui cenſu, ſine crimine notum,
Et properare loco, et ceſſare, et quaerere, et uti,
Gaudentem parviſque ſodalibus, et lare certo,
Et ludis, et poſt deciſa negotia Campo.
Scitari libet ex ipſo, quodcunque refers. dic,
Ad coenam veniat. non ſane credere Maena:
Mirari ſecum tacitus. quid multa? Benigne,
Reſpondet. Negat ille mihi? Negat improbus; et te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato ſcruta popello
Occupat, et ſalvere jubet prior. Ille Philippo
Excuſare laborem, et mercenaria vincla,

Quod non mane domum veniſſet; denique, quod non
Providiſſet eum. Sic ignoviſſe putato
Me tibi, ſi coenas hodie mecum. Vt libet. Ergo
Poſt nonam venies: nunc i, rem ſtrenuus auge.
Vt ventum ad coenam eſt; dicenda, tacenda locutus,
Tandem dormitum dimittitur. hic ubi ſaepe
Occultum viſus decurrere piſcis ad hamum,
Mane cliens, et jam certus conviva; jubetur
Rura ſuburbana indictis comes ire Latinis.
Impoſitus mannis, arvum coelumque Sabinum
Non ceſſat laudare. videt, ridetque Philippus:
Et ſibi dum requiem, dum riſus undique quaerit,
Dum ſeptem donat ſeſtertia, mutua ſeptem
Promittit; perſuadet, uti mercetur agellum:
Mercatur. ne te longis ambagibus ultra,
Quam ſatis eſt, morer; ex nitido fit ruſticus, atque
Sulcos et vineta crepat mera, praeparat ulmos,
Immoritur ſtudiis, et amore ſeneſcit habendi.
Verum ubi oves furto, morbo periere capellae,
Spem mentita ſeges, bos eſt enectus arando;
Offenſus damnis, media de nocte caballum
Arripit, iratuſque Philippi tendit ad aedes.
Quem ſimul aſpexit ſcabrum intonſumque Philippus;
Durus, ait, Vultei, nimis attentuſque videris
Eſſe mihi. Pol me miſerum, patrone, vocares,
Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
Quod te per Genium, dextramque, Deoſque Penates,

Obſecro, et obteſtor; vitae me redde priori.
Qui ſimul aſpexit, quantum dimiſſa petitis
Praeſtent; mature redeat, repetatque relicta.
Metiri ſe quemque ſuo modulo, ac pede, verum eſt.

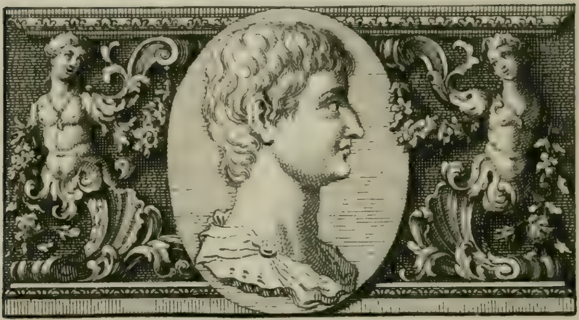

EPISTOLA VIII.
AD CELSVM ALBINOVANVM.

CELSO gaudere et bene rem gerere Albinovano,
Muſa rogata, refer, comiti ſcribaeque Neronis.
Si quaeret, quid agam: dic, multa et pulchra minantem,
Vivere nec recte, nec ſuaviter: haud quia grando
Contuderit vites, oleamque momorderit aeſtus;
Nec quia longinquis armentum aegrotet in agris:
Sed quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil diſcere, quod levet aegrum;
Fidis offendar medicis, iraſcar amicis,
Cur me funeſto properent arcere veterno;
Quae nocuere, ſequar; fugiam, quae profore credam;
Romae Tibur amem ventoſus, Tibure Romam.
Poſt haec, ut valeat; quo pacto rem gerat, et ſe;
Vt placeat Iuveni, percontare, utque cohorti.

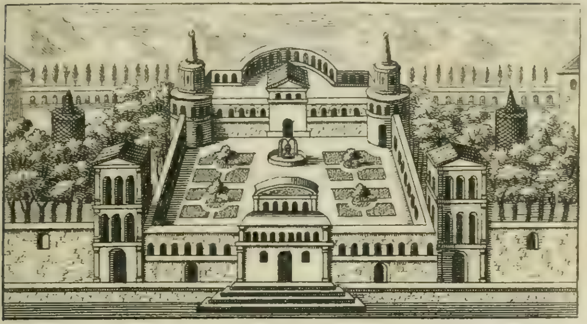
Si dicet, Recte: primum gaudere, ſubinde
Praeceptum auriculis hoc inſtillare memento:
Vt tu fortunam, ſic nos te, Celſe, feremus.

EPISTOLA IX.
AD CLAVDIVM NERONEM.

SEPTIMIVS, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias. nam, cum rogat, et prece cogit
Scilicet, ut tibi ſe laudare et tradere coner,
Dignum mente domoque legentis honeſta Neronis,
Munere cum fungi propioris cenſet amici;
Quid poſſim videt, ac novit, me valdius ipſo.
Multa quidem dixi, cur excuſatus abirem:
Sed timui, mea ne finxiſſe minora putarer,
Diſſimulator opis propriae, mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria culpae,
Frontis ad urbanae deſcendi praemia. quod ſi
Depoſitum laudas ob amici juſſa pudorem;
Scribe tui gregis hunc, et fortem crede bonumque.

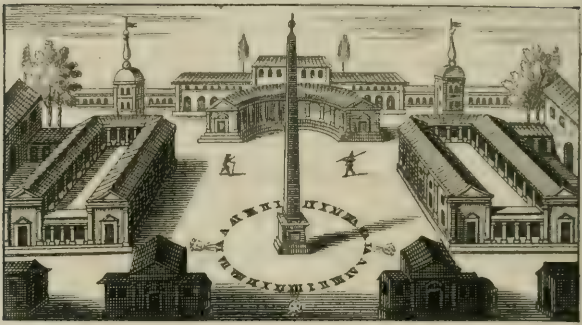
EPISTOLA X.
AD FVSCVM ARISTIVM.

VRBIS amatorem Fuſcum ſalvere jubemus
Ruris amatores; hac in re ſcilicet una
Multum diſſimiles, ad caetera pene gemelli,
Fraternis animis: quidquid negat alter, et alter:
Annuimus pariter, vetuli notique columbi.
Tu nidum ſervas: ego laudo ruris amoeni
Rivos, et muſco circumlita ſaxa, nemuſque.
Quid quaeris? vivo, et regno, ſimul iſta reliqui,
Quae vos ad coelum fertis rumore ſecundo.
Vtque ſacerdotis fugitivus, liba recuſo,
Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.
Vivere naturae ſi convenienter oportet,
Ponendaeque domo quaerenda eſt area primum;
Noviſtine locum potiorem rure beato?

Eſt,ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
Cum ſemel accepit ſolem furibundus acutum?
Eſt,ubi depellat ſomnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quae per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur ſilva columnas;
Laudaturque domus, longos quae proſpicit agros.
Naturam expellas furca; tamen uſque recurret,
Et mala perrumpet furtim faſtidia victrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus oſtro
Neſcit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiuſve medullis;
Quam qui non poterit vero diſtinguere falſum.
Quem res plus nimio delectavere ſecundae,
Mutatae quatient. ſi quid mirabere, pones
Invitus. fuge magna: licet ſub paupere tecto
Reges et regum vita praecurrere amicos.
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat; donec minor in certamine longo
Imploravit opes hominis, frenumque recepit:
Sed poſtquam victor violens diſceſſit ab hoſte,
Non equitem dorſo, non frenum depulit ore:
Sic, qui pauperiem veritus potiore metallis
Libertate caret; dominum vehet improbus, atque
Serviet aeternum, quia parvo neſciet uti.

Cui non conveniet ſua res; ut calceus olim,
Si pede major erit, ſubvertet; ſi minor, uret.
Laetus ſorte tua vives ſapienter, Ariſti:
Nec me dimittes incaſtigatum, ubi plura
Cogere, quam ſatis eſt, ac non ceſſare videbor.
Imperat aut ſervit collecta pecunia cuique,
Tortum digna ſequi potius quam ducere funem.
Haec tibi dictabam poſt fanum putre Vacunae;
Excepto, quod non ſimul eſſes, caetera laetus.

EPISTOLA XI.
AD BVLLATIVM.

QVID tibi viſa Chios, Bullati, notaque Leſbos?
Quid concinna Samos? quid Croeſi regia Sardis?
Smyrna quid, et Colophon? majora, minorane fama?
Cunctane prae Campo, et Tiberino flumine, ſordent?
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?
Scis Lebedus quid ſit: Gabiis deſertior atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem,
Oblituſque meorum, obliviſcendus et illis,
Neptunum procul e terra ſpectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit imbre lutoque
Adſperſus, volet in caupona vivere; nec, qui
Frigus collegit, furnos et balnea laudat,
Vt fortunatam plene praeſtantia vitam;

Nec, ſi te validus jactaverit Auſter in alto,
Idcirco navem trans Aegaeum mare vendas.
Incolumi Rhodos et Mitylene pulchra facit, quod
Paenula ſolſtitio, campeſtre nivalibus auris,
Per brumam Tiberis, Sextili menſe caminus.
Dum licet, ac vultum ſervat fortuna benignum,
Romae laudetur Samos, et Chios, et Rhodos abſens.
Tu, quamcunque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata ſume manu; nec dulcia differ in annum:
Vt, quocunque loco fueris, vixiſſe libenter
Te dicas. nam ſi ratio et prudentia curas,
Non locus effuſi late maris arbiter, aufert;
Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere. quod petis, hic eſt,
Eſt Vlubris; animus ſi te non deficit aequus.

EPISTOLA XII.
AD ICCIVM.

FRVCTIBVS Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris; non eſt, ut copia major
Ab Iove donari poſſit tibi. tolle querelas:
Pauper enim non eſt, cui rerum ſuppetit uſus.
Si ventri bene, ſi lateri eſt, pedibuſque tuis; nil
Divitiae poterunt regales addere majus.
Si forte in medio poſitorum abſtemius, herbis
Vivis et urtica; ſic vives protinus, ut te
Confeſtim liquidus fortunae rivus inauret:
Vel quia naturam mutare pecunia neſcit,
Vel quia cuncta putas una virtute minora.
Miramur, ſi Democriti pecus edit agellos
Cultaque, dum peregre eſt animus ſine corpore velox?
Cum tu inter ſcabiem tantam et contagia lucri

Nil parvum ſapias, et adhuc ſublimia cures:
Quae mare compeſcant cauſae; quid temperet annum;
Stellae ſponte ſua, juſſaene, vagentur et errent;
Quid premat obſcurum lunae, quid proferat orbem;
Quid velit et poſſit rerum concordia diſcors;
Empedocles, an Stertinium deliret acumen.
 Verum, ſeu piſces, ſeu porrum et caepe trucidas,
Vtere Pompeio Groſpho; et, ſi quid petet, ultro
Defer; nil Groſphus niſi verum orabit, et aequum.
Vilis amicorum eſt annona, bonis ubi quid deeſt.
 Ne tamen ignores, quo ſit Romana loco res;
Cantaber Agrippae, Claudi virtute Neronis
Armenius cecidit; jus imperiumque Phraates
Caeſaris accepit genibus minor. aurea fruges
Italiae pleno diffudit copia cornu.

EPISTOLA XIII.
AD VINNIVM ASELLAM.

VT proficiſcentem docui te ſaepe diuque,
Auguſto reddes ſignata volumina, Vinni,
Si validus, ſi laetus erit, ſi denique poſcet:
Ne ſtudio noſtri pecces, odiumque libellis
Sedulus importes opera vehemente miniſter.
Si te forte meae gravis uret ſarcina chartae;
Abjicito potius, quam, quo perferre juberis,
Clitellas ferus impingas, Aſinaeque paternum
Cognomen vertas in riſum, et fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propoſiti ſimul ac perveneris illuc,
Sic poſitum ſervabis onus; ne forte ſub ala
Faſciculum portes librorum, ut ruſticus agnum,
Vt vinoſa glomos furtivae Pyrrhia lanae,

Vt cum pileolo ſoleas conviva tribulis.
Ne vulgo narres te ſudaviſſe ferendo
Carmina, quae poſſint oculos aureſque morari
Caeſaris. oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale: cave ne titubes, mandataque frangas.

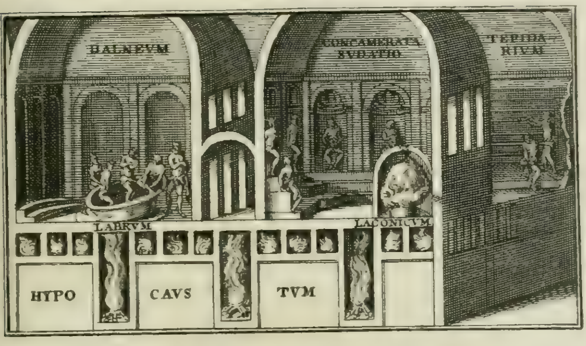
EPISTOLA XIV.
AD VILLICVM SVVM.

VILLICE ſilvarum, et mihi me reddentis agelli,
Quem tu faſtidis, habitatum quinque focis, et
Quinque bonos ſolitum Variam dimittere Patres;
Certemus, ſpinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro; et melior ſit Horatius, an res.
Me quamvis Lamiae pietas et cura moretur
Fratrem moerentis, rapto de fratre dolentis
Inſolabiliter; tamen iſtuc mens animuſque
Fert, et amat ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra.
Rure ego viventem, tu dicis in Vrbe beatum:
Cui placet alterius, ſua nimirum eſt odio ſors:
Stultus uterque locum immeritum cauſatur inique;
In culpa eſt animus, qui ſe non effugit unquam.
Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas;

Nunc urbem, et ludos, et balnea villicus optas:
Me conſtare mihi ſcis, et diſcedere triſtem,
Quandocunque trahunt inviſa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo diſconvenit inter
Meque et te. nam,quae deſerta et inhoſpita teſqua
Credis, amoena vocat, mecum qui ſentit; et odit,
Quae tu pulchra putas. fornix tibi et uncta popina
Incutiunt urbis deſiderium, video; et quod
Angulus iſte feret piper et thus ocius uva;
Nec vicina ſubeſt vinum praebere taberna
Quae poſſit tibi; nec meretrix tibicina, cujus
Ad ſtrepitum ſalias terrae gravis: et tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disjunctum curas, et ſtrictis frondibus exples.
Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
  Nunc age, quid noſtrum concentum dividat, audi.
Quem tenues decuere togae, nitidique capilli,
Quem ſcis immunem Cynarae placuiſſe rapaci,
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni;
Coena brevis juvat, et prope rivum ſomnus in herba:
Nec luſiſſe pudet, ſed non incidere ludum.
Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro morſuque venenat:
Rident vicini glebas et ſaxa moventem.
Cum ſervis urbana diaria rodere mavis:
Horum tu in numerum voto ruis. invidet uſum

Lignorum et pecoris tibi calo argutus, et horti.
Optat ephippia bos piger: optat arare caballus.
Quam ſcit uterque, libens, cenſebo, exerceat artem.

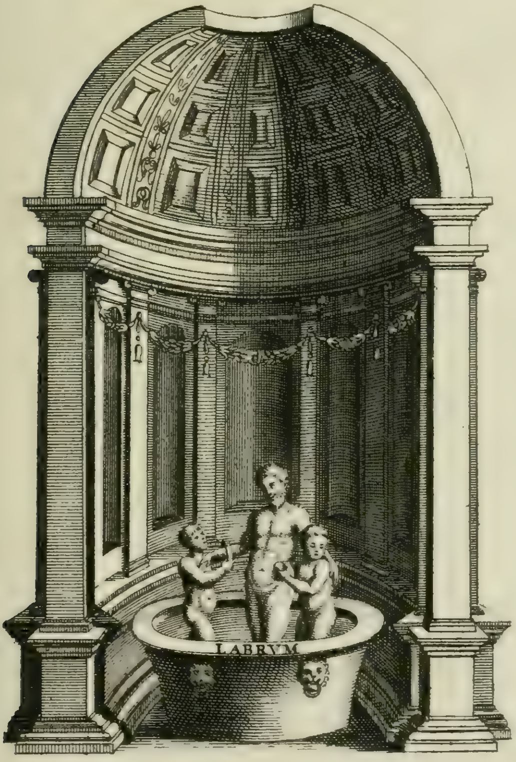

EPISTOLA XV.
AD C. NVMONIVM VALAM.

QVAE ſit hiems Veliae, quod coelum, Vala, Salerni;
Quorum hominum regio, et qualis via; (nam mihi Baias
Muſa ſupervacuas Antonius: et tamen illis
Me facit inviſum, gelida cum perluor unda
Per medium frigus. ſane myrteta relinqui,
Dictaque ceſſantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus aegris,
Qui caput et ſtomachum ſupponere fontibus audent
Cluſinis, Gabioſque petunt, et frigida rura.
Mutandus locus eſt, et diverſoria nota
Praeteragendus equus. Quo tendis? non mihi Cumas
Eſt iter, aut Baias, laeva ſtomachoſus habena
Dicet eques: ſed equi frenato eſt auris in ore)
Major utrum populum frumenti copia paſcat;

Collectoſne bibant imbres, puteoſne perennes
Dulcis aquae; (nam vina nihil moror illius orae:
Rure meo poſſum quidvis perferre patique:
Ad mare cum veni, generoſum et lene requiro,
Quod curas abigat, quod cum ſpe divite manet
In venas animumque meum, quod verba miniſtret,
Quod me Lucanae juvenem commendet amicae)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
Vtra magis piſces et echinos aequora celent:
Pinguis ut inde domum poſſim Phaeaxque reverti,
Scribere te nobis, tibi nos accredere, par eſt.
Maenius ut, rebus maternis atque paternis
Fortiter abſumtis, urbanus coepit haberi;
Scurra vagus, non qui certum praeſepe teneret;
Impranſus non qui civem dignoſceret hoſte,
Quaelibet in quemvis opprobria fingere ſaevus;
Pernicies, et tempeſtas, barathrumque macelli;
Quidquid quaeſierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiae fautoribus et timidis nil
Aut paulum abſtulerat, patinas coenabat omaſi
Vilis, et agninae; tribus urſis quod ſatis eſſet:
Scilicet ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos correctus Beſtius. idem,
Quidquid erat nactus praedae majoris, ubi omne
Verterat in fumum et cinerem; Non hercule miror,
Aiebat, ſi qui comedunt bona; cum ſit obeſo
Nil melius turdo, nil vulva pulchrius ampla.

Nimirum hic ego ſum: nam tuta et parvula laudo,
Cum res deficiunt, ſatis inter vilia fortis:
Verum ubi quid melius contingit, et unctius; idem
Vos ſapere, et ſolos aio bene vivere, quorum
Conſpicitur nitidis fundata pecunia villis.

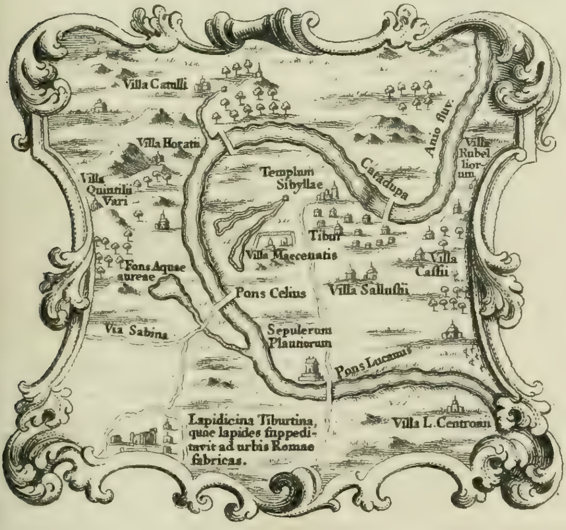
EPISTOLA XVI.
AD QVINTIVM.

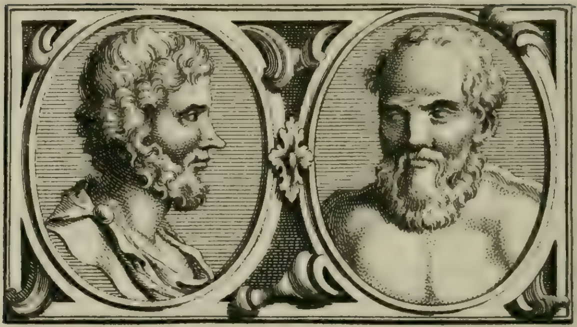
NE perconteris, fundus meus, optime Quinti,
Arvo paſcat herum, an baccis opulentet olivae,
Pomiſne, et pratis, an amicta vitibus ulmo;
Scribetur tibi forma loquaciter, et ſitus agri.
Continui montes, ni diſſocientur opaca
Valle: ſed ut veniens dextrum latus aſpiciat Sol,
Laevum diſcedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. quid ſi rubicunda benigne
Corna vepres et pruna ferant? ſi quercus et ilex
Multa fruge pecus, multa dominum juvet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit utilis, utilis alvo.

Hae latebrae dulces, etiam (ſi credis) amoenae,
Incolumem tibi me praeſtant Septembribus horis.
  Tu recte vivis, ſi curas eſſe quod audis.
Iactamus jampridem omnis te Roma beatum:
Sed vereor, ne cui de te plus quam tibi credas;
Neve putes alium ſapiente bonoque beatum;
Neu, ſi te populus ſanum recteque valentem
Dictitet, occultam febrem ſub tempus edendi
Diſſimules, donec manibus tremor incidat unctis.
Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata marique
Dicat, et his verbis vacuas permulceat aures;
Tene magis ſalvum populus velit, an populum tu,
Servet in ambiguo, qui conſulit et tibi et Vrbi,
Iupiter: Auguſti laudes agnoſcere poſſis.
Cum pateris ſapiens emendatuſque vocari;
Reſpondeſne tuo, dic ſodes, nomine? nempe
Vir bonus et prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie, cras, ſi volet, auferet: ut ſi
Detulerit faſces indigno, detrahet idem:
Pone, meum eſt, inquit: pono, triſtiſque recedo.
Idem ſi clamet furem, neget eſſe pudicum,
Contendat laqueo collum preſſiſſe paternum;
Mordear opprobriis falſis, mutemque colores?
Falſus honor juvat, et mendax infamia terret
Quem, niſi mendoſum et mendacem? vir bonus eſt quis?
Qui conſulta patrum, qui leges juraque ſervat;

Quo multae magnaeque ſecantur judice lites;
Quo reſponſore, et quo cauſae teſte tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, et vicinia tota,
Introrſum turpem, ſpecioſum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, ſi mihi dicat
Servus: Habes precium, loris non ureris, aio.
Non hominem occidi: Non paſces in cruce corvos.
Sum bonus, et frugi: Renuit, negat atque Sabellus.
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suſpectos laqueos, et opertum miluus hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore:
Tu nihil admittes in te formidine poenae;
Sit ſpes fallendi, miſcebis ſacra profanis.
Nam de mille fabae modiis cum ſurripis unum;
Damnum eſt, non facinus, mihi pacto lenius iſto.
Vir bonus, omne forum quem ſpectat, et omne tribunal,
Quandocunque Deos vel porco vel bove placat,
Iane pater, clare, clare cum dixit, Apollo;
Labra movet metuens audiri; Pulchra Laverna,
Da mihi fallere, da juſtum ſanctumque videri,
Noctem peccatis et fraudibus objice nubem.
Qui melior ſervo, qui liberior ſit avarus,
In triviis fixum cum ſe demittit ob aſſem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque: porro,
Qui metuens vivet, liber mihi non erit unquam.
Perdidit arma, locum virtutis deſeruit, qui
Semper in augenda feſtinat et obruitur re.

Vendere cum poſſis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: ſine paſcat durus, aretque,
Naviget, ac mediis hiemet mercator in undis,
Annonae proſit, portet frumenta penuſque.
Vir bonus et ſapiens audebit dicere, Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? Adimam bona: Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum: tollas licet. In manicis et
Compedibus ſaevo te ſub cuſtode tenebo.
Ipſe Deus, ſimul atque volam, me ſolvet. opinor,
Hoc ſentit; moriar. mors ultima linea rerum eſt.

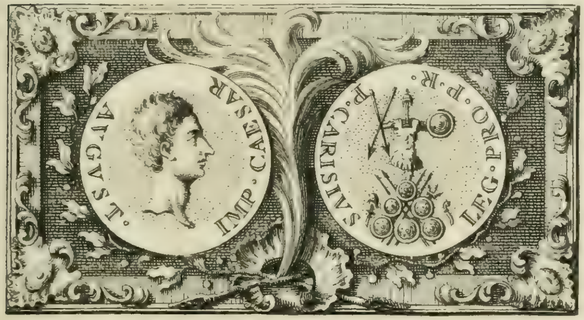

EPISTOLA XVII.
AD SCAEVAM.

QVAMVIS, Scaeva, ſatis per te tibi conſulis, et ſcis,
Quo tandem pacto deceat majoribus uti;
Diſce, docendus adhuc quae cenſet amiculus: ut ſi
Caecus iter monſtrare velit: tamen aſpice, ſi quid
Et nos, quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, et primam ſomnus in horam
Delectat; ſi te pulvis, ſtrepituſque rotarum,
Si laedet caupona: Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia ſolis:
Nec vixit male, qui natus morienſque fefellit.
Si prodeſſe tuis, pauloque benignius ipſum
Te tractare voles, accedes ſiccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Ariſtippus. Si ſciret regibus uti,

Faſtidiret olus, qui me notat. Vtrius horum
Verba probes et facta; doce; vel junior audi,
Cur ſit Ariſtippi potior ſententia: namque
Mordacem Cynicum ſic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipſe mihi; populo tu. rectius hoc et
Splendidius multo eſt, equus ut me portet, alat rex.
Officium facio: tu poſcis vilia rerum,
Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Ariſtippum decuit color, et ſtatus, et res,
Tentantem majora, fere praeſentibus aequum:
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitae via ſi converſa decebit.
Alter purpureum non exſpectabit amictum,
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet,
Perſonamque feret non inconcinnus utramque:
Alter Mileti textam cane pejus et angue
Vitabit chlamydem; morietur frigore, ſi non
Rettuleris pannum: refer, et ſine vivat ineptus.
Res gerere, et captos oſtendere civibus hoſtes,
Attingit ſolium Iovis, et coeleſtia tentat.
Principibus placuiſſe viris non ultima laus eſt.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit ne non ſuccederet. eſto:
Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
Hic eſt, aut nuſquam, quod quaerimus. hic onus horret,
Vt parvis animis, et parvo corpore majus:

Hic ſubit, et perfert. aut virtus nomen inane eſt,
Aut decus et precium recte petit experiens vir.
Coram rege ſuo de paupertate tacentes
Plus poſcente ferent. diſtat, ſumaſne pudenter,
An rapias: atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi ſoror eſt, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec paſcere firmus,
Qui dicit; clamat, Victum date: ſuccinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed tacitus paſci ſi poſſet corvus, haberet
Plus dapis, et rixae multo minus invidiaeque.
Brundiſium comes, aut Surrentum ductus amoenum,
Qui queritur ſalebras, et acerbum frigus, et imbres,
Aut ciſtam effractam, et ſubducta viatica plorat;
Nota refert meretricis acumina, ſaepe catellam,
Saepe periſcelidem raptam ſibi flentis: uti mox
Nulla fides damnis, veriſque doloribus adſit.
Nec ſemel irriſus triviis attollere curat
Fracto crure planum: licet illi plurima manet
Lacryma, per ſanctum juratus dicat Oſirim,
Credite, non ludo; crudeles, tollite claudum:
Quaere peregrinum, vicinia rauca reclamat.

EPISTOLA XVIII.
AD LOLLIVM.

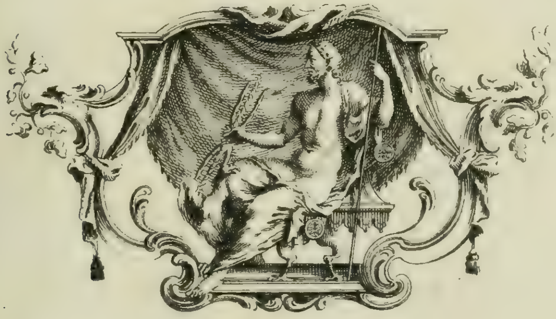
SI bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis ſpeciem praebere, profeſſus amicum.
Vt matrona meretrici diſpar erit, atque
Diſcolor; infido ſcurrae diſtabit amicus.
Eſt huic diverſum vitio vitium prope majus;
Aſperitas agreſtis, et inconcinna, graviſque,
Quae ſe commendat tonſa cute, dentibus atris;
Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.
Virtus eſt medium vitiorum, et utrinque reductum.
Alter in obſequium plus aequo pronus, et imi
Deriſor lecti, ſic nutum divitis horret,
Sic iterat voces, et verba cadentia tollit;
Vt puerum ſaevo credas dictata magiſtro
Reddere, vel partes mimum tractare ſecundas:

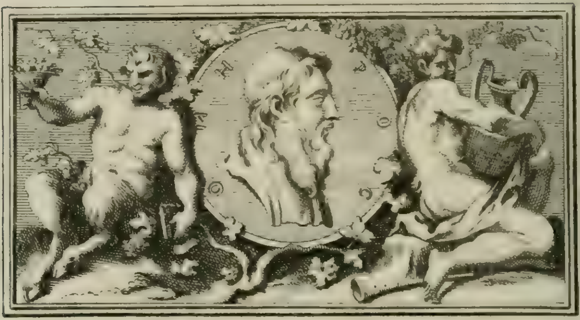
Alter rixatur de lana ſaepe caprina,
Propugnat nugis armatus: Scilicet, ut non
Sit mihi prima fides: et, vere quod placet, ut non
Acriter elatrem, precium aetas altera ſordet.
Ambigitur quid enim? Caſtor ſciat an Docilis plus:
Brundiſium Minuci melius via ducat, an Appi.
Quem damnoſa Venus, quem praeceps alea nudat,
Gloria quem ſupra vires et veſtit et ungit,
Quem tenet argenti ſitis importuna fameſque,
Quem paupertatis pudor et fuga; dives amicus,
Saepe decem vitiis inſtructior, odit et horret;
Aut ſi non odit, regit; ac, veluti pia mater,
Plus quam ſe ſapere, et virtutibus eſſe priorem
Vult: et ait prope vera; Meae (contendere noli)
Stultitiam patiuntur opes: tibi parvula res eſt:
Arcta decet ſanum comitem toga: deſine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,
Veſtimenta dabat precioſa. beatus enim jam
Cum pulchris tunicis ſumet nova conſilia et ſpes;
Dormiet in lucem, ſcorto poſtponet honeſtum
Officium, nummos alienos paſcet; ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam;
Commiſſumque teges, et vino tortus et ira.
Nec tua laudabis ſtudia, aut aliena reprendes:
Nec, cum venari volet ille, poemata panges.
Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis atque

Zethi diſſiluit, donec ſuſpecta ſevero
Conticuit lyra: fraternis ceſſiſſe putatur
Moribus Amphion. tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotieſque educet in agros
Aetolis onerata plagis jumenta, caneſque,
Surge, et inhumanae ſenium depone Camenae,
Coenes ut pariter pulmenta laboribus emta;
Romanis ſolenne viris opus, utile famae,
Vitaeque, et membris: praeſertim cum valeas, et
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis: adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet: ſcis, quo clamore coronae
Proelia ſuſtineas campeſtria: denique ſaevam
Militiam puer et Cantabrica bella tuliſti
Sub duce, qui templis Parthorum ſigna refixit;
Nunc et, ſi quid abeſt, Italis adjudicat armis:
Ac, ne te retrahas, et inexcuſabilis abſis,
Quamvis nil extra numerum feciſſe modumque
Curas, interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna,
Te duce, per pueros hoſtili more refertur:
Adverſarius eſt frater; lacus, Adria; donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Conſentire ſuis ſtudiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protenus ut moneam: (ſi quid monitoris eges tu)
Quid,de quoque viro, et cui dicas, ſaepe videto.

Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt,
Nec retinent patulae commiſſa fideliter aures,
Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, caraeve puellae,
Munere te parvo beet; aut incommodus angat.
Qualem commendes, etiam atque etiam aſpice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, et quondam non dignum tradimus: ergo,
Quem ſua culpa premet, deceptus omitte tueri;
Vt penitus notum, ſi tentent crimina, ſerves
Tuteriſque tuo fidentem praeſidio; qui
Dente Theonino cum circumroditur, ecquid
Ad te poſt paulo ventura pericula ſentis?
Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet:
Et neglecta ſolent incendia ſumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici:
Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto eſt,
Hoc age, ne mutata retrorſum te ferat aura.
Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi;
Sedatum celeres, agilem gnavumque remiſſi:
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula; quamvis
Nocturnos jures te formidare tepores.
Deme ſupercilio nubem: plerumque modeſtus
Occupat obſcuri ſpeciem, taciturnus acerbi.

Inter cuncta leges et percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter aevum:
Ne te ſemper inops agitet vexetque cupido,
Ne pavor, et rerum mediocriter utilium ſpes:
Virtutem doctrina paret, naturane donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum:
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucellum,
An ſecretum iter et fallentis ſemita vitae.
Me quoties reficit gelidus Digentia rivus,
Quem Mandela bibit, rugoſius frigore pagus;
Quid ſentire putas, quid credis, amice, precari?
Sit mihi; quod nunc eſt: etiam minus; ut mihi vivam
Quod ſupereſt aevi, ſi quid ſupereſſe volunt Di:
Sit bona librorum, et proviſae frugis in annum
Copia; ne fluitem dubiae ſpe pendulus horae.
Sed ſatis eſt orare Iovem, quae donat et aufert:
Det vitam, det opes; aequum mi animum ipſe parabo.

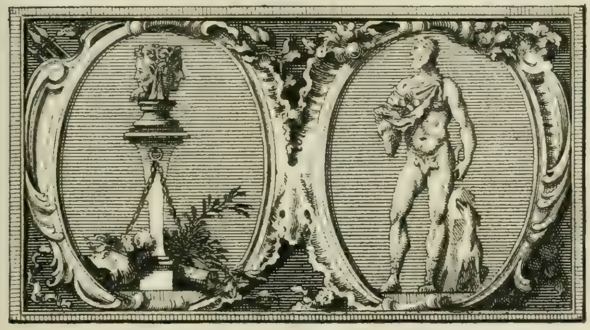
EPISTOLA XIX.
AD MAECENATEM.

PRISCO ſi credis, Maecenas docte, Cratino;
Nulla placere diu, nec vivere carmina poſſunt,
Quae ſcribuntur aquae potoribus. ut male ſanos,
Adſcripſit Liber Satyris Fauniſque poetas:
Vina fere dulces oluerunt mane Camenae:
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus:
Ennius ipſe pater nunquam, niſi potus, ad arma
Proſiluit dicenda: forum, putealque Libonis
Mandabo ſiccis, adimam cantare ſeveris.
Hoc ſimul edixit; non ceſſavere poetae
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? ſi quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
Exiguaeque togae ſimulet textore Catonem;
Virtutemne repraeſentet moreſque Catonis?

Rupit Hyarbitam Timagenis aemula lingua;
Dum ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile. quod ſi
Pallerem caſu, biberent exſangue cuminum.
O imitatores, ſervum pecus, ut mihi ſaepe
Bilem, ſaepe jocum veſtri movere tumultus!
  Libera per vacuum poſui veſtigia princeps,
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit,
Dux regit examen. Parios ego primus iambos
Oſtendi Latio, numeros animoſque ſecutus
Archilochi; non res, et agentia verba Lycamben.
At ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos, et carminis artem:
Temperat Archilochi muſam pede maſcula Sappho,
Temperat Alcaeus; ſed rebus et ordine diſpar:
Nec ſocerum quaerit, quem verſibus oblinat atris,
Nec ſponſae laqueum famoſo carmine nectit.
Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgavi fidicen. juvat immemorata ferentem
Ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.
  Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet ametque domi, premat extra limen iniquus?
Non ego ventoſae plebis ſuffragia venor
Impenſis coenarum, et tritae munere veſtis:
Non ego, nobilium ſcriptorum auditor et ultor,
Grammaticas ambire tribus et pulpita dignor.
Hinc illae lacrymae. Spiſſis indigna theatris

Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
Si dixi: Rides, ait, et Iovis auribus iſta
Servas: fidis enim manare poetica mella
Te ſolum, tibi pulcher. Ad haec ego naribus uti
Formido; et, luctantis acuto ne ſecer ungui,
Diſplicet iſte locus, clamo, et diludia poſco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram;
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

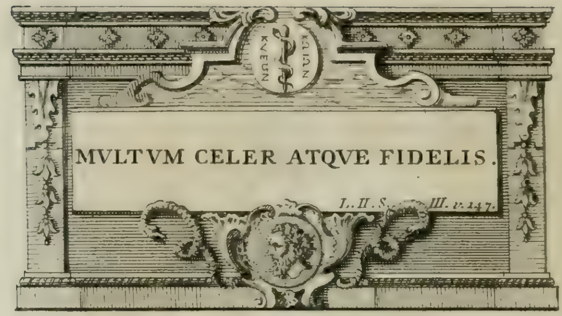
EPISTOLA XX.
AD LIBRVM SVVM.

VERTVMNVM Ianumque, liber, ſpectare videris:
Scilicet ut proſtes Soſiorum pumice mundus.
Odiſti claves, et grata ſigilla pudico;
Paucis oſtendi gemis, et communia laudas;
Non ita nutritus. fuge quo diſcedere geſtis:
Non erit emiſſo reditus tibi. Quid miſer egi?
Quid volui? dices, ubi quis te laeſerit: et ſcis
In breve te cogi, cum plenus languet amator.
Quod ſi non odio peccantis deſipit augur;
Carus eris Romae, donec te deſerat aetas:
Contrectatus ubi manibus ſordeſcere vulgi
Coeperis; aut tineas paſces taciturnus inertes,
Aut fugies Vticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
Ridebit monitor non exauditus: ut ille,

Qui male parentem in rupes protruſit aſellum
Iratus. quis enim invitum ſervare laboret?
Hoc quoque te manet, ut pueros elementa docentem
Occupet extremis in vicis balba ſenectus.
Cum tibi ſol tepidus plures admoverit aures;
Me libertino natum patre, et in tenui re,
Majores pennas nido extendiſſe loqueris;
Vt quantum generi demas, virtutibus addas:
Me primis Vrbis belli placuiſſe domique;
Corporis exigui, praecanum, ſolibus aptum,
Iraſci celerem, tamen ut placabilis eſſem.
Forte meum ſi quis te percontabitur aevum;
Me quater undenos ſciat impleviſſe Decembres,
Collegam Lepidum quo duxit Lollius anno.

ERVDITISSIMO VIRO

RICHARDO MEAD,

GEORGII II.

Magnae Britanniae

REGIS

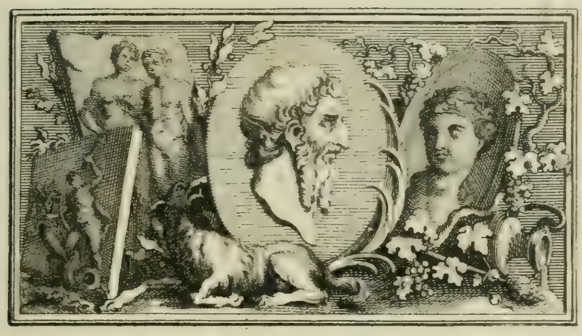
Medico Celeberrimo,

SECVNDVM

HORATII Epiſtolarum Lib.

D. D. D.

Johannes Pine.

QVINTI HORATII FLACCI EPISTOLARVM LIBER II.

EPISTOLA I. AD AVGVSTVM.

CVM tot ſuſtineas et tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora, Caeſar.
Romulus, et Liber pater, et cum Caſtore Pollux,
Poſt ingentia facta Deorum in templa recepti,
Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella
Componunt, agros aſſignant, oppida condunt;

Ploravere ſuis non reſpondere favorem
Speratum meritis. diram qui contudit Hydram,
Notaque fatali portenta labore ſubegit;
Comperit invidiam ſupremo fine domari.
Vrit enim fulgore ſuo, qui praegravat artes
Infra ſe poſitas: extinctus amabitur idem.
Praeſenti tibi maturos largimur honores,
Iurandaſque tuum per nomen ponimus aras,
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, ſapiens et juſtus in uno,
Te noſtris ducibus, te Graiis anteferendo,
Caetera nequaquam ſimili ratione modoque
Aeſtimat; et, niſi quae terris ſemota, ſuiſque
Temporibus defuncta videt, faſtidit et odit;
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri ſanxerunt, foedera regum
Vel Gabiis vel cum rigidis aequata Sabinis,
Pontificum libros, annoſa volumina vatum,
Dictitet Albano Muſis in monte locutas.
Si, quia Graecorum ſunt antiquiſſima quaeque
Scripta vel optima, Romani penſantur eadem
Scriptores trutina; non eſt quod multa loquamur:
Nil intra eſt oleam, nil extra eſt in nuce duri.
Venimus ad ſummum fortunae: pingimus, atque
Pſallimus, et luctamur Achivis doctius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
Scire velim, chartis precium quotus arroget annus.

Scriptor abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos vetereſque referri debet, an inter
Viles atque novos? excludat jurgia finis.
Eſt vetus atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor uno menſe, vel anno;
Inter quos referendus erit? vetereſne poetas,
An quos et praeſens et poſtera reſpuet aetas?
Iſte quidem veteres inter ponetur honeſte,
Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno.
Vtor permiſſo, caudaeque pilos ut equinae,
Paulatim vello, et demo unum, demo etiam unum;
Dum cadat eluſus ratione ruentis acervi,
Qui redit ad faſtos, et virtutem aeſtimat annis,
Miraturque nihil, niſi quod Libitina ſacravit.
Ennius et ſapiens, et fortis, et alter Homerus,
Vt critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promiſſa cadant, et ſomnia Pythagorea.
Naevius in manibus non eſt, et mentibus haeret
Pene recens: adeo ſanctum eſt vetus omne poema.
Ambigitur quoties, uter utro ſit prior: aufert
Pacuvius docti famam ſenis, Accius alti;
Dicitur Afrani toga conveniſſe Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediſcit, et hos arcto ſtipata theatro
Spectat Roma potens, habet hos numeratque poetas
Ad noſtrum tempus Livi ſcriptoris ab aevo.

Interdum vulgus rectum videt: eſt ubi peccat.
Si veteres ita miratur laudatque poetas,
Vt nihil anteferat, nihil illis comparet; errat:
Si quaedam nimis antique, ſi pleraque dure
Dicere credit eos, ignave multa fatetur;
Et ſapit, et mecum facit, et Iove judicat aequo.
Non equidem inſector, delendaque carmina Livi
Eſſe reor, memini quae plagoſum mihi parvo
Orbilium dictare; ſed emendata videri,
Pulchraque et exactis minimum diſtantia, miror:
Inter quae verbum emicuit ſi forte decorum, et
Si verſus paulo concinnior unus et alter;
Injuſte totum ducit venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia craſſe
Compoſitum illepideve putetur, ſed quia nuper;
Nec veniam antiquis, ſed honorem et praemia poſci.
Recte necne crocum floreſque perambulet Attae
Fabula, ſi dubitem; clament periiſſe pudorem
Cuncti pene patres, ea cum reprehendere coner,
Quae gravis Aeſopus, quae doctus Roſcius egit:
Vel quia nil rectum, niſi quod placuit ſibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus, et, quae
Imberbes didicere, ſenes perdenda fateri.
Iam Saliare Numae carmen qui laudat, et illud,
Quod mecum ignorat, ſolus vult ſcire videri:
Ingeniis non ille favet, plauditque ſepultis;
Noſtra ſed impugnat, nos noſtraque lividus odit.

Quod ſi tam Graecis novitas invifa fuiſſet,
Quam nobis; quid nunc eſſet vetus? aut quid haberet,
Quod legeret tereretque viritim publicus uſus?
  Vt primum poſitis nugari Graecia bellis
Coepit, et in vitium fortuna labier aequa;
Nunc athletarum ſtudiis, nunc arſit equorum;
Marmoris, aut eboris fabros, aut aeris amavit;
Suſpendit picta vultum mentemque tabella;
Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa tragoedis:
Sub nutrice puella velut ſi luderet infans;
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio eſt, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonae, ventique ſecundi.
  Romae dulce diu fuit et ſolenne recluſa
Mane domo vigilare, clienti promere jura,
Cautos nominibus certis expendere nummos,
Majores audire, minori dicere, per quae
Creſcere res poſſet, minui damnoſa libido.
Mutavit mentem populus levis, et calet uno
Scribendi ſtudio: pueri, patreſque ſeveri
Fronde comas vincti coenant, et carmina dictant.
Ipſe ego, qui nullos me affirmo ſcribere verſus,
Invenior Parthis mendacior; et prius orto
Sole vigil calamum, et chartas, et ſcrinia poſco.
Navem agere ignarus navis timet; abrotonum aegro
Non audet, niſi qui didicit, dare; quod medicorum eſt,

Promittunt medici; tractant fabrilia fabri:
Scribimus indocti doctique poemata paſſim.
  Hic error tamen, et levis haec inſania quantas
Virtutes habeat, ſic collige: vatis avarus
Non temere eſt animus; verſus amat, hoc ſtudet unum;
Detrimenta, fugas ſervorum, incendia ridet;
Non fraudem ſocio, puerove incogitat ullam
Pupillo; vivit ſiliquis, et pane ſecundo;
Militiae quanquam piger et malus, utilis urbi;
Si das hoc, parvis quoque rebus magna juvari.
Os tenerum pueri balbumque poeta figurat,
Torquet ab obſcoenis jam nunc ſermonibus aurem;
Mox etiam pectus praeceptis format amicis,
Aſperitatis, et invidiae corrector, et irae;
Recte facta refert, orientia tempora notis
Inſtruit exemplis; inopem ſolatur, et aegrum.
Caſtis cum pueris ignara puella mariti
Diſceret unde preces, vatem ni Muſa dediſſet?
Poſcit opem chorus, et praeſentia numina ſentit:
Coeleſtes implorat aquas docta prece blandus,
Avertit morbos, metuenda pericula pellit,
Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
Carmine Di ſuperi placantur, carmine Manes.
  Agricolae priſci, fortes, parvoque beati,
Condita poſt frumenta levantes tempore feſto
Corpus, et ipſum animum ſpe finis dura ferentem,
Cum ſociis operum pueris et conjuge fida,

Tellurem porco, Silvanum lacte piabant,
Floribus et vino Genium memorem brevis aevi.
Feſcennina per hunc inventa licentia morem
Verſibus alternis opprobria ruſtica fudit,
Libertaſque recurrentes accepta per annos
Luſit amabiliter; donec jam ſaevus apertam
In rabiem verti coepit jocus, et per honeſtas
Ire domos impune minax. doluere cruento
Dente laceſſiti: fuit intactis quoque cura
Conditione ſuper communi: quin etiam lex
Poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
Deſcribi. vertere modum, formidine fuſtis
Ad bene dicendum delectandumque redacti.
  Graecia capta ferum victorem cepit, et artes
Intulit agreſti Latio. ſic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
Munditiae pepulere: ſed in longum tamen aevum
Manſerunt, hodieque manent veſtigia ruris.
Serus enim Graecis admovit acumina chartis;
Et poſt Punica bella quietus quaerere coepit,
Quid Sophocles, et Theſpis, et Aeſchylus utile ferrent:
Tentavit quoque rem, ſi digne vertere poſſet;
Et placuit ſibi natura ſublimis et acer:
Nam ſpirat tragicum ſatis, et feliciter audet;
Sed turpem putat in ſcriptis metuitque lituram.
  Creditur, ex medio quia res arceſſit, habere
Sudoris minimum; ſed habet comoedia tanto

Plus oneris, quanto veniae minus. aſpice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi,
Vt patris attenti, lenonis ut inſidioſi:
Quantus ſit Doſſennus edacibus in paraſitis,
Quam non aſtricto percurrat pulpita ſocco.
Geſtit enim nummum in loculos demittere; poſt hoc
Securus, cadat, an recto ſtet fabula talo.
  Quem tulit ad ſcenam ventoſo gloria curru,
Exanimat lentus ſpectator, ſedulus inflat.
Sic leve, ſic parvum eſt, animum quod laudis avarum
Subruit, aut reficit. valeat res ludicra, ſi me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.
  Saepe etiam audacem fugat hoc terretque poetam,
Quod numero plures, virtute et honore minores,
Indocti, ſtolidique, et depugnare parati,
Si diſcordet eques, media inter carmina poſcunt
Aut urſum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
Verum equitis quoque jam migravit ab aure voluptas
Omnis ad incertos oculos, et gaudia vana.
Quattuor aut plures aulaea premuntur in horas:
Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervae;
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Eſſeda feſtinant, pilenta, petorrita, naves;
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; ſeu
Diverſum confuſa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:

Spectaret populum ludis attentius ipſis,
Vt ſibi praebentem mimo ſpectacula plura;
Scriptores autem narrare putaret aſello
Fabellam ſurdo. nam quae pervincere voces
Evaluere ſonum, referunt quem noſtra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuſcum;
Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, et artes,
Divitiaeque peregrinae, quibus oblitus actor
Cum ſtetit in ſcena, concurrit dextera laevae.
Dixit adhuc aliquid? nil ſane. quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
  Ac ne forte putes me, quae facere ipſe recuſem,
Cum recte tractent alii, laudare maligne;
Ille per extentum funem mihi poſſe videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falſis terroribus implet,
Vt magus; et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
  Verum age, et his, qui ſe lectori credere malunt,
Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,
Curam redde brevem; ſi munus Apolline dignum
Vis complere libris, et vatibus addere calcar,
Vt ſtudio majore petant Helicona virentem.
  Multa quidem nobis facimus mala ſaepe poetae,
(Vt vineta egomet caedam mea) cum tibi librum
Solicito damus, aut feſſo: cum laedimur, unum
Si quis amicorum eſt auſus reprendere verſum:
Cum loca jam recitata revolvimus irrevocati:

Cum lamentamur non apparere labores
Noſtros, et tenui deducta poemata filo:
Cum ſperamus eo rem venturam, ut, ſimul atque
Carmina reſcieris nos fingere, commodus ultro
Arceſſas, et egere vetes, et ſcribere cogas.
Sed tamen eſt operae precium cognoſcere, quales
Aedituos habeat belli ſpectata domique
Virtus, indigno non committenda poetae.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Choerilus, incultis qui verſibus et male natis
Rettulit acceptos, regale numiſma, Philippos.
Sed, veluti tractata notam labemque remittunt
Atramenta, fere ſcriptores carmine foedo
Splendida facta linunt. idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis ſe praeter Apellem
Pingeret; aut alius Lyſippo duceret aera
Fortis Alexandri vultum ſimulantia: quod ſi
Iudicium ſubtile videndis artibus illud
Ad libros, et ad haec Muſarum dona vocares;
Boeotum in craſſo jurares aere natum.
At neque dedecorant tua de ſe judicia, atque
Munera, quae multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi Virgilius Variuſque poetae;
Nec magis expreſſi vultus per ahenea ſigna,
Quam per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent: nec ſermones ego mallem

Repentes per humum, quam res componere geſtas,
Terrarumque ſitus, et flumina dicere, et arces
Montibus impoſitas, et barbara regna, tuiſque
Auſpiciis totum confecta duella per orbem,
Clauſtraque cuſtodem pacis cohibentia Ianum,
Et formidatam Parthis, te principe, Romam;
Si, quantum cuperem, poſſem quoque. ſed neque parvum
Carmen majeſtas recipit tua; nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent.
Sedulitas autem ſtulte, quem diligit, urget;
Praecipue cum ſe numeris commendat et arte.
Diſcit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat et veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat; ac neque ficto
In pejus vultu proponi cereus uſquam,
Nec prave factis decorari verſibus opto;
Ne rubeam pingui donatus munere, et una
Cum ſcriptore meo, capſa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

EPISTOLA II.
AD IVLIVM FLORVM.

FLORE, bono claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure vel Gabiis, et tecum ſic agat: " Hic et
" Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
" Fiet eritque tuus nummorum millibus octo;
" Verna miniſteriis ad nutus aptus heriles,
" Literulis Graecis imbutus, idoneus arti
" Cuilibet: argilla quidvis imitaberis uda.
" Quin etiam canet indoctum, ſed dulce, bibenti.
" Multa fidem promiſſa levant, ubi plenius aequo
" Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
" Res urget me nulla: meo ſum pauper in aere.
" Nemo hoc mangonum faceret tibi: non temere a me
" Quivis ferret idem. ſemel hic ceſſavit; et, ut fit,

" In ſcalis latuit metuens pendentis habenae.
" Des nummos, excepta nihil te ſi fuga laedat."
Ille ferat precium, poenae ſecurus, opinor.
Prudens emiſti vitioſum: dicta tibi eſt lex:
Inſequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua.
Dixi me pigrum proficiſcenti tibi, dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea ſaevus
Iurgares ad te quod epiſtola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia jura
Si tamen attentas; quereris ſuper hoc etiam, quod
Exſpectata tibi non mittam carmina mendax?
Luculli miles collecta viatica multis
Aerumnis, laſſus dum noctu ſtertit, ad aſſem
Perdiderat: poſt hoc vehemens lupus, et ſibi et hoſti
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
Praeſidium regale loco dejecit, ut aiunt,
Summe munito, et multarum divite rerum:
Clarus ob id factum, donis ornatur honeſtis,
Accipit et bis dena ſuper ſeſtertia nummum.
Forte ſub hoc tempus caſtellum evertere praetor
Neſcio quod cupiens, hortari coepit eundem
Verbis, quae timido quoque poſſent addere mentem:
I, bone, quo virtus tua te vocat; i pede fauſto,
Grandia laturus meritorum praemia. quid ſtas?
Poſt haec ille catus, quantumvis ruſticus, Ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.

Romae nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Graiis quantum nocuiſſet Achilles.
Adjecere bonae paulo plus artis Athenae;
Scilicet ut poſſem curvo dignoſcere rectum,
Atque inter ſilvas Academi quaerere verum.
Dura ſed emovere loco me tempora grato;
Civiliſque rudem belli tulit aeſtus in arma,
Caeſaris Auguſti non reſponſura lacertis.
Vnde ſimul primum me dimiſere Philippi,
Deciſis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris et fundi; paupertas impulit audax,
Vt verſus facerem: ſed, quod non deſit, habentem
Quae poterunt unquam ſatis expurgare cicutae,
Ni melius dormire putem, quam ſcribere verſus?
Singula de nobis anni praedantur euntes:
Eripuere jocos, venerem, convivia, ludum:
Tendunt extorquere poemata. quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur amantque.
Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis,
Ille Bioneis ſermonibus et ſale nigro.
Tres mihi convivae prope diſſentire videntur,
Poſcentes vario multum diverſa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod jubet alter;
Quod petis, id ſane eſt inviſum acidumque duobus.
Praeter caetera, me Romaene poemata cenſes
Scribere poſſe inter tot curas, totque labores?
Hic ſponſum vocat, hic auditum ſcripta, relictis

Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; viſendus uterque:
Intervalla vides humane commoda. verum
Purae ſunt plateae, nihil ut meditantibus obſtet.
Feſtinat calidus mulis geruliſque redemtor:
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum:
Triſtia robuſtis luctantur funera plauſtris:
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
I nunc, et verſus tecum meditare canoros.
Scriptorum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes,
Rite cliens Bacchi ſomno gaudentis et umbra.
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
Vis canere, et contacta ſequi veſtigia vatum?
Ingenium, ſibi quod vacuas deſumſit Athenas,
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, inſenuitque
Libris et curis, ſtatua taciturnius exit
Plerumque, et riſu populum quatit: hic ego rerum
Fluctibus in mediis, et tempeſtatibus Vrbis,
Verba lyrae motura ſonum connectere digner?
Frater erat Romae conſulti rhetor; ut alter
Alterius ſermone meros audiret honores;
Gracchus ut hic illi foret, hic ut Mucius illi.
Qui minus argutos vexat furor iſte poetas?
Carmina compono, hic elegos; mirabile viſu,
Caelatumque novem Muſis opus. aſpice primum,
Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-
ſpectemus vacuam Romanis vatibus aedem.

Mox etiam (ſi forte vacas) ſequere, et procul audi,
Quid ferat, et quare ſibi nectat uterque coronam.
Caedimur, et totidem plagis conſumimus hoſtem,
Lento Samnites ad lumina prima duello.
Diſcedo Alcaeus puncto illius; ille meo quis?
Quis, niſi Callimachus? ſi plus adpoſcere viſus,
Fit Mimnermus, et optivo cognomine creſcit.
Multa fero, ut placem genus irritabile vatum,
Cum ſcribo, et ſupplex populi ſuffragia capto:
Idem, finitis ſtudiis, et mente recepta,
Obturem patulas impune legentibus aures.
  Ridentur, mala qui componunt carmina: verum
Gaudent ſcribentes, et ſe venerantur, et ultro,
Si taceas, laudant; quidquid ſcripſere, beati.
At qui legitimum cupiet feciſſe poema,
Cum tabulis animum cenſoris ſumet honeſti:
Audebit, quaecunque parum ſplendoris habebunt,
Et ſine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba movere loco; quamvis invita recedant,
Et verſentur adhuc intra penetralia Veſtae:
Obſcurata diu populo bonus eruet, atque
Proferet in lucem ſpecioſa vocabula rerum,
Quae priſcis memorata Catonibus atque Cethegis
Nunc ſitus informis premit et deſerta vetuſtas:
Adſciſcet nova, quae genitor produxerit uſus:
Vehemens, et liquidus, puroque ſimillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:

Luxuriantia compeſcet, nimis aſpera ſano
Levabit cultu, virtute carentia tollet:
Ludentis ſpeciem dabit, et torquebitur; ut qui
Nunc Satyrum, nunc agreſtem Cyclopa movetur.
  Praetulerim ſcriptor delirus inerſque videri,
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant;
Quam ſapere, et ringi. fuit haud ignobilis Argis,
Qui ſe credebat miros audire tragoedos,
In vacuo laetus ſeſſor plauſorque theatro:
Caetera qui vitae ſervaret munia recto
More; bonus ſane vicinus, amabilis hoſpes,
Comis in uxorem, poſſet qui ignoſcere ſervis,
Et ſigno laeſo non inſanire lagenae:
Poſſet qui rupem, et puteum vitare patentem:
Hic ubi cognatorum opibus curiſque refectus
Expulit elleboro morbum bilemque meraco,
Et redit ad ſeſe: Pol me occidiſtis, amici,
Non ſervaſtis, ait; cui ſic extorta voluptas,
Et demtus per vim mentis gratiſſimus error.
  Nimirum ſapere eſt abjectis utile nugis,
Et tempeſtivum pueris concedere ludum;
Ac non verba ſequi fidibus modulanda Latinis;
Sed verae numeroſque modoſque ediſcere vitae.
Quocirca mecum loquor haec, tacituſque recordor:
Si tibi nulla ſitim finiret copia lymphae,
Narrares medicis: quod quanto plura paraſti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?

Si vulnus tibi, monſtrata radice vel herba,
Non fieret levius, fugeres radice vel herba
Proficiente nihil curarier: audieras, cui
Rem Di donarent, illi decedere pravam
Stultitiam; et cum ſis nihilo ſapientior, ex quo
Plenior es, tamen uteris monitoribus iiſdem?
At ſi divitiae prudentem reddere poſſent,
Si cupidum timidumque minus te; nempe ruberes,
Viveret in terris te ſi quis avarior uno.
 Si proprium eſt, quod quis libra mercatus et aere eſt;
Quaedam (ſi credis conſultis) mancipat uſus:
Qui te paſcit ager, tuus eſt; et villicus Orbi,
Cum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum ſentit. das nummos; accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe modo iſto
Paulatim mercaris agrum, fortaſſe trecentis,
Aut etiam ſupra, nummorum millibus emtum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emtor Aricini quondam, Veientis et arvi,
Emtum coenat olus, quamvis aliter putat; emtis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat uſque ſuum, qua populus adſita certis
Limitibus vicina refugit jurgia: tanquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horae,
Nunc prece, nunc precio, nunc vi, nunc ſorte ſuprema,
Permutet dominos, et cedat in altera jura.
Sic, quia perpetuus nulli datur uſus, et heres

Heredem alterius, velut unda ſupervenit undam;
Quid vici proſunt, aut horrea? quidve Calabris
Saltibus adjecti Lucani; ſi metit Orcus
Grandia cum parvis, non exorabilis auro?
  Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhena ſigilla, tabellas,
Argentum, veſtes Gaetulo murice tinctas,
Sunt, qui non habeant; eſt, qui non curet habere.
Cur alter fratrum ceſſare, et ludere, et ungi
Praeferat Herodis palmetis pinguibus; alter
Dives et importunus, ad umbram lucis ab ortu
Silveſtrem flammis et ferro mitiget agrum;
Scit Genius, natale comes qui temperat aſtrum,
Naturae deus humanae, mortalis in unum-
quodque caput, vultu mutabilis, albus, et ater.
  Vtar, et ex modico, quantum res poſcet, acervo
Tollam: nec metuam, quid de me judicet heres,
Quod non plura datis invenerit. et tamen idem
Scire volam, quantum ſimplex hilariſque nepoti
Diſcrepet, et quantum diſcordet parcus avaro.
Diſtat enim, ſpargas tua prodigus, an neque ſumtum
Invitus facias, neque plura parare labores;
Ac potius, puer ut feſtis Quinquatribus olim,
Exiguo gratoque fruaris tempore raptim.
  Pauperies immunda domus procul abſit. ego, utrum
Nave ferar magna an parva, ferar unus et idem.
Non agimur tumidis velis Aquilone ſecundo;
Non tamen adverſis aetatem ducimus Auſtris;

Viribus, ingenio, ſpecie, virtute, loco, re,
Extremi primorum, extremis uſque priores.
  Non es avarus: abi. quid? caetera jam ſimul iſto
Cum vitio fugere? caret tibi pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, et ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, ſagas,
Nocturnos lemures, portentaque Theſſala rides?
Natales grate numeras? ignoſcis amicis?
Lenior et melior ſis accedente ſenecta?
Quid te exemta juvat ſpinis de pluribus una?
Vivere ſi recte neſcis, diſcede peritis:
Luſiſti ſatis, ediſti ſatis, atque bibiſti:
Tempus abire tibi eſt; ne potum largius aequo
Rideat, et pulſet laſciva decentius aetas.

VIRO ADMODVM HONORANDO

GEORGIO DODINGTON,

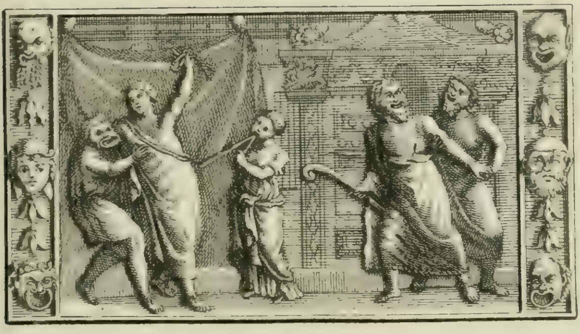
Armigero,

HORATII

de Arte Poetica Librum

D. D. D.

Johannes Pine.

QVINTI HORATII FLACCI DE ARTE POETICA LIBER.

Ad Pisones.

HVMANO capiti cervicem pictor equinam
Iungere ſi velit, et varias inducere plumas
Vndique collatis membris, ut turpiter atrum
Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne;
Spectatum admiſſi riſum teneatis, amici?
Credite, Piſones, iſti tabulae fore librum
Perſimilem, cujus, velut aegri ſomnia, vanae
Fingentur ſpecies; ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formae. Pictoribus atque poetis

Quidlibet audendi ſemper fuit aequa poteſtas.
Scimus, et hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim:
Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
  Incoeptis gravibus plerumque et magna profeſſis,
Purpureus, late qui ſplendeat, unus et alter
Aſſuitur pannus; cum lucus et ara Dianae,
Et properantis aquae per amoenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius deſcribitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: et fortaſſe cupreſſum
Scis ſimulare: quid hoc, ſi fractis enatat exſpes
Navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
Inſtitui: currente rota cur urceus exit?
Denique ſit, quod vis, ſimplex duntaxat et unum.
  Maxima pars vatum, pater, et juvenes patre digni,
Decipimur ſpecie recti. brevis eſſe laboro,
Obſcurus fio: ſectantem levia nervi
Deficiunt animique: profeſſus grandia turget:
Serpit humi tutus nimium, timiduſque procellae:
Qui variare cupit rem prodigialiter unam,
Delphinum ſilvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpae fuga, ſi caret arte.
  Aemilium circa ludum faber imus et ungues
Exprimet, et molles imitabitur aere capillos;
Infelix operis ſumma, quia ponere totum
Neſciet. hunc ego me, ſi quid componere curem,

Non magis eſſe velim, quam pravo vivere naſo,
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
  Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, aequam
Viribus; et verſate diu, quid ferre recuſent,
Quid valeant humeri. cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deſeret hunc, nec lucidus ordo.
  Ordinis haec virtus erit, et venus, aut ego fallor,
Vt jam nunc dicat, jam nunc debentia dici
Pleraque differat, et praeſens in tempus omittat:
Hoc amet, hoc ſpernat promiſſi carminis auctor.
  In verbis etiam tenuis cautuſque ſerendis,
Dixeris egregie, notum ſi callida verbum
Reddiderit junctura novum. ſi forte neceſſe eſt
Indiciis monſtrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget, dabiturque licentia ſumta pudenter:
Et nova fictaque nuper habebunt verba fidem, ſi
Graeco fonte cadent, parce detorta. quid autem
Caecilio Plautoque dabit Romanus, ademtum
Virgilio Varioque? ego cur acquirere pauca,
Si poſſum, invideor; cum lingua Catonis et Enni
Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
Nomina protulerit? licuit, ſemperque licebit
Signatum praeſente nota producere nomen.
Vt ſilvae foliis pronos mutantur in annos;
Prima cadunt: ita verborum vetus interit aetas,
Et juvenum ritu florent modo nata, vigentque.

Debemur morti nos, noſtraque: ſive receptus
Terra Neptunus claſſes Aquilonibus arcet,
Regis opus; ſterilisque diu palus, aptaque remis,
Vicinas urbes alit, et grave ſentit aratrum:
Seu curſum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt;
Nedum ſermonum ſtet honos, et gratia vivax.
Multa renaſcentur, quae jam cecidere; cadentque,
Quae nunc ſunt in honore vocabula; ſi volet uſus,
Quem penes arbitrium eſt, et jus, et norma loquendi.
 Res geſtae regumque ducumque, et triſtia bella,
Quo ſcribi poſſent numero, monſtravit Homerus.
 Verſibus impariter junctis querimonia primum,
Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit auctor,
Grammatici certant, et adhuc ſub judice lis eſt.
 Archilochum proprio rabies armavit iambo.
Hunc ſocci cepere pedem, grandeſque cothurni,
Alternis aptum ſermonibus, et populares
Vincentem ſtrepitus, et natum rebus agendis.
 Muſa dedit fidibus Divos, pueroſque Deorum,
Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
Et juvenum curas, et libera vina referre.
 Deſcriptas ſervare vices, operumque colores,
Cur ego, ſi nequeo ignoroque, poeta ſalutor?
Cur neſcire, pudens prave, quam diſcere malo?

Verſibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis ac prope ſocco
Dignis carminibus narrari coena Thyeſtae.
Singula quaeque locum teneant ſortita decenter.
Interdum tamen et vocem comoedia tollit,
Iratuſque Chremes tumido delitigat ore:
Et tragicus plerumque dolet ſermone pedeſtri.
Telephus et Peleus, cum pauper et exſul uterque,
Projicit ampullas, et ſeſquipedalia verba;
Si curat cor ſpectantis tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt pulchra eſſe poemata; dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris agunto.
Vt ridentibus arrident, ita flentibus adſunt
Humani vultus. ſi vis me flere, dolendum eſt
Primum ipſi tibi; tunc tua me infortunia laedent,
Telephe, vel Peleu: male ſi mandata loqueris,
Aut dormitabo, aut ridebo. triſtia moeſtum
Vultum verba decent; iratum, plena minarum;
Ludentem, laſciva; ſeverum, ſeria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; juvat, aut impellit ad iram,
Aut ad humum moerore gravi deducit, et angit:
Poſt effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis abſona dicta,
Romani tollent equites pediteſque cachinnum.
Intererit multum, Divuſne loquatur, an heros;
Maturuſne ſenex, an adhuc florente juventa

Fervidus; an matrona potens, an ſedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
Colchus, an Aſſyrius; Thebis nutritus, an Argis.

Aut famam ſequere, aut ſibi convenientia finge,
Scriptor. honoratum ſi forte reponis Achillem;
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget ſibi nata, nihil non arroget armis:
Sit Medea ferox invictaque, flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, triſtis Oreſtes.

Si quid inexpertum ſcenae committis, et audes
Perſonam formare novam; ſervetur ad imum,
Qualis ab incoepto proceſſerit, et ſibi conſtet.
Difficile eſt proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen deducis in actus,
Quam ſi proferres ignota indictaque primus.
Publica materies privati juris erit, ſi
Non circa vilem patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec deſilies imitator in arctum,
Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex.

Nec ſic incipies, ut ſcriptor cyclicus olim:
Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promiſſor hiatu?
Parturient montes: naſcetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte?
Dic mihi, Muſa, virum, captae poſt tempora Trojae
Qui mores hominum multorum vidit, et urbes.

Non fumum ex fulgore, ſed ex fumo dare lucem
Cogitat, ut ſpecioſa dehinc miracula promat,
Antiphaten, Scyllamq; et cum Cyclope Charybdim:
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo:
Semper ad eventum feſtinat; et in medias res,
Non ſecus ac notas, auditorem rapit; et quae
Deſperat tractata niteſcere poſſe, relinquit;
Atque ita mentitur, ſic veris falſa remiſcet,
Primo ne medium, medio ne diſcrepet imum.

Tu, quid ego et populus mecum deſideret, audi.
Si plauſoris eges aulaea manentis, et uſque
Seſſuri, donec cantor, Vos plaudite, dicat;
Aetatis cujuſque notandi ſunt tibi mores,
Mobilibuſque decor naturis dandus, et annis.
Reddere qui voces jam ſcit puer, et pede certo
Signat humum, geſtit paribus colludere, et iram
Colligit ac ponit temere, et mutatur in horas.
Imberbis juvenis, tandem cuſtode remoto,
Gaudet equis, canibuſque, et aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper,
Vtilium tardus proviſor, prodigus aeris,
Sublimis, cupiduſque, et amata relinquere pernix.
Converſis ſtudiis, aetas animuſque virilis
Quaerit opes et amicitias, inſervit honori;
Commiſiſſe cavet, quod mox mutare laboret.
Multa ſenem circumveniunt incommoda: vel quod

B 3

Quaerit, et inventis miſer abſtinet, ac timet uti;
Vel quod res omnes timide gelideque miniſtrat,
Dilator, ſpe longus, iners, avidusque futuri,
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero, caſtigator cenſorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda ſecum,
Multa recedentes adimunt: ne forte ſeniles
Mandentur juveni partes, pueroque viriles;
Semper in adjunctis, aevoque morabimur aptis.
  Aut agitur res in ſcenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demiſſa per aurem,
Quam quae ſunt oculis ſubjecta fidelibus, et quae
Ipſe ſibi tradit ſpectator. non tamen intus
Digna geri promes in ſcenam: multaque tolles
Ex oculis, quae mox narret facundia praeſens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet,
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus,
Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem:
Quodcunque oſtendis mihi ſic, incredulus odi.
  Neve minor, neu ſit quinto productior actu
Fabula, quae poſci vult, et ſpectata reponi.
Nec Deus interſit, niſi dignus vindice nodus
Inciderit: nec quarta loqui perſona laboret.
  Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non propoſito conducat, et haereat apte.
Ille bonis faveatque et conſilietur amice,

Et regat iratos, et amet peccare timentes:
Ille dapes laudet menſae brevis, ille ſalubrem
Iuſtitiam, legeſque, et apertis otia portis:
Ille tegat commiſſa, Deoſque precetur et oret,
Vt redeat miſeris, abeat fortuna ſuperbis.
  Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubaeque
Aemula; ſed tenuis, ſimplexque foramine pauco,
Aſpirare et adeſſe choris erat utilis, atque
Nondum ſpiſſa nimis complere ſedilia flatu:
Quo ſane populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque coibat.
Poſtquam coepit agros extendere victor, et urbem
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius feſtis impune diebus;
Acceſſit numeriſque modiſque licentia major.
Indoctus quid enim ſaperet liberque laborum
Ruſticus urbano confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcae motumque et luxuriam addidit arti
Tibicen, traxitque vagus per pulpita veſtem:
Sic etiam fidibus voces crevere ſeveris;
Et tulit eloquium inſolitum facundia praeceps;
Vtiliumque ſagax rerum, et divina futuri,
Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
  Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros nudavit, et aſper
Incolumi gravitate jocum tentavit; eo quod
Illecebris erat et grata novitate morandus

Spectator, functuſque ſacris, et potus, et exlex.
Verum ita riſores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros, ita vertere ſeria ludo:
Ne, quicunque Deus, quicunque adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro nuper et oſtro,
Migret in obſcuras humili ſermone tabernas;
Aut, dum vitat humum, nubes et inania captet.
Effutire leves indigna tragoedia verſus;
Vt feſtis matrona moveri juſſa diebus,
Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego inornata et dominantia nomina ſolum
Verbaque, Piſones, Satyrorum ſcriptor amabo:
Nec ſic enitar tragico differre colori,
Vt nihil interſit, Davuſne loquatur, et audax
Pythias emuncto lucrata Simone talentum;
An cuſtos famuluſque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen ſequar: ut ſibi quivis
Speret idem; ſudet multum, fruſtraque laboret
Auſus idem. tantum ſeries juncturaque pollet:
Tantum de medio ſumtis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me judice, Fauni,
Ne, velut innati triviis, ac pene forenſes,
Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquam,
Aut immunda crepent ignominioſaque dicta.
Offenduntur enim, quibus eſt domus, et pater, et res;
Nec, ſi quid fricti ciceris probat et nucis emtor,
Aequis accipiunt animis, donantve corona.

Syllaba longa brevi ſubjecta vocatur iambus,
Pes citus: unde etiam trimetris accreſcere juſſit
Nomen iambeis, cum ſenos redderet ictus,
Primus ad extremum ſimilis ſibi. non ita pridem,
Tardior ut paulo graviorque veniret ad aures,
Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit
Commodus et patiens; non ut de ſede ſecunda
Cederet aut quarta ſocialiter: hic et in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus, et Enni.
In ſcenam miſſos magno cum pondere verſus,
Aut operae celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poemata judex:
Et data Romanis venia eſt indigna poetis.
Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omnes
Viſuros peccata putem mea, tutus, et intra
Spem veniae cautus? vitavi denique culpam,
Non laudem merui. vos exemplaria Graeca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.
At noſtri proavi Plautinos et numeros et
Laudavere ſales: nimium patienter utrumque,
Ne dicam ſtulte, mirati; ſi modo ego et vos
Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto,
Legitimumque ſonum digitis callemus et aure.
Ignotum tragicae genus inveniſſe Camenae
Dicitur, et plauſtris vexiſſe poemata Theſpis,
Quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.

Poſt hunc perſonae pallaeque repertor honeſtae
Aeſchylus et modicis inſtravit pulpita tignis,
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Succeſſit vetus his comoedia, non ſine multa
Laude; ſed in vitium libertas excidit, et vim
Dignam lege regi: lex eſt accepta, choruſque
Turpiter obticuit, ſublato jure nocendi.
Nil intentatum noſtri liquere poetae,
Nec minimum meruere decus, veſtigia Graeca
Auſi deſerere, et celebrare domeſtica facta,
Vel qui praetextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clariſve potentius armis,
Quam lingua, Latium; ſi non offenderet unum-
quemque poetarum limae labor, et mora. vos, o
Pompilius ſanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, et multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non caſtigavit ad unguem.
Ingenium miſera quia fortunatius arte
Credit, et excludit ſanos Helicone poetas
Democritus; bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam, ſecreta petit loca, balnea vitat.
Nanciſcetur enim pretium nomenque poetae,
Si tribus Anticyris caput inſanabile nunquam
Tonſori Licino commiſerit. o ego laevus,
Qui purgor bilem ſub verni temporis horam!
Non alius faceret meliora poemata: verum
Nil tanti eſt. ergo fungar vice cotis, acutum

Reddere quae ferrum valet, exſors ipſa ſecandi:
Munus et officium, nil ſcribens ipſe, docebo;
Vnde parentur opes; quid alat formetque poetam;
Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte ſapere eſt et principium et fons.
Rem tibi Socraticae poterunt oſtendere chartae:
Verbaque proviſam rem non invita ſequentur.
Qui didicit patriae quid debeat, et quid amicis,
Quo ſit amore parens, quo frater amandus, et hoſpes,
Quod ſit conſcripti, quod judicis officium, quae
Partes in bellum miſſi ducis; ille profecto
Reddere perſonae ſcit convenientia cuique.
Reſpicere exemplar vitae morumque jubebo
Doctum imitatorem, et veras hinc ducere voces.
Interdum ſpecioſa locis, morataque recte
Fabula, nullius veneris, ſine pondere et arte,
Valdius oblectat populum, meliuſque moratur,
Quam verſus inopes rerum, nugaeque canorae.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Muſa loqui, praeter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus aſſem
Diſcunt in partes centum diducere. dicat
Filius Albini, ſi de quincunce remota eſt
Vncia, quid ſuperat? poteras dixiſſe, Triens. Eu!
Rem poteris ſervare tuam. redit uncia: quid fit?
Semis. ad haec animos aerugo et cura peculi

Cum ſemel imbuerit, ſperamus carmina fingi
Poſſe linenda cedro, et levi ſervanda cupreſſo?

Aut prodeſſe volunt, aut delectare poetae,
Aut ſimul et jucunda et idonea dicere vitae.
Quidquid praecipies, eſto brevis; ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles:
Omne ſupervacuum pleno de pectore manat.
Ficta voluptatis cauſa ſint proxima veris:
Nec quodcunque volet, poſcat ſibi fabula credi:
Neu pranſae Lamiae vivum puerum extrahat alvo.
Centuriae ſeniorum agitant expertia frugis:
Celſi praetereunt auſtera poemata Rhamnes.
Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret aera liber Soſiis, hic et mare tranſit,
Et longum noto ſcriptori prorogat aevum.

Sunt delicta tamen, quibus ignoviſſe velimus:
Nam neq; chorda ſonum reddit, quem vult manus et mens,
Poſcentique gravem perſaepe remittit acutum;
Nec ſemper feriet quodcunque minabitur arcus.
Verum, ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit,
Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
Vt ſcriptor ſi peccat idem librarius uſque,
Quamvis eſt monitus, venia caret; et citharoedus
Ridetur, chorda qui ſemper oberrat eadem:
Sic mihi qui multum ceſſat, fit Choerilus ille,

Quem bis terque bonum cum riſu miror; et idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus.
Verum opere in longo fas eſt obrepere ſomnum.
Vt pictura, poeſis: erit, quae, ſi propius ſtes,
Te capiat magis; et quaedam, ſi longius abſtes:
Haec amat obſcurum; volet haec ſub luce videri,
Iudicis argutum quae non formidat acumen:
Haec placuit ſemel, haec decies repetita placebit.
O major juvenum, quamvis et voce paterna
Fingeris ad rectum, et per te ſapis; hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium et tolerabile rebus
Recte concedi: conſultus juris, et actor
Cauſarum mediocris, abeſt virtute diſerti
Meſſalae, nec ſcit quantum Caſſellius Aulus;
Sed tamen in precio eſt: mediocribus eſſe poetis
Non homines, non Di, non conceſſere columnae.
Vt gratas inter menſas ſymphonia diſcors,
Et craſſum unguentum, et Sardo cum melle papaver
Offendunt; poterat duci quia coena ſine iſtis:
Sic animis natum inventumque poema juvandis,
Si paulum ſummo deceſſit, vergit ad imum.
Ludere qui neſcit, campeſtribus abſtinet armis:
Indoctuſque pilae, diſcive, trochive, quieſcit;
Ne ſpiſſae riſum tollant impune coronae:
Qui neſcit, verſus tamen audet fingere. Quid ni?
Liber et ingenuus, praeſertim cenſus equeſtrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni.

Tu nihil invita dices facieſve Minerva:
Id tibi judicium eſt, ea mens. ſi quid tamen olim
Scripſeris, in Meti deſcendat judicis aures,
Et patris, et noſtras; nonumque prematur in annum.
Membranis intus poſitis, delere licebit,
Quod non edideris: neſcit vox miſſa reverti.
Silveſtres homines ſacer interpreſque Deorum
Caedibus et victu foedo deterruit Orpheus;
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidoſque leones.
Dictus et Amphion, Thebanae conditor arcis,
Saxa movere ſono teſtudinis, et prece blanda
Ducere quo vellet. fuit haec ſapientia quondam,
Publica privatis ſecernere, ſacra profanis,
Concubitu prohibere vago, dare jura maritis,
Oppida moliri, leges incidere ligno.
Sic honor et nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit. poſt hos inſignis Homerus,
Tyrtaeuſque mares animos in Martia bella
Verſibus exacuit. dictae per carmina ſortes,
Et vitae monſtrata via eſt, et gratia regum
Pieriis tentata modis, luduſque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori
Sit tibi Muſa lyrae ſolers, et cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quaeſitum eſt. ego nec ſtudium ſine divite vena,
Nec rude quid proſit video ingenium; alterius ſic
Altera poſcit opem res, et conjurat amice.

Qui ſtudet optatam curſu contingere metam,
Multa tulit fecitque puer; ſudavit et alſit;
Abſtinuit venere et vino: qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magiſtrum.
Nunc ſatis eſt dixiſſe, Ego mira poemata pango:
Occupet extremum ſcabies: mihi turpe relinqui eſt,
Et, quod non didici, ſane neſcire fateri.
Vt praeco, ad merces turbam qui cogit emendas;
Aſſentatores jubet ad lucrum ire poeta
Dives agris, dives poſitis in fenore nummis.
Si vero eſt, unctum qui recte ponere poſſit,
Et ſpondere levi pro paupere, et eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, ſi ſciet inter-
noſcere mendacem verumque beatus amicum.
Tu ſeu donaris, ſeu quid donare voles cui;
Nolito ad verſus tibi factos ducere plenum
Laetitiae: clamabit enim, Pulchre, bene, recte;
Palleſcet ſuper his; etiam ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet; tundet pede terram.
Vt qui conducti plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; ſic
Deriſor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.

Quintilio ſi quid recitares, Corrige, ſodes,
Hoc, aiebat, et hoc: melius te poſſe negares,
Bis terque expertum fruſtra; delere jubebat,
Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles;
Nullum ultra verbum, aut operam inſumebat inanem,
Quin ſine rivali teque et tua ſolus amares.
Vir bonus et prudens verſus reprehendet inertes,
Culpabit duros, incomtis allinet atrum
Tranſverſo calamo ſignum, ambitioſa recidet
Ornamenta, parum claris lucem dare coget,
Arguet ambigue dictum, mutanda notabit,
Fiet Ariſtarchus: nec dicet, Cur ego amicum
Offendam in nugis? hae nugae ſeria ducent
In mala deriſum ſemel, exceptumque ſiniſtre.
Vt mala quem ſcabies aut morbus regius urget,
Aut fanaticus error, et iracunda Diana;
Veſanum tetigiſſe timent fugiuntque poetam,
Qui ſapiunt; agitant pueri, incautique ſequuntur.
Hic, dum ſublimes verſus ructatur, et errat,
Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum, foveamve; licet, Succurrite, longum
Clamet, io cives! non ſit qui tollere curet.
Si quis curet opem ferre, et demittere funem;
Qui ſcis, an prudens huc ſe dejecerit, atque
Servari nolit? dicam, Siculique poetae
Narrabo interitum. Deus immortalis haberi

Dum cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
Inſiluit. ſit jus, liceatque perire poetis.
Invitum qui ſervat, idem facit occidenti.
Nec ſemel hoc fecit; nec, ſi retractus erit jam,
Fiet homo, et ponet famoſae mortis amorem.
Nec ſatis apparet, cur verſus factitet; utrum
Minxerit in patrios cineres, an triſte bidental
Moverit inceſtus: certe furit; ac, velut urſus,
Objectos caveae valuit ſi frangere clathros,
Indoctum doctumque fugat recitator acerbus.
Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,
Non miſſura cutem, niſi plena cruoris, hirudo.

FINIS.

FIGVRARVM, quibus haec HORATII OPERVM editio adornata atque illuſtrata eſt, brevis explicatio. Si quae autem in libro occurrant, quae hic non deſcriptae ſunt; eas artifex, cum veteres non adeſſent, poematum argumentis pro ſuo ipſius ingenio accommodavit.

VOLVMEN I.

FRONS OPERIS.

1. Muſa lyrica. *Ex Gemmis Philippi de Stoſch.*

HORATII VITA.

1. Horatii caput. *Ex Illuſtrium Imaginibus Fulvii Urſini.*
2. Auguſti caput. *Stoſch.*

CARMINVM LIBER I.

I. 1. Maecenatis caput. verſ. 1. *Idem.*

II. 1. Auguſti caput. epigraphe. *De nummo arg. Thomae Sadler, armig.*

2. Tropaeum, cum duobus Auguſti nummis. v. ult. *Nummi ex Theſauro Britannico N. F. Haym, Italice ſcripto.*

III. 1. Caſtoris et Pollucis capita. v. 2. Ad dextram partem Prometheus hominem formans. v. 27. Ad ſiniſtram Hercules Cerberum conſtringens. v. 36. *Capita ex Iconographia I. Angeli Caninii. Cetera ex Gemmis et Sculpturis Leonardi Auguſtini.*

IV. 1. Nummus, in cujus adverſa parte caput Libertatis, in parte averſa pileus inter duos pugiones: utrinque L. SESTI. epigr. *Ex Familiis Romanis Johannis Vaillant.*

VI. 1. Agrippae caput. epigr. *De nummo aeneo in muſeo R. Mead, medici regii.*

VII. 1. Planci triumphalis caput. epigr. *Vaillant Fam. Rom.*

2 Ejusdem mauſoleum. epigraph. *Ex Antiquitat. Explicat. per Montfaucon.*
VIII. 1. Achilles inter regis Lycomedis filias. v. 13. *De picta tabella Rubenii in muſ. R. Mead, M. R.*
X. 1. Mercurius bovi frondem porrigens. verſ. 9. *Montfaucon.*
2. Idem dextram in caelum erigens. epigraph. *Ex Statuis Girardoni.*
XI. 1. Caeli facies ad auguria captanda diviſi. v. 1. *Ex Rom. Hiſt. per Catrou et Rouille.*
2. Pulli in cavea. v. 1. *Ex eadem.*
XII. 1. Auguſti caput, cum fulmine, ac ſidere Iulio. v. 46. *Ex Dialogis de Nummis Antiquis Joſ. Addiſoni, Anglice ſcriptis.*
XIV. 1. Facies interna quinqueremis diſſectae. Item duae naves Romanae. verſ. 1. *Rom. Hiſt. per C. et R.*
XV. 1. Paris et Helena navem conſcenſuri. v. 1. *Ex Gemmis Elizabethae Sophiae Cheron.*
XVI. 1. Bacchans inter duos Bellonarios. v. 7. *Montf.*
2 Prometheus humani corporis ſceleton fingens. v. 13. *Idem.*
XVII. 1. Fauni caput, v. 2. *Girardon.*
2. Faunus manu utraque frondem tenens. v. 2. *Id.*
XVIII. 1. Nummus Auguſti, cujus partem averſam Quintilius Varus ſuo nomine P. QVIN. VARO ſignavit. v. 1 *Vaill. Fam. Rom.*
2. Venus et Bacchus. v. 6. *Girard.*
XIX. 1. Venus in lecto jacens. v. 1. *Idem.*
2. Ejuſdem templum. v. 13. *Montf.*
XX. 1. Nummus Calibus percuſſus. v. 9. *Rom. Hiſt.*
XXI. 1. Dianae et Apollinis capita. v. 1. 2. *Haym.*
2. Templum Apollinis. verſ. 5. Diana ſagittans. v. 10. *Rom. Hiſt.*
XXII. 1. Virtus, forma Palladis figurata. v. 1. *Montf.*
2. Hercules, virtutis ſymbolum. v. 1. *Girard.*
XXIV. 1. Virgilii caput. v. 10. *Ex Statuarum Collectione Dominici Roſsi.*
2. Ejuſdem ſepulcrum. v. 10. *Montf.*
XXVII. 1. Bacchanal. v. 3. *Cheron.*
2. Bacchus et Cupido. v. 12. *Montf.*

EXPLICATIO.

XXVIII. 1. Bini Tarentinorum nummi. v. 20. *Rom. Hiſt.*

XXIX. 1. Pompa triumphalis. v. 1. *Ex Selectior. Numiſm. in aere max. mod. e muſeo Franc. de Camp. ed. per Vaillant.*

XXX. 1. Veneris caput. v. 1. *Haym.*

2. Tres Gratiae inter ſe complexae, v. 6. *Montf.*

XXXI. 1. Apollinis ſacrificium. v. 1. *Id.*

2. Idem citharam tenens. v. 20. *Girard.*

XXXII. 1. Lyra. v. 4. *Montf.*

2. Tres lyrae forma diverſa. v. 13. *Idem.*

XXXIV. 1. Nummus M. Aurelii Antonini, in cujus averſa parte Iupiter Tonans, fulmen in Quadorum regem vibrans. v. 5. *Vaill. Select. Num.*

XXXV. 1. Fortuna ſedens. v. 1. *Montf.*

XXXVI. 1. Sacrificium. v. 1. *Idem.*

2. Vaſa ſacrifica. v. 1. *Idem.*

XXXVII. 1. Triclinium. v. 2. *Rom. Hiſt.*

2. Cleopatra jacens, cujus ad pectus vipera adrepit. v. 20. *Girard.*

XXXVIII. 1. Coronae quatuor forma et materia diverſae. v. 2. *Montf.*

CARMINVM LIBER II.

I. 1. Nummus, in cujus parte adverſa Libertatis caput, infra M. CATO. v. 24. *Vaill. Fam. Rom.*

2. M. Catonis caput. v. 24. *Urſin.*

II. 1. Salluſtii caput. v. 3. *Haym.*

2. Alterum. v. 3. *Urſin.*

III. 1. Tiberis fluvius decumbens. v. 18. *Girard.*

2. Charon in cymba. v. 28. *Montf.*

IV. 1. Achillis caput. v. 4. *Canin.*

2. Hectoris caput. v. 10. *Cheron.*

V. 1. Luna cervo vecta. v. 20. *Vaill. Select. Num.*

2. Lunae caput ſtellis ac fulmine circumdatum. v. 20. *Montf.*

VI. 1. Bini Tarentinorum nummi. v. 12. *Rom. Hiſt.*

2. Vrna Romana. v. 23. *Montf.*

VII. 1. Nummus, in quo M. Bruti caput, cum notis BRVT. IMP. in parte averſa pileus inter duos pugiones, infra EID. MR. v. 2. *Vaill. F. R.*
2. Ejuſdem caput armis teliſque diverſi generis circumdatum. v. 2. *Canin.*
VIII. 1. Cupido ſagittam acuens. v. 14 *Montf.*
2. Vrna Romana. v. 9. *Idem*
IX. 1. Neſtoris caput. v. 14. *Ex Tabellae Veteris Homeri Iliadem, atque Ilii excidium, continentis explicatione, edit. a Raphaele Fabretto.*
2. Priami caput. v. 15. *Ex eadem.*
X. 1. Nummus Auguſti, in quo nomen ſuum poſuit triumvir monetalis, M. LICINIVS CRASSVS; cui hanc oden inſcriptam fuiſſe, non M. L. MVRENAE, veteres Horatii interpretes, Acron et Porphyrio, cenſuerunt. v. 1. *Vaill. F. R.*
2. Navis cum velo expanſo, felicitatis ſymbolum. v. 23. *Addiſ. Dial.*
XI. 1. Silenus (Bacchi comes) aſino vectus, et cithara canens, cum ſectatoribus. v. 17. *Montf.*
2. Diana comam more Lacaenae religata. v. 24. *Stoſch.*
XII. 1. Annibalis caput. v. 2. *Urſin.*
2. Herculis et Centaurorum pugna. v. 6. *Vaill. Select. Num.*
XIII. 1. Alcaei caput. v. 26. *Canin.*
XIV. 1. Styx fluvius in rupis caverna ſedens. v. 8. *Montf.*
2. Siſyphus ſaxum humeris ſuſtinens. v. 20. *Idem.*
XV. 1. Romuli caput. v. 10. *Urſin.*
2. Idem togatus. v. 10. *Girard.*
XVI. 1. Achillis cadaver. v. 29. *Fabrett. Tab. Il.*
XVII. 1. Chimaera. v. 13. *Montf.*
2. Fauni caput. v. 28 *Idem.*
XVIII. 1. Tantalus. Plutonis caput ad dextram, ad laevam Proſerpinae. v. 36. *Idem.*

XIX. 1. Bacchus et Ariadne leone vecti. v. 1, 13. *Stoſch.*
2. Cerberus. v. 20. *Montf.*
XX. 1. Icarus volaturus. v. 13. *Idem.*
2. Daedalus alam fingens. v. 13. *Idem.*

CARMINVM LIBER III.

I. 1. Apollinis caput radiatum in nummo, infra POLLIO. epigr. *Vaill. Sel. Num.*
2 Iupiter gigantem anguipedem fulmine percuſſurus. v. 6. *Montf.*
II. 1. Eques Romanus hoſtem percuſſurus. v. 4. *Auguſtin.*
2. Vejovis caput. v. 29. *Montf.*
III. 1. Bacchus in curru a tigribus tracto. v. 13. *Auguſtin.*
2. Larva plurium deorum ſymbola complectens. v. 71. *De archetyp. ex aer. in muſ. R. Mead, M. R.*
IV. 1. Calliope dextra volumen tenens, ſiniſtra columnae innixa. v. 2. *Vaill. F. R.*
2. Pallas haſta gigantem percuſſura. v. 53. *Montf.*
V. 1. Nummus, in cujus parte averſa currus triumphalis, et infra M. REGVLVS M. F. v. 12. *Vaill. F. R.*
2. M. Atilii Reguli caput. v. 13. *Urſin.*
VI. 1. Antiochi Magni caput. v. 35. *Idem.*
2. Pyrrhi caput. v. 35. *Idem.*
VII. 1. Phaedrae caput, cujus duo ſimilia exempla tangit poeta v. 13. *Canin.*
2. Bellerophon Pegaſo vectus, Chimaeram occiſurus. v. 15. *Montf.*
VIII. 1. Nummus, in cujus averſa parte notae L. VOLCATI. Q. F. quibus indicatur L. Volcatius TVLLVS. v. 12. *Vaill. F. R.*
2. Caper Baccho ſacrificatus. v. 7. *Auguſtin.*
IX. 1. Ilia dormiens, cujus capiti adſidet Tiberis, Mars pedibus adpropinquat. v. 8. *Montf.*
2. Eadem Romulum Remumque lactans. v. 8. *Idem.*

X. 1. Cupido et Pſyche. v. 9. *Ex Muſeo Florentino.*
2. Venus Pudica. v. 9. *Girard.*
XI. 1. Teſtudo vetus. Vtrinque Mercurii imago. v. 1. *Teſtudo ex Act. Philoſ. R. S. n. 282. Mercurius ex Montf.*
2. Orpheus Cerberum lyra demulcens. v. 17. *Auguſtin.*
XII. 1. Aper canes et venatores fugiens. v. 12. *Idem.*
XIII. 1. Aquae cataracta. v. 1. *Ex Latio A. Kirch.*
XIV. 1. Auguſti ac Liviae capita. v. 3, 5. *Urſin.*
2. Octaviae caput. v. 7. *Muſ. Flor.*
XV. 1. Satyrus et caper, libidinis ſymbolum. v. 2. *Idem.*
XVI. 1. Iupiter et Danae. v. 1, 6. *Idem.*
2. Philippi Macedonis caput. v. 14. *Urſin.*
XVII. 1. Nummus, in cujus parte averſa legitur C. ALLI. nomen monetarii, qui ejuſdẽ fuit familiae, ac Aelius Lamia. verſ. 1. *Vaill. F. R.*
2. Tres alii nummi, a Q. AELIO LAMIA ſignati, cui haec ode inſcripta eſt. v. 1. *Idem.*
XVIII. 1. Nais in juncis dormiens. v. 1. *Montf.*
2. Faunus dextra pedum tenens. v. 1. *Auguſtin.*
XIX. 1. Codri caput. v. 2. *Canin.*
2. Luna utraque manu facem praeferens. v. 9. *Montf.*
XX. 1. Ganymedes aquilam paſcens. verſ. 15. *Auguſtin.*
XXI. 1. Nummus, cujus inſcriptio ex una parte MESSALA, ex altera CORVINVS. verſ. 7. *Vaill. F. R.*
2. Solis caput radiatum. v. 24. *Montf.*
XXII. 1. Diana cum cervo et cane. v. 1. *Idem.*
2. Aper ſacrificio adornatus. v. 7. *Idem.*
XXIII. 1. Nummus, in quo hinc bina Penatium capita, illinc porca. v. 4. *Hiſt. Rom.*
2. Libatio. v. 17. *Montf.*
XXIV. 1. Trojae ludus. v. 54. *Idem.*

EXPLICATIO.

XXV. 1. Bacchi caput vitta et pampineis frondibus cinctum. v. 1. *Canin.*
2. Alterum vitea corona ornatum. v. 19. *Girard.*

XXVI. 1. Venus capro marino vecta. v. 5. *Auguſtin.*

XXVII. 1. Europe tauro inſidens. v. 25. *Montf.*
2. Eadem forma majori. v. 25. *Stoſch.*

XXVIII. 1. Neptunus in curru marino vectus. v. 10. *Idem.*
2. Nympha equis marinis vecta. verſ. 10. *Auguſtin.*

XXIX. 1. Maecenatis caput. v. 1. *Stoſch.*

XXX. 1. Pyramides Aegyptiacae. v. 2. *Montf.*
2. Virgo Veſtalis. v. 9. *Idem.*

CARMINVM LIBER IV

I. 1. Veneris caput. v. 1. *Muſ. Flor.*
2. Venus in curru a columbis tracto. v. 10. *Montf.*

II. 1. Pindari caput. v. 1. *Muſ. Flor.*

III. 1. Melpomenes caput in nummo, cujus pars averſa eandem lyra canentem exhibet. v. 1. *Vaill. F. R.*
2. Eadem columnae innixa, et dextra larvam tenens. v. 1. *Muſ. Flor.*

IV. 1. M. Claudii Druſi caput. v. 18. *Idem.*
2. Hannibalis caput. v. 49. *Girard.*

V. 1. Auguſti caput corona radiata cinctum. v. 1. *Muſ. Flor.*
2. Auguſtus habitu imperatoris. v. 37. *Roſs.*

VI. 1. Apollo et Diana Niobes liberos ſagittis ferientes. v. *Montf.*
2. Equus Trojanus. verſ. 13. *Fabrett. Tabell. Iliac.*

VII. 1. Quatuor anni tempeſtates, tot puerorum imaginibus repraeſentatae. v. 9. *Vaill. Sel. Num.*
2. Theſei caput. v. 27. *Muſ. Flor.*

VIII. 1. Nummus Auguſti, quem C. CENSORINVS L. F. ſignavit, verſ. 2. *Vaillant Famil. Rom.*

IX. 1. Nummus, in cujus parte averſa PALIKANVS, Lolliae familiae cognomen, epigraph. *Idem.*
2. Homeri caput. v. 6. *De archetyp. ex aere in muſ. R. Mead, M. R.*
X. 1. Ganymedes ab aquila raptus. v. 1. *Canin.*
XI. 1. Phaethon ex curru dejectus. v. 25. *Montf.*
XII. 1. Virgilii caput. epigr. *Muſ. Flor.*
2. Pan buccina canens. v. 12. *Montf.*
XIII. 1. Cupidinis et Pſyches nuptiae. v. 5. *Stoſch.*
2. Tempus compedibus vinctum. verſ. 25. *Auguſtin.*
XIV 1. Auguſti caput. v. 3. *Muſ. Flor.*
2. Nilus fluvius in Sphingem recumbens. v. 46. *Girard.*
XV. 1. Iani templum. v. 9. *Rom. Hiſt.*
2 Aeneas patrem Anchiſen humeris, dextra Palladium geſtans. v. 31. *Eadem.*

EPODON LIBER.

I. 1. Liburna. v. 1. *Ex Bayfio, De Re Navali.*
II. 1. Priapo ſacrificium. v. 21. *Muſ. Flor.*
2. Silvanus terminalis. v. 59. *Montf.*
III. 1. Medea incantationibus dans operam, cui adſtat Medus filius. v. 9. *Montf.*
2. Herculis caput. v. 17. *Cheron.*
IV. 1. Cn. Pompeii caput. epigraph. *Vaill. Fam. Rom.*
2. Alterum. epigr. *Urſin.*
V. 1. Iuno Lucina cum tribus liberis. verſ. 6. *Montf.*
2. Nox velum ſupra caput elevans. v. 51. *Idem.*
VI. 1. Leo equum lacerans, pugnae imparis ſymbolum. v. 1. *Girard.*
2. Pugil alterum prolapſum percuſſurus, rei ejuſdem ſymbolum. v. 3. *Idem.*
VII. 1. Dea Roma. v. 10. *Rom. Hiſt.*
2. Eadem, cum Fauſtulo paſtore, ac ficu Ruminali. v. 10. *Eadem.*

EXPLICATIO.

VIII. 1. Pudicitia indicem digitum faciem verſus tenens. *Montf.*

2. Faunus capri barbam demulcens, laſciviae ſymbolum. *Auguſt.*

IX. 1. M. Antonii et Cleopatrae capita. v. 7, 12. *Canin.*

X. 1. Caſſandra ab Ajace Oilei inſectata, Palladis ſtatuam amplectens. v. 13. *Montf.*

2. Palladis caput. v. 13. *Stoſch.*

XI. 1. Cupido leone vectus, quem cithara delinit, ad vim amoris indicandam. v. 3. *Stoſch.*

2. Idem centauro vectus, ejuſdem rei ſymbolum. v. 3. *Roſs.*

XII. 1. Pudicitia velo faciem obtectura. *Montf.*

2. Faunus et Nympha. *Muſ. Flor.*

XIII. 1. Jupiter Pluvius. v. 2. *Montf.*

2. Achilles cithara canens. v. 16. *Stoſch.*

XIV. 1. Anacreontis caput. v. 10. *Muſ. Flor.*

2. Puellae Romanae caput. v. 15. *Cheron.*

XV. 1. Luna Endymioni apparens. v. 1. *Montf.*

2. Pythagoras globum tenens columnae impoſitum. v. 21. *Urſin.*

XVI. 1. Hercules in Heſperidum horto. verſ. 41. *Montf.*

2. Jovis caput v. 63. *Cheron.*

XVII. 1. Vlyſſes cum ſociis navigans. v. 16. *Montf.*

2. Prometheus rupi alligatus, vulturque latus pertundens. v. 67. *Idem.*

CARMEN SAECVLARE.

1. Numiſma in honorem Auguſti, cum ludos ſaeculares celebraret, percuſſum. *Rom. Hiſt.*

2. Ordo eorundē a Domitiano exhibitorum ſex aliis numiſmatibus repraeſentatus. *Ex Diſſert. in* xii *Numiſmata Lud. Saecular. quos Domitianus celebravit, edit. a Rainſſant.*

FIGVRARVM

VOLVMEN II.

FRONS VOLVMINIS.

1. Muſa in ſchedula ſcribens. *Ex Muſarum imaginibus de opere antiquo charta delineatis, penes R. Mead, M. R.*
2. Minervae caput, in cujus caſſide Socratis et Platonis facies exhibentur. *Montf.*

SATYRARVM LIBER I.

I. 1. Fortuna ſedens, dextra Cornu copiae, ſiniſtra clavum tenens. vers. 2. *Muſ. Flor.*

2. Curſus rhedarius. v. 114. *Idem.*

II. 1. Duo juvenes Romani, alter praetexta et bulla ornatus, alter togatus. v. 16. *Montf.*

2. Duae foeminae Romanae ſtolis indutae. v. 54. *Roſs.*

III. 1. Chryſippi caput. v. 127. *Ex Veterum Illuſtrium Philoſophorum, etc. Imaginibus edit. per I. Pet. Bellorium.*

2. Nummus, in cujus parte adverſa Herculis caput laureatum, in averſa templum rotundum cum inſcriptione P. ALFINIAS P. F. VARVS IIIVIR, conſpiciuntur. v. 130. *Vaill. F. R.*

IV. 1. Ariſtophanis caput. v. 1. *Muſ. Flor.*

2. Nummus, ex una parte Iovis Capitolini caput, ex altera frons templi, infra nomen PETILIVS. v. 94. *Rom. Hiſt.*

V. 1. Charta geographica, Horatii iter Roma Brundiſium uſque complectens. v. 1. *Ex Cellario.*

2. Diomedis caput. v. 92. *Urſin.*

VI. 1. Nummus, adverſa parte Servii Tullii regis caput, averſa virum capiſtro equum ducentem cum inſcriptione M. TVLLIVS M. F. exhibens. v. 9. *Vaill. F. R.*

EXPLICATIO.

2. Marſyae ſtatua. v. 120. *Girard.*

VII. 1. Hectoris cadaver ad currum Achillis religatum. v. 12. *Muſ. Flor.*

2. M. Bruti caput. v. 33. *Urſin.*

VIII. 1. Priapi imago. v. 2. *Muſ. Flor.*

2. Altera ejuſdem. v. 2. *Montf.*

IX. 1. Vrbis Romae delineatio. v. 1. *Ex Jacobi Lauri Antiquae Urbis Splendore.*

2. Apollinis caput. v. 78. *Stoſch.*

X. 1. Homeri caput. v. 52. *De archet. ex aer. in muſ. R. Mead, M. R.*

2. Vir puero chartam tradens, infra ſcriptoria inſtrumenta. v. 92. *Montf.*

SATYRARVM LIBER II.

I. 1. Scipionis Africani junioris caput. v. 17. *Cheron.*

II. 1. Eques venator. v. 9. *Muſ. Flor.* Vtrinque Harpyiae imago. v. 40. *Montf.*

2. Puerulus ſpicas ex vaſe germinantes Cereri offerens. v. 124. *Muſ. Flor.*

III. 1. Menandri caput. v. 11. *Urſin.*

2. Xenocratis caput. v. 257. *Muſ. Flor.*

IV. 1. Socratis et Platonis capita. v. 3. *Idem.*

V. 1. Vlyſsis imago. epigraph. *Stoſch.*

2. Proſerpinae caput cum face. v. 110. *Montf.*

VI. 1. Mercurius ariete vectus, ad dextram marſupium, divitiarum ſymbolum. v. 5. *Montf.*

VII. 1. Saturni ſedentis imago, et dextra falcem tenentis. *Muſ. Flor.* Item nummus in Saturnalium celebrationem percuſſus. v. 4. *Rom. Hiſt.*

2. Pileus, libertatis ſymbolum, inter binas feſtucas collocatus. v. 49. *Montf.*

VIII. 1. Triclinium. v. 20. *Idem.*

2. Servus tricliniaris. v. 81. *De imaguncula aerea penes I. Ward, R. P. C. G.*

FIGVRARVM
EPISTOLARVM LIBER I.

I. 1. Herculis templum. v. 5. *Montf.*
2. Duo athletae colluctantes. v. 59. *Idem.*
II. 1. Nummus Graecus Homeri ſedentis imaginem exhibens. v. 1. *Rom. Hiſt.*
2. Vlyſsis caput. v. 18. *Muſ. Flor.* Sirenis imago utrinque adſtat. v. 23. *Idem.*
III. 1. Nummus, cujus parte adverſa Druſi fratris Tiberii caput, averſa Rheni decumbentis imago, exhibentur. v. 2. *Vaill. F. R.*
2. Inſtrumenta ſacrifica. v. 35. *Montf.*
IV. 1. Epicuri caput. v. 16. *Ex Diogene Laertio edit. a Meibomio.*
V. 1. Nummus, in cujus parte averſa nomen ſuum inſcripſit T. STATILIVS TAVRVS, monetarius. v. 4. *Vaill. F. R.*
2. Vaſa vinaria. v. 4. *Montf.*
VI. 1. Porticus Agrippae. v. 26. *Montf.*
VII. 1. Mons Albanus. v. 10. *Ex Latio Athan. Kircheri.*
2. Bini nummi, quorum alterius facies averſa Genii P. R. imaginem, alterius adverſa caput ejuſdem cum ſceptro repraeſentat. v. 94. *Montf.*
VIII. 1. Muſa Calliope manu calamum tenens. v. 2. *Idem.*
2. Boni Eventus imago. v. 17. *Muſ. Flor.*
IX. 1. Claudii Neronis caput. v. 1. *Idem.*
X. 1. Horti Luculli. v. 22. *I. Laur.*
2. Os inferni in agro Tiburtino. v 21. *Kirch.*
XI. 1. Campus Martius. v. 4. *I. Laur.*
2. Hercules cum Hyla, vel Cupidine non alato, virilis animi ſymbolum. v. 30. *Montf.*
XII. 1. Agrippae caput. v. 1. *Muſ. Flor.*
2. Democriti caput. v. 12. *De marmore antiquo a Rubenio delineatum.*
XIII. 1. Auguſti caput. v. 2. *Muſ. Flor.*
2. Ejuſdem ſtatua equeſtris. v. 18. *Roſs.*

XIV. 1. Boves aratores. v. 27. *Muſ. Flor.*
2. Alii, cum inſtrumentis ruſticis. v. 27. *Ex Heſiodo edit. per Dan. Heinſium.*
XV. 1. Hypocauſtum. v. 2. *Montf.*
2. Alterum. v. 2. *Idem.*
XVI. 1. Ager, ubi villa Horatii ſtetit, haud procul a templo Sibyllae. v. 1. *Kirch.*
2. Villae Horatii proſpectus. v. 1. *Idem.*
XVII. 1. Ariſtippi caput, v. 17. *Bellor.* et Diogenis. v. 18. *Muſ. Flor.*
2. Serapidis caput. v. 60. *Montf.*
XVIII. 1. Nummus Auguſti, in cujus parte averſa tropaeum Cantabricum conſpicitur. v. 55. *Vaill. F. R.*
2. Iovis imago. v. 111. *Montf.*
XIX. 1. Homeri caput. v. 6. *Canin.*
2. Sapphus caput. v. 28. *Muſ. Flor.*
XX. 1. Iani bifrontis et Vertumni imagines. v. 1. *Montf.*
2. Nummus a Lollio percuſſus, in adverſa parte Iulii et Auguſti Caeſaris capita cum lituo; in averſa tripus cum nomine ipſius Lollii, M. LOLLI. M. F. III. VIR. v. 28. *Vaill. F. R.* Item altera Vertumni imago. *Montf.*

EPISTOLARVM LIBER II.

I. 1. Romuli caput. *Muſ. Flor.* A dextra parte Caſtoris et Pollucis, Herculis et Hydrae imagines; a ſiniſtra Bacchi caput. v. 5, 10. *Montf.*
2. Sophoclis caput. v. 163. *Muſ. Flor.*
II. 1. Milites arcem expugnantes. v. 34. *Montf.*
2. Genii imago. v. 187. *Vaill. Select. Num.* Item Minervae caput. v. 196. *Stoſch.*

DE ARTE POETICA LIBER.

1. Scena comica. *Dalle Maſchere Seniche, e le Figure Comiche de Antichi Romani, di Ficoroni.*
2. Binae hiſtrionum perſonae, una comica, altera tragica. *Muſ. Flor.*

Special 93-B
3825
V.2

THE GETTY CENTER
LIBRARY